

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 506

Poznań, czwartek dnia 31 października 1929

Rok XXIV

Niebezpieczeństwo

W sprawie loczających się polsko - niemieckich układów w Warszawie zwróciliśmy już na tem miejscu w słowach stanowczych uwagę, że niemożliwą jest sytuacja, w której niemiecka opinia publiczna jest informowana o tem, co się dzieje, co już dokonane zostało, i na co się jeszcze zanosi, a polska opinia publiczna jest utrzymywana w nieświadomości toku pertraktacji.

W mówieniu Berlina, a milczeniu Warszawy robi wrażenie, że widocznie Berlin ma co swemu społeczeństwu komunikować z radością, a Warszawa ma powód do milczenia i woli do ostatniej chwili zasłaniać obrady tajemnicą dyplomatyczną, by następnie postawić społeczeństwo polskie wobec faktu dokonanego.

Dzienniki nasze prorządowe nastroją swych czytelników w sprawie pertraktacji polsko - niemieckich na nutę optymistyczną, „o ile Niemcy nie będą wysuwali żądań politycznych”. Tymczasem z komunikatów niemieckich agencji i z doniesień warszawskich korespondentów gazet niemieckich wiemy dobrze, że Niemcy od samego początku wysuwają postulaty o wybitnie politycznym charakterze, dotyczące przede wszystkim ostatecznego zaniechania likwidacji majątków obywateli niemieckich w Polsce, zgody na osiedlenie się w Polsce, nie wykluczając b. zaboru pruskiego. Niemców, wysłanników niemieckiego przemysłu i handlu, itp.

Więc na co ta gra w ślepią babkę? Należy powiedzieć wyraźnie, że w rachubę wchodzi bardzo żywotne nasze interesy gospodarczo - narodowe, które mają znaczenie bezpośrednio polityczno - narodowe. Świadczą o tem codziennie radosne doniesienia prasy niemieckiej.

Codopiero w dzisiejszym wydaniu porannem podaliśmy telefoniczne streszczenie znamiennej korespondencji warszawskiej „Berliner Tageblattu”. Dowiadujemy się z niej, że w chwili obecnej dobija się w Warszawie targu w sprawie specjalnej umowy likwidacyjnej w związku z planem Younga, umowy, która ma lada dzień dojść do skutku, podczas kiedy pertraktacje handlowe jeszcze potrwać. Pogarsza to jeszcze znacznie sytuację. Korespondencja „Berliner Tageblattu” jest tak ważna, że przytaczamy poniżej główne jej ustępy w brzmieniu dosłownem, jak następuje:

„W Warszawie nastąpi wkrótce podpisanie umowy polsko - niemieckiej w związku z przewidzianą przez plan Younga likwidacją przeszłości, o ile w ostatniej chwili nie oddziałają przeszkody ze strony polskich czynników narodowych. Umowa ta w danych warunkach może spowodować znaczne odprężenie stosunków polsko - niemieckich, o ile takie odprężenie jest wogóle możliwe w ramach istniejących nastrojów.

„W szeregu pism polskich ukazała się wczoraj pochodząca prawdopodobnie z jednego źródła notatka, w której obecność kierownika wydziału prawnego „Auswärtiges Amt”, tajnego radcy Martiusa w Warszawie komentowana jest w ten sposób, jakoby rokowania polsko - niemieckie o traktat handlowy miały

Przed posiedzeniem Sejmu

Warszawa, 30. 10. (Tel. wł.) Gdyby chcieć lapidarnie scharakteryzować sytuację, jaka panowała dzisiaj w godzinach popołudniowych, trzeba by ją sformułować następująco: Nic konkretnego nie wiadomo.

Obracamy się w kole najrozmaitszych poglądów i domniemań. Faktem rzucającym się w oczy, jest domaganie się ze strony wielu urzędów bileto- wstępu na galerję, jak np. przez Archiwum Wojskowe. To niezwykłe zainteresowanie, właśnie instytucji rządowych dzisiejszym posiedzeniem, jest wysoce charakterystyczne, tembardziej że ilość miejsc na galerji jest ściśle ograniczona.

Kwestja, jak zachowa się rząd na dzisiejszym posiedzeniu, pozostaje ciągle otwarta. Jak dalece trudno coś pozytywnego powiedzieć — wystarczy wskazać, że nie wiadomo dotąd kon-

kretnie, kto będzie przemawiał z ramienia rządu, — a nawet nie wiadomo, czy rząd zjawi się na posiedzeniu. Wysoce znamienne są doniesienia z kół urzędowych, że premier Świtalski i dzisiaj jest chory. Wczoraj z naci- skiem koła te donosiły, że premier wskutek choroby nikogo nie przyjmował. W tej atmosferze nieświadomości obradowały rozmaite kluby sejmowe nad sytuacją, lecz nie powzięły żadnych uchwał.

Na posiedzeniu Klubu Narodowego rozpatrywano sytuację oraz wnioski, jakie Klub złożył w Sejmie.

Nie jest wykluczone, że obrady sejmowe otworzy marszałek Daszyński dłuższym, zasadniczym przemówieniem o parlamentarystyce i jego znaczeniu w życiu państwowem. (w.)

Groźba strajku w górnictwie węglowem

Katowice, 31. 10. (Tel. wł.) W sobotę odbyła się w Katowicach w związku z zatargiem w górnictwie węglowem konferencja, podczas której komisarz demobilizacyjny inż. Gallot wyjaśnił delegatom Zespołu Pracy i Centralnego Zw. Górników, czem kierowało się ministerstwo pracy przy zatwierdzeniu orzeczenia komisji arbitrażowej i podwyżce zarobków o 4 procent i zawiadomił delegatów, że jego starania o wywalczenie u przemysłowców dalszej podwyżki speliły na niczem.

Na skutek powyższego w godzinach popołudniowych odbył się kongres

Centralnego Związku Górników, w którym wzięło udział 139 delegatów, reprezentujących kopalnie wszystkich trzech zagłębi węglowych.

Uchwalono, że o ile do końca b. m. przemysłowcy, względnie reprezentanci władz nie pójdą na ustępstwa, zostanie zwołany na dzień trzeciego listopada wspólny kongres radców załogowych i delegatów kopalni związków, należących do Zespołu Związku górników, na którym zostanie proklamowany generalny strajk w górnictwie węglowem w całej Polsce z terminem 5 listopada 1929 roku.

być wkrótce zakończone. Wiadomość ta nie odpowiada prawdzie. Tajny radca Martius, który, jak wiadomo, zatrudniony jest oficjalnie w kształtowaniu zagadnień wschodnich w obrębie planu Younga, bawił w Warszawie celem poparcia posła Rauschera w jego rokowania z rządem polskim, które pozostają w związku ze sprawami, wynikającymi z części IX planu Younga, a dotyczącymi likwidacji przeszłości — i stanowią istotne uzupełnienie rokowań paryskich, obarczonych od dnia 18 września tem samym zadaniem.

„Obawy polskiej prasy narodowej, że rokowania w sprawie likwidacji przeszłości o naczająco wstrzymanie likwidacji mienia niemieckiego w Polsce, a może nawet złagodzenie taktyki polskiej w stosunku do kolonistów niemieckich w Polsce, podlegających jeszcze likwidacji w związku z prawem pierwo kupu — nie są pozbawione podstaw. Rząd polski według wszelkiego prawdopodobieństwa weźmie za punkt wyjścia wrażenia, odniesione z rokowań haskich i paryskich, a idące w tym kierunku, że kontynuowanie dotychczasowej polityki wobec własności niemieckiej w Polsce i wobec reszty osadników niemieckich, nie da się pogodzić z rozpoczętą konsolidacją europejskiej polityki pokojowej.

„W ramach rozpoczynającej się wkrótce w Hadze końcowej fazy planu Younga, obecne rokowania w Warszawie przedstawiają niewątpliwie jeden z najważniejszych etapów, który w sposób miarodajny może wpłynąć na wyniki obecnych rokowań wstępnych, toczących się w Paryżu. Dlatego zrozumiałe jest zainteresowanie rokowaniami warszawskimi państw, uczestniczących w planie Younga. Rokowania nie są jeszcze ukończone, w danych warunkach jednak mogą w najbliższych dniach doprowadzić do podpisania umowy. Tajny radca Martius wczoraj wieczorem wyjechał znów do Berlina.

Ciężkie położenie urzędników

Centralna komisja porozumiewawcza Związku Zawodowego Pracowników Państwowych przesłała prasie komunikat o przyjęciu swej delegacji przez premiera Świtalskiego w dniu 26 października rb.

Chodziło przede wszystkim o złożony już wiosną rb. memoriał w sprawach uposażeniowych, na co premier oświadczył, że w tej chwili o tem nie może być mowy, a przedłożony obecnie Sejmowi budżet nie przewiduje również na to sum potrzebnych. Co zaś dotyczy wyrównania zaległego z r. 1928 dodatku mieszkaniowego, uzależnia premier uwzględnienie tego żądania, które uważa za słuszne, od ewentualnych nadwyżek budżetowych, sam jednak nie żywi pod tym względem wielkich nadziei.

Delegacja przedłożyła liczne dowody ciężkiego położenia urzędników, które, jak powiada komunikat, wykazuje:

„Beznadziejność sytuacji pracowników państwowych, którzy muszą cierpieć istotną i ciężką nędzę. Przyłącza się do tego jeszcze ogromne zadłużenie wśród pracowników, opłacających lichwiarskie procenty w razie konieczności zaciągnięcia pożyczki. Trzeba stwierdzić, że pensja pracowników państwowych wystarcza nie dłużej, jak na 10—15 dni. Oszczędności robione są jeszcze poza tem w inny sposób na pracownikach państwowych, przez przedłużanie godzin pracy, nakładanie zwiększonych obowiązków i redukcje w biurach oraz instytucjach państwowych. Delegacja podkreśliła, że w takich warunkach pracownik państwowy u nas żyje w apatii i w uczuciu krzywdy stale mu wyrządanej, na czem cierpi cały aparat państwowy.

„Na te argumenty p. premier powtórzył swoje oświadczenie, że nie jest w stanie nic uczynić coby się łączyło ze zwiększeniem wydatków”.

Również życzenie dokonania odpowiednich przesunięć w budżecie celem podniesienia wynagrodzenia pracowników spotkało się z odmową. Lecz nawet dezzyderaty, niezwiększające wydatków, a dotyczące usunięcia obecnej niepewności urzędników nie spotkały się z pomyślnym przyjęciem. Na ten temat pisze komunikat:

„Stan ten jest pełen niepewności, a liczne zarządzenia poszczególnych ministrów i resortów z ostatnich czasów niepewność tę jeszcze potęgują. Sprawa stałości stosunku służbowego nie została dotąd ostatecznie załatwiona i sam rząd ją stawia pod znakiem zapytania. Istnieją liczne przenoszenia służbowe, niezwiązane z motywami rzeczowymi. W kolejniactwie wprowadzono obecnie pragmatykę, która pogarsza dotychczasowe stosunki służbowe, umożliwia usunięcie pracownika bez wszelkich dochodów i bez podania przyczyny”.

Premier bronił jednak obecnego stanu rzeczy. Komunikat kończy się stwierdzeniem, że „pracownicy państwowi nie mogą oczekiwać w najbliższym czasie realizacji swych słusznych postulatów zarówno w zakresie uposażeń, jak i stosunków służbowych”.

Komunikat ten świadczy o ciężkim położeniu polskich urzędników. Jest ono ciężkie pod względem moralnym, wskutek niepewności, w jakiej żyje urzędnik, a na co zwracał również uwagę memoriał nauczycieli do ministra oświaty. Jest ono bardzo ciężkie pod względem finansowym. A przecież w roku ubiegłym były nadwyżki budżetowe, były też przekroczenia budżetowe, poszły one jednak, jak wykazała rozprawa przed Trybunałem Stanu, na inne cele. A jednocześnie wzrastają ogromnie wydatki na emerytów, których w sile wieku zwalnia się ze służby. Żale urzędników są więc uzasadnione. Ich koszt jest jednostronnym utrzymywana jest równowaga budżetowa.

AMERYKANIE GŁOSZĄ:

mieć szczęście w życiu — znaczy korzystać z nadarżającej się szczęśliwej okazji. Taką sposobność zdobycia majątku i zamożności daje właśnie Państwowa Loteria Klasowa. Drobna kwota 10 złotych (ceny losów: ćwiartka — zł 10, półówka — zł 20, cały — zł 40) otwiera każdemu wrota do głównej wygranej **750.000, 350.000, 250.000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000, 5.000, itd., itd.** na ogólną sumę

32 miliony Złotych.

Co drugi los wygrywa! tak, że jeśli ktoś kupuje dwa losy, to może z niemal matematyczną pewnością oczekiwać wygranej, bowiem istnieje prawdopodobieństwo 1:1. Wybrać należy kantor, mający ogólnie największą sumę wygranych. Kantorem takim, który jest **największą i najszcześniejszą kolekturą w kraju jest**

„NADZIEJA“ we Lwowie, przy ulicy Sykstuskiej 6,

zwłaszcza, że długoletnie doświadczenie wykazało, iż graczom tego kantoru sprzyja stale niebywale szczęście. Od szeregu lat wypłaca „NADZIEJA“ w każdej bez wyjątku Loterii główne wygrane, dlatego bezprzecznie zasługuje na miano najszcześniejszego kantoru Loterii. Tysiące ludzi wzbogaca rok rocznie zakupienie losów Loterii Państwowej. Nowy plan gry 20-ej Loterii jest tak ułożony, że zapewnia maximum szans, co stawia Państwową Loterię Klasową na czele światowych Loterii jako najkorzystniejszą. Kolektura „NADZIEJA“ znana jest w całym kraju z swej solidności i skrupulatności w zafatwianiu klientów. nw 509:

Ciągnięcie 1-ej klasy odbędzie się już 14 i 15 listopada r. b.

Ponieważ popyt na szczęśliwe losy kolektury „NADZIEJA“ jest kolosalny, należy już dziś wystosować zamówienia następującej treści: Do Kolektury „Nadzieja“, Lwów, Sykstuska 6. Niniejszem zamawiam _____ losów całych po Zł 40, _____ losów półówek po Zł 20, _____ losów ćwiartek po Zł 10, do 1-ej klasy 20 Loterii. Należyłość w kwocie Zł _____ uiszczę natychmiast po otrzymaniu losów blankietem P. K. O., o którego załączenie do losów upraszam. Imię i nazwisko: _____ Dokładny i czytelny adres: _____

Projekty zmian podatkowych

Warszawa, 31. 10. (Tel. wł.). — Projekt noweli do ustawy o podatku przemysłowym od obrotu wprowadza obniżenie stawki podatkowej od obrotu w handlu, mianowicie od nowego roku budżetowego dla handlu hurtowego, prowadzącego księgi handlowe do połowy tj. z 1 proc. na pół proc., od roku zaś 1931 dla reszty zakładów handlowych z 2 na 1 proc. Ponadto proponowane jest wprowadzenie podatku wyrównawczego dla fabrykatów i półfabrykatów, przychodzących z zewnątrz celem zrównania warunków konkurencji na rynku polskim dla przemysłu i pracy polskiej w stosunku do wytworów pracy obcej. Nowela do ustawy o podatku od kapitałów i rent ma na celu redukcję obciążenia operacji kredytu krótkoterminowego, przewidując zwolnienie od podatków przychodowych papierów wartościowych, kapitałów na rachunkach bieżących i innych wkładów procentowych.

Stuletni starzec przejechany przez autobus

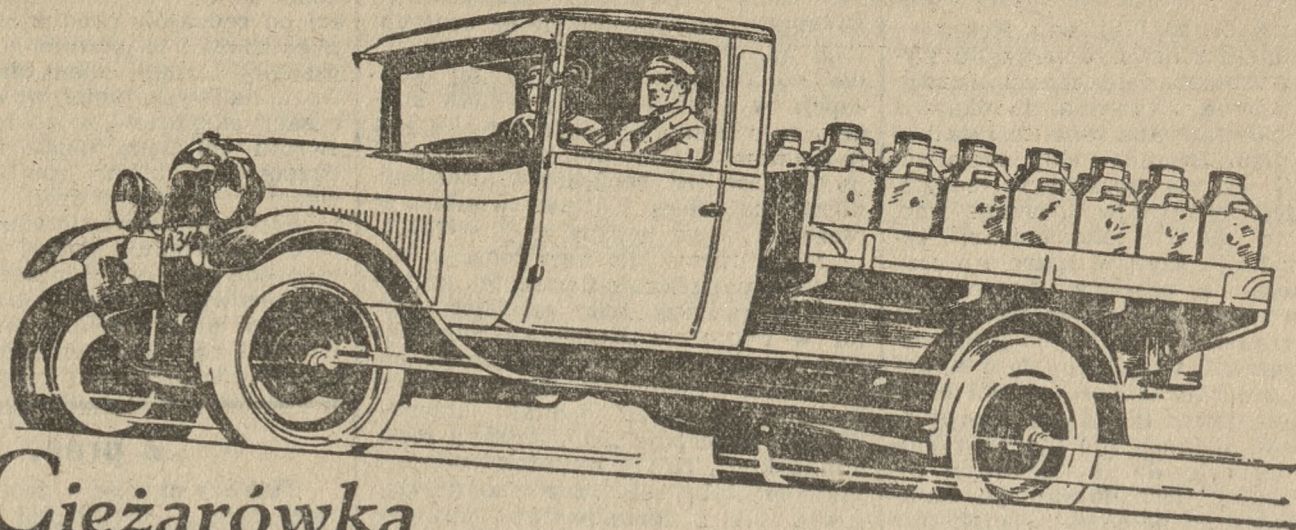
Warszawa, 31. 10. (Tel. wł.). W Krakowie na ulicy Rakowieckiej au-

tobus przejechał na śmierć 100-letniego starca Ignacego Czutkiewicza.

Tragedja małżeńska

Warszawa, 31. 10. (Tel. wł.). W

Gdyni Apolonja Kragowa, żona porucznika marynarki, na tle zazdrości strzeliła trzykrotnie do męża i raniała go w płuca, następnie sama popełniła samobójstwo.

Ciężarówka

nie posiadająca sobie równej

Jakie wymagania stawiamy nowoczesnej ciężarówce? Wymagamy oszczędności, pewności, łatwości przystosowania się do wszelkich warunków pracy, szybkości, no i prędkiej i niezawodnej obsługi. Każdy przemysłowiec, kupiec lub rolnik powinien obstarzać przy tych wymaganiach, gdyż tylko w ten sposób będzie mógł rentownie prowadzić swój przewóz w obecnych czasach ciężkiej konkurencji.

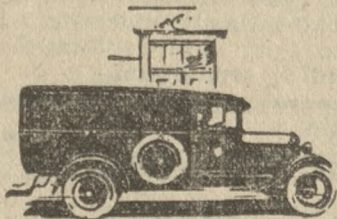
Mając powyższe warunki rentowności na względzie, Ford Motor Company wypuściła na rynek nowe modele ciężarówek, a mianowicie półtonową „AA” oraz nowy typ półciężarówki. Duża ilość zaświadczeń, otrzymywanych codziennie, w sposób przekonujący wykazuje, że nowe te modele odpowiadają wszelkim stawianym im wymaganiom.

Nowa ciężarówka Ford — to wóz niezwykle silny, o dostatecznej rezerwie mocy i wytrzymałości, zaspakajający wszelkie wymagania pod względem nośności i szybkości. Dzień w dzień ciężarówka ta wykonuje przepisana marszrutę — bardzo często na złych drogach, w warunkach zgoła niepomysłnych — bez najmniejszego wysiłku lub najdrobniejszych nawet defektów silnika albo karoserji. Czterocylindrowy silnik Nowego Forda idealnie nadaje się do ciężarówek, a jego małe zużycie paliwa i smarów szczególnie ułatwiają mu zadanie oddania największej ilości efektywnych kilometrów jazdy przy minimalnych kosztach utrzymania.

Model AA — to nie tylko pewna i oszczędna ciężarówka, lecz jest to i wóz, posiadający większą odporność od wielu innych. Załadajcie od najbliższego upoważnionego przedstawiciela Forda zupełnie nieobowiązującego pokazu, a przekonacie się sami o całym szeregu chwalebnych właściwości Nowego Forda. Zwóćcie uwagę na jego masywne koła tarczowe albo na szczególnie mocną ramę z 5-ma silnymi poprzeczkami lub też na całkowicie zamaskowany system sześciu hamulców z bębniami niezwykle dużym rozmiaru.

Nie powstrzymajcie się również od podziwiania elastycznych poprzecznych resorów Nowego Forda i jego kantylewów o 17-tu piórach. Doskonale zawieszenie resorów, łącznie z hydraulicznymi amortyzatorami o podwójnym działaniu — co jest normalnym wyposażeniem wozu — przyczynia się do łagodnej jazdy nawet przy ciężkich ładunkach. Jeżeli zaś macie do przewożenia ładunki bardzo ciężkie, to za niewielką dopłatą możecie wmontować do wozu dodatkową przekładnię „Dual”, umożliwiającą włączanie 6 biegów naprzód i 2 biegów w tył, przy jednoczesnym zwiększeniu mocy pociągowej o 47%.

Mówiąc krótko, moc, szybkość, trwałość i bezpieczeństwo — oto

Cechy charakterystyczne tego wozu, którego cena nabywcza jest tak niska, i który właśnie dzięki temu oraz jego małym kosztom utrzymania, zostanie na długie lata niedoścignionym środkiem lokomocji.

Pozatem, organizacja Ford Motor Company, obejmująca cały świat, ma za zadanie pojąćcie Wam z po-

moć przy eksploatacji Waszego wozu. Wszędzie, bowiem, ciężarówka Wasza może być oddana do fachowej inspekcji, i jeśli zajdzie potrzeba, naprawiona szybko i sumiennie.

nie po cenach umiarkowanych według znormalizowanych stawek, na czas umówiony.

Roboty te uskuteczniają za pomocą specjalnych narzędzi fordowskich mechanicy wyszkoleni we własnych zakładach Forda — a wszyscy przedstawiciele Forda posiadają na składzie jedynie oryginalne części zapasowe. Jest to gwarancja otrzymywania części składowych o tej samej wysokiej jakości, jaka cechuje każdy szczegół wozu gdy opuszcza fabrykę.

Pod względem praktyczności i oszczędności podwozia Forda o nośności 1/2 i 1 tonny nie mają sobie równych.

Na całym świecie podwozia te są uwzględniane, jako jedynie idealne, nadające się do wszelkich warunków przewozowych, bądźto dla celów specjalnych lub też do ustawienia normalnych, standardyzowanych nadwozi.

Do przewozu ładunków ciężkich podwozie model AA 1 1/2 tonny Zł. 7450

Do przewozu lżejszego podwozie model A, o nośności 1/2 tonny Zł. 5715

Wszystkie ceny rozumieją się f.o.b. Gdańsk łącznie z cłem Bez podatku obrotowego.

Wóz dostawczy Ford de Luxe Model A Półciężarówka ta idealnie nadaje się dla domów towarowych, sklepów lub innych interesów, którym zależy na szybkim i eleganckim wozie dostawczym. Nadaje się również dla sprzedawców, rozjeżdżających z produktami towarowymi.

FORD

FORD MOTOR COMPANY

ODOL WODA DO UST

ODOL PASTA DO ZĘBÓW

ODOL MYDEŁKO DO ZĘBÓW

PRZODUJĄCE ŚRODKI DO PIELĘGNOWANIA ZĘBÓW

ODOL C.S.A. LWÓW

TW 577

Przy reumatyzmie zaziębieniu bólu głowy **ASPIRIN** tabletki

Oryginalne opakowania z czerwoną banderolą i znakiem „BAYER” w kształcie krzyża są do nabycia we wszystkich aptekach.

nr 5084

NA KATAR

Zadajcie tylko

Pino-Boromentol

Chemergon

w opakowaniu jak poniżej.

nr 5084

ANTIBA HAZ-ELITE KREM UDELIKATNIA SKÓRĘ ZASTĘPUJE PUDER HAZELINOWY

O zgodę konstytucji pisanej z konstytucją naturalną

Senator dr. Paweł Ossowski pisze w „Słowie Pomorskim”:

„W tej chwili zmiana konstytucji u nas zaprzęta wszystkie umysły. Z małymi wyjątkami prawie wszyscy są zgodni, iż powrót do konstytucji, do konstytucyjnego życia państwowego jest najważniejszym postulatem państwowym. Lecz gdy się stawi pytanie, do jakiej konstytucji, zdania są rozbieżne, czyli mówiąc językiem politycznym, lewica uważa obecną konstytucję marcową z jej pięcioprymiotnikowym prawem wyborczym — nawet w samorządzie, za szczyt gwarancji demokracji i najchętniej postawiłaby ją nietkniętą. Obóz narodowy zdążył w kierunku zmiany tych zasad konstytucji marcowej, które umożliwiły obecne stosunki. BeBe zmierza do radykalnej zmiany sposobu wyboru i władzy głowy państwa i rządu na koszt Sejmu i struktury Senatu — jedna trzecia z nominacji, — wszystko na koszt uprawnień Sejmu i Senatu nietylko w dziedzinie ustawodawstwa, ale i w dziedzinie kontroli rządu, czerpiąc uzasadnienie ku temu z rzekomo bardzo zbawienych dla państwa skutków zamachu majowego i z rzekomo wielkich sukcesów rządów pomajowych.

„Niebawem Sejm w tym przedmiocie zabierze głos. Zbliżamy się do chwili jakiejś bodaj ważniejszej nie przeżywalimy w naszym życiu państwowym od uchwalenia konstytucji marcowej.

Senator St. Kozicki powiedział o ustawie konstytucyjnej w „Myśli Narodowej”:

„Każde państwo posiada swą konstytucję naturalną, uwarunkowaną przez geografję, historję, układ społeczny, stosunki gospodarcze, poziom polityczny, stan kulturalny, wreszcie sytuację w świecie międzynarodowym. Konstytucja pisana jest tem lepsza, im bliższa jest tej konstytucji naturalnej”.

„Stary Rzym nie miał, Anglja jeszcze dziś nie ma konstytucji pisanej — lecz Rzym znał i ściśle trzymał się swej konstytucji naturalnej, podobnie jak od licznych wieków Anglja, gdzie przedewszystkiem władze słuchają ustawy a to zaś moralnie wprost zmusza obywateli do szacunku i posłuchu dla władz.

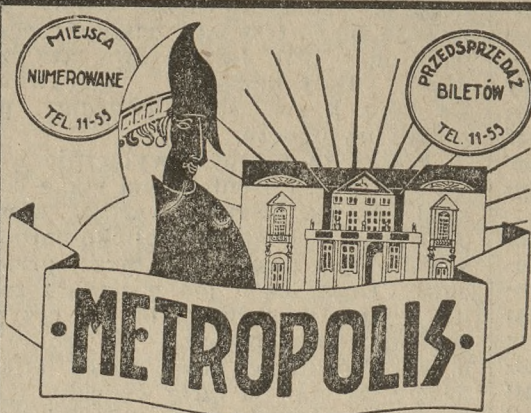
„Historja, magistra vitae, pokazuje nam państwa, które rosły w dobrobyt, w potęgę i poszanowanie u innych narodów, dopóki trzymały się zasady solońskiej, a upadały, znikwały, wsiąkając w inne, gdy od tej zasady odstępowaly”.

Tutejsza „Prawda” a rzeczywista prawda o wyborach w Klecku

Z Klecka piszą nam, co następuje:

W nr. 242 „Prawda” poznańska zamieściła szeroko na naczelnym miejscu artykuł p. t. „Endecka historia z tysiąca noc...” w którym podała szereg kłamliwych twierdzeń, odnoszących się do odbytych niedawno wyborów do rady miejskiej w mieście naszym. Na niegodne napaści na obóz narodowy odpowiadać nie potrzebujemy, jako że same już one siebie dostatecznie kwalifikują. Natomiast sprostować musimy kłamstwa, zawarte w wspomnianym artykule.

Mianowicie zarzucono tam narodowo - obywatelskiemu komitetowi wyborczemu, że przez niego „powstał blok wyborczy endecko - żydowski - socjalistyczno - niemiecki”, i dzięki niemu przeciwna lista N. P. R. i Zjednoczenia Zaw. Pol. z ks. kan. Koncewiczem na czele została pokonana. Jest to fałsz wierutny! Z Niemcami, Żydami i socjalistami bowiem komitet narodowo - obywatelski podczas wyborów nie miał żadnej styczności, a tem mniej wchodził z nimi w jakiegokolwiek umowy. Była nawet wystawiona osobna lista niemiecka, czy niemiecko - żydowska, której kandydaci jednak, jako niewładający dostatecznie językiem polskim, zgó-

Kinie Metropolia
odnosi wielki sukces

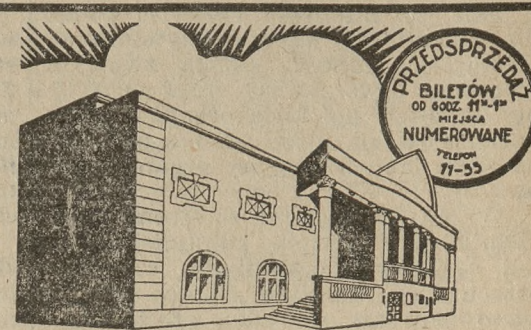
„Mocny Człowiek”

z Grzegorzem Chmarą
Przedstawienia o godzinie 5, 7 i 9-tej.
W święta o godzinie 3, 5, 7 i 9-tej.

Kina nasze otwarte są także

w piątek, 1 listopada
i w sobotę, 2 listopada

wyświetlając dwa doskonałe filmy i tak w

KINO APOLLO

Kinie Apollo

zachwyca wszystkich

„Więzień wyspy św. Heleny”

z Wernerem Kraussem
Przedstawienia o godz. 4,30, 6,30 i 8,30.
W święta o godz. 2,30, 4,30, 6,30 i 8,30.

ry zostali odrzuceni przez komisję wyborczą.

Co do przytoczonego zaś listu p. W. Pierańskiego do ks. kan. Koncewicza. To właśnie ten list dowodzi czegoś wręcz przeciwnego, aniżeli chce wykazać informator „Prawdy”. Mianowicie to, że komitet narodowo - obywatelski w pierw porozumiewał się z grupą N. P. R. co do wspólnej listy, lecz musiał od tego odstąpić i to z powodu wygórowanych a niczem nieuzasadnionych pretensyj obozu enpeerowego.

W rezultacie wynik wyborów sam to najlepiej wykazał, jak mylne były jego rachuby, a jak słuszne było stanowisko komitetu narodowo - obywatelskiego. Lista N. P. R. bowiem otrzymała, nawet mimo sympatycznej zresztą kandydatury czołowej ks. kan. Koncewicza, zamiast spodziewanych 5 — tylko 3 mandaty, a o mało byłoby ich nawet tylko 2, bo liście narodowo - obywatelskiej, która wzięła pozostałych 6 mandatów, brakło tylko kilku głosów do zdobycia jeszcze siódmego. Tyle dla sprostowania fałszów.

O powszechny spis ludności

Wobec pojawienia się w prasie wiadomości, iż przewidziane ustawą z dnia 21 października 1919 r. przeprowadzenie powszechnego spisu ludności w dniu 31 grudnia 1930 r. ma być zaniechane, Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie, jako Izba Urzędująca Związku Izb Przemysłowo-Handlowych zwróciła się z memorjałem do p. Prezesa Rady Ministrów przedstawiając swą opinię w tej sprawie.

Związek Izby wyraził zdanie, że odłożenie powszechnego spisu ludności i operowanie cyrami z 1921 r. wobec konieczności dostarczenia nowych materiałów, niezbędnych do wszelkich prac naukowych i badań statystycznych w zakresie gospodarstwa narodowego — byłoby rzeczą wysoce niewskazaną, a z punktu widzenia gospodarczego nawet szkodliwą.

Równocześnie Związek Izb zwrócił uwagę na konieczność przeprowadzenia specjalnego spisu przemysłowego, który obrazowałby cyfrowo stan naszego przemysłu, handlu i pokrewnych dziedzin gospodarczych, reprezentowanych przez Izby. Spis przemysłowy należałoby przeprowadzić po raz pierwszy w roku przyszłym jednocześnie z powszechnym spisem ludności, z tem, że w przyszłości spis taki byłby przeprowadzany periodycznie częściej, niż spis ludności, mianowicie co pięć lat, a nie co 10. (Izba Przem.-Handl. Warszawa).

Zemsta bojówki ukraińskiej

Warszawa, 31. 10. (Tel. wł.). — Wczoraj we Lwowie na ul. Potockiego zamordowano 31-letniego Jarosława Deliszewskiego, lekarza szpitala powszechnego. Morderca strzelił do niego z tyłu, przystawivszy mu rewolwer niemal do samej głowy. Deliszewski poniósł śmierć natychmiast. Morderca zbiegł. Prawdopodobnie morderstwo było dziełem bojówki ukraińskiej.

Samolot niemiecki nad terytorjum polskiem

Warszawa, 31. 10. (Tel. wł.). — Wczoraj popołudniu nad miejscowością Ruska Kuźnia, na terytorjum polskiem w odległości 200 metrów od granicy, przeleciał samolot niemiecki, lecąc z Gliwic w kierunku Bytomia

Bojka między Żydami

Warszawa, 31. 10. (Tel. wł.). Na uniwersytecie odbyło się wczoraj zebranie organizacji samopomocy studentów żydowskich „Strzecha Akademicka”, którą kierują sjonisiści. Gdy asymilatorzy chcieli przemawiać, nie dopuszczono ich do głosu, co wywołało awanturę i krwawą bojkę.

**DEFICYT HANDLOWY
MOŻE KAŻDY Z NAS ZWALCZAĆ
KUPUJĄC TOWARY KRAJOWE**

Walne zebranie Młodzieży Wszchpolskiej

Dzisiaj, t. j. w czwartek odbędzie się o godz. 8 wieczorem w sali Stronnictwa Narodowego (św. Marcin 65. I piętro, wejście od podwórza) doroczne walne zebranie Koła Poznańskiego Młodzieży Wszchpolskiej. Obecność wszystkich członków obowiązkowa.

Stan bezrobocia na Górnym Śląsku.

W czasie od 17 do 23 października stan bezrobocia na terenie województwa śląskiego powiększył się o 156 osób i wynosi obecnie ogółem 5548 bezrobotnych, w tem przypada na górnictwo 600 osób, hutnictwo 164 osoby, metalowy przemysł 848, włókienniczy 425, budowlany 218. Pracowników umysłowych było 680. Z zasillków korzystało ogółem 1833 bezrobotnych.

Najważniejszym punktem

w prowadzeniu kuchni jest wybór właściwego tłuszczu do gotowania, smażenia i pieczenia. Dlatego kupujcie

VITELLO
wyborowa margaryna mleczna

dla każdego gospodarstwa

Złoty medal i dyplom

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA POZNAŃ 1929.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27 Grudnia 18.
Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31.
Apteka Czerwona, Stary Rynek 37.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.
Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 98.
Wilda: Apteka „Fortuna”, Górna Wilda 96.
W innych dzielnicach miasta tamtejsze apteki

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

Nabożeństwa uniwersyteckie. — Uzyskawszy zgodę J. E. Ks. Kardynała Prymasa, przenoszą z d. 1 listopada r. b. nabożeństwa uniwersyteckie z kościoła Pana Jezusa do kaplicy w Nowym Domu Akademickim przy Walach Leszczyńskiego 6. Nabożeństwo będzie się odbywało co niedzielę i święto o godzinie 10.30. — Nabożeństwa z kazaniem będą odprawiali księża: Józef Prądyński, prof. dr. Z. Baranowski, radca Stef. Durzyński, prof. Ign. Posadzy, prof. Wład. Krawczyk. W soboty i w przededniu świąt będzie o godzinie 6 wieczorem czekał spowiednik w kościele kolegiackim św. Marii Magdaleny (t. zw. farmy); konfesjonał przy wielkim ołtarzu po prawej stronie. — Duszę pasterz uniwersytecki: ks. Józef Prądyński.

OSOBISTE

Jubileusz pracy. W dniu 30 października obchodził jubileusz 25-letniej nieprzerwanej pracy p. Herman Terski pierwszy maszynista w Drukarni Katolickiej S. A. w Poznaniu. Sala maszyn oraz maszyny należące do obsługi Jubilat, przybrane były zieloną. W sali tej zebrali się personal drukarni, Zarząd oraz członkowie Rady Nadzorczej, aby uczcić Jubilat. W serdecznych słowach przemówił ks. dziekan Rankowski w zastępstwie prezesa Rady Nadzorczej i wręczył Jubilatowi jako upominek Rady Nadzorczej złoty zegarek. Następnie przemówił p. Bolesław Winiewicz, dyrektor zakładów, wskazując na przywiązanie Jubilata do swego warsztatu pracy, i wręczając mu upominek pieniężny jako wyraz podziękowania zarządu instytucji. Nastąpiło przemówienie p. M. Trzebińskiego, kierownika technicznego zakładów; wręczył on Jubilatowi dyplom zasługi, ofiarowany przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Poznaniu. Cały personal składał potem Jubilatowi życzenia i w dowód szczerego koleżeńkiego przywiązania ofiarował serwis obiadowy. Wzruszony dowodami życzliwości i serdeczności dziękował Jubilat za życzenia, oświadczając, że będą mu bodźcem do dalszej pracy.

ZEBRANIA, ZJAZDY

Ze Zw. Urzędników Kas Komunalnych i Komunalnych Kas Oszczędności Województwa Poznańskiego i Pomorskiego. Zjazd odbędzie się w Poznaniu na sali Starostwa Krajowego, Aljeje Marcin kowskiego, w dniu 3 listopada r. b. o godz. 11-tej. Na porządku obrad aktualne wykłady: 1. Zaopatrzenie urzędników samorządowych według obecnego stanu prawnego i projektów na przyszłość. — 2. Odpowiedzialność służbowa funkcjonariuszów Komunalnych Kas Oszczędności. — 3. O polsko-niemiecki układ w sprawie Kas Oszczędności.

Walne zebranie Zrzeszenia St. asystentów, asystentów i elewów kolej, przy Z. U. K. odbędzie się w niedzielę dnia 3 listopada o godz. 10 w lokalu „Kasyna Obywatelskiego”, Poznań, ulica Marszałka Focha nr. 81.

Biuro Głównego Zarządu Związku Inwal. Cywilnych znajduje się przy ulicy Gen. Chłapowskiego 15. Zebranie odbędzie się dnia 3 listopada o godzinie 4 po południu w sali p. Koniecznego, ul. Maształarska 2.

WYCHOWANIE, KURSY

Przypomina się, że kurs gimnastyczno-sportowy dla pań w okręgowym ośrodku wychowania fizycznego rozpocznie się w przyszłym tygodniu. Zgłoszenia i informacje u referenta wychowania fizycznego Okręgowego Urzędu W. F. i P. W. ulica Babińskiego 2, od godz. 8 do 15. Telefon 24 przez Centralę Sztabu (43-41, 44-81).

KRONIKA FILMOWA

Kino Parafjalne przy kościele Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie wyświetla w dniach 3, 4 i 5 listopada r. b. wielki obraz p. t. „Watykan” czyli życie prywatne Papieża w Watykanie. — Początek przedstawień w niedzielę o godzinie 16, 18 i 20, w poniedziałek i we wtorek o godz. 18.30. Czysty dochód przeznaczony na wykończenie kościoła.

KOMUNIKATY RÓŻNE

Apel poległych organizuje w piątek 3 pułk lotniczy o godz. 15.30 na cmentarzu wojskowym, zapraszając wszystkich na tę uroczystość.

Uroczyste kazanie. Staraniem Okręgu i Związku Towarzystwa Uczestników Powstania Wlkp. 1918-19 odbędzie się ku uczczeniu poległych i zmar-

Rozkład jazdy kolejowej na sezon zimowy otrzymają abonenci nasi bezpłatnie najpóźniej do dnia 5-go listopada 1929 roku.

łych uczestników powstania 1 listopada o godzinie 17 przy krzyżu pamiątkowym powstania uroczyste kazanie Delegacji towarzystw oraz poczty sztandarowe stawią się o godzinie 16.30 przy Zamku.

Biura Pozn. Kolei Elektryk. otwarte będą w święto Wszystkich Świętych od godziny 10—12 celem umożliwienia wykupu znaczków miesięcznych.

Sekcja Eucharystyczna Sodalitji Pań podaje do wiadomości, że adoracja Najśw. Sakramentu w kaplicy SS. Elżbietytanek przy ul. Łąkowej jest przełożona na niedzielę dnia 3 listopada.

Wszystkim członkom chóru Koła Śpiewackiego Polskiego i Chopina donosimy, że lekcja chóru mieszanego do przyszłego koncertu odbędzie się dzisiaj w czwartek o godzinie 20 w szkole przy ul. Fr. Ratajczaka. Zarząd.

Poznański Okręg. Związek Kolarski urządza w dn. 1 listopada uroczystość zamknięcia sezonu z nast. programem: O godz. 9 zbiórka towarzystw u p. Jarockiego, ul. Maształarska 8, o godz. 9.30 w marszu na nabożeństwo do kościoła Pana Jezusa, po powrocie zebranie i o godz. 12 defilada na rowerach przez miasto. Po południu odbędzie się w salach p. Jarockiego wieczorek towarzyski.

Zarząd Tow. „Bratnia Pomoc” Stud. Akad. Med. Wet. we Lwowie przypomina po raz ostatni tą drogą pp. lekarzom weterynaryjnym, a swym dawnym członkom, że o ile do końca listopada r. b. nie spłaca swych zobowiązań pieniężnych, zaciągniętych w Tow. w czasie studjów. Zarząd będzie zmuszony oddać sprawę na drogę sądową, po uprzednim opublikowaniu we wszystkich piśmiech zawodowych i dziennikach.

W sprawie płatności podatku dochodowego przypominamy, że termin uiszczania reszty podatku dla obowiązanych do składania zeznań, tudzież całego dla nieobowiązanych do składania zeznań przypada w zasadzie na dzień 1 listopada. Podatnicy, którym nakaz doręczono, po 15 października, mają uiszczyć należność w ciągu 30 dni po otrzymaniu nakazu.

KRONIKA MIEJSCOWA

Jubileusz Cechu Fryzjerskiego. — Cech Perukarzy Damskich i Teatralnych Fryzjerów w Poznaniu urządza 17 i 18 listopada r. b. z okazji 20-lecia istnienia cechu wielkie popisy konkursowe, połączone z wystawą wyrobów perukarskich perfumeryj i t. p. Impreza ta ma zadokumentować o postępie fryzjerstwa polskiego i jego poziomie. Obchód jak i konkursy odbywać się będą w salach Domu Rzemieślniczego przy ul. Fr. Ratajczaka. Konkurs przewiduje liczne nagrody w postaci gotówki, medali i dyplomów. Zarząd czyni starania, by obchód jak i konkurs wypadł jak najlepiej. (z)

Z kolonji włoskiej w Poznaniu. — W dniu 27 bm. w 7 rocznicę faszystowską, urządziła tutejsza kolonja włoska z udziałem licznych sympatyków polskich uroczystość w salonach pp. Pawłowskich przy ulicy Młyńskiej. Przemówił prof. dr. Stefaniński i kupca Angelo Musumeci oraz radcy dr. Kolszewskiego i prof. dr. Pola. W wyjątkowo życzliwej i sympatycznej atmosferze oraz wielokrotnie wyrażonymi w rodów. Miłe przyjęcie gospodarzy włojskich zyskało ogólne uznanie gości polskich.

Nagrodzone balkony. Pod przewodnictwem prezesa Wielkopolskiego Związku Tow. Ogrodniczych p. Netza, odbyło się dnia 9 bm. posiedzenie Komisji balkonowej. Obecni byli pp. Majewicz, Tomiak, Eder, Baliński i Baranowski Florjan. Na zebraniu tem Komisja przyznała nagrody za pięknie udekorowane balkony. I nagrody uzyskali pp. Karol Zaleski, Grochowe Łąki 6, II ptr. pr.; Zofja Kochanowicz, św. Wojciech 14-15, II ptr. pr.; Stefan Kobylczak, Gen. Chłapowskiego 9, IV ptr. l.; Anna Jaxowa, Małeckiego 20, II ptr. (nar. Rynku Łazarzkiego); Irena Wawrzyniakówna, Staszca 1, II ptr. (środek). II nagrody: Józef Walkowiak, Mostowa 3, I ptr.; T. Stachowska, Szewska 20, II ptr. l.; Franciszek Piątkowski, Łąkowa 7, II ptr. (balkon od Walów Jagielly); A. Słwińska, Wały Król. Jadwigi 3a, II ptr. l.; Feliks Szuster, Kanałowa 8 (wysoki parter); Czesław Łachowski, Matejki 61, II ptr. (balkon z ul. Grottgera); Moellenbrock, Kraszewskiego 13; Bonikowska; Mueller; S. Prusinkiewicz, Skarbowa 18; Kufel, Wały Król. Jadwigi 6. III nagrody: Stanisław Trafas, Wały Jagielly 2a, III ptr. l.; Magdalena Aniela, Marsz. Focha 38 (dawniej 55 b); E. Krenzke, Orzeszkowej 2 I ptr. (nar. ul. Matejki); K. Sierszulca, Mostowa 32 IV ptr. (po stronie restauracji). — I nagrodę stanowi „Aurakaria exelsa” i dyplom, II nagrodę stanowi „Dracena indivisa” i dyplom, III nagrodę stanowi dyplom

Z OSTATNIEJ CHWILI

Przejechano w pobliżu Gniezna na szosie poznańskiej samochodem ciężarowym robotnika Walentego Szramę z Gniezna. Obrażenia były tak ciężkie, że Szrama zmarł w lecznicy gnieźnieńskiej. Samochód jest własnością Browarów Okocimskich. Kierowca odjechał w kierunku Gniezna, nie troszcząc się bynajmniej o swoją ofiarę. (k)

Napadnięto na drodze z Rynkowa do Jastrzębska (powiat nowotomyski) 24-letniego Stanisława Staśkowiaka. — Przejeżdżał on rowerem, gdy nagle zniechęca rzuciło się na niego 6 nieznanych osobników, bijąc go bardzo dotkliwie. — Złoczyńcy pozostawili broczącą krwią na drodze, a sami zbiegli, odjeżdżając następnie w kierunku Chrośnicy. (k)

W lesie pod Czerwoną Wsią (pow. kościański) gajowy Józef Mikołajczak przytrzymał kłusownika, któremu odebrał fuzję i trzy naboje. Gdy Mikołajczak powracał do domu, już w pobliżu zabudowań kłusownik napadł go z tyłu i poderżnął mu gardło. Napadnięty posiadał jeszcze tyle siły, że dowlókł się do palacu i zawiadomił o zajściu. Podejrzanie pada na niejakiego Niepczykła, u którego przeprowadzono rewizję domową w czasie jego nieobecności. Poranionego gajowego przewieziono do lecznicy w Kościecianie a niezwykle zajście jest jeszcze przedmiotem dochodzeń władz śledczych. (k)

Wisielca znaleziono w lesie w Gozycach w pow. żnińskim. Jak się okazało, był to malarz Franciszek Gwiazdowski z Dochanowa (pow. żniński), liczący lat 34. Samobójcą krótko po wypadku znalazła jego żona i robotnik Michał Kwaśniewski. Wszelkie usiłowania przywrócenia go do życia spełzły na niczym. Przyczyna tragicznego kroku nie została narazie ustalona. (k)

Konfiskady grasują w powiecie mogileńskim. W nocy na 27 października skradziono p. Grybowskiemu Janowi — gospodarzowi w Gębicach — dwa kompletne półsorki robocze. Półsorki znaleziono we wtorek na szosie pod Zbytowem, jednakże bez leje i uzd. Następnej nocy skradziono właścicielowi majątności Zbytowo p. Kuchowiczowi, 4 zrebaki wartości ca. 2000 zł. Poprzedniej nocy skradzione leje i uzdy służyły napewno dla uprowadzenia skradzionych koni w Zbytowie. Sprawą kradzieży zajęła się policja. (rg)

Do Banku Ludowego w Łasinie włamali się w nocy na 30 października nieznanymi sprawcy. Zabrali się odrazu do kasy, z której zrabowali przeszło 1000 zł gotówki i wszystkie obligacje. Miejscowa policja wszczęła energiczne dochodzenia. Niestety dotychczas brak śladu za rzeźmieszkami.

„Marcinek”

Dowiedujemy się, że w niedzielę, 10. XI., odbędzie się doroczny „Marcinek”, urządzony staraniem Tow. Pań Miłosierdzia parafji św. marcinkskiej. Będzie to zabawa dla dzieci w wielkim stylu, nad której urozmaiczeniem i przygotowaniem panie nasze już w pocie czoła pracują. „Marcinek” tegoroczny odbędzie się w nowiużeńkiej, wspaniałej, olbrzymiej sali Domu Bursy Rzemieślniczej, co również przyczyni się do powodzenia zabawy.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego. Dziś „Rigoletto”. W piątek, 1 listopada stałe wyprzedana „Hrabina Marica” z pp. Fontanówną, Grabowska (tytułowa), Bratkiewiczem, Gruszczyńskim, Raczkowskim i Sendeckim; kapelmistrz p. Leszczyński. W sobotę „Madame Butterfly” z pp. Fedyczkowską, Szafrąnską, Drabikiem Majem i Urbanowiczem, kapelmistrz dyr. Wojciechowski. Wniedział o godz. 15 po cenach znizowanych operetka „Polska krew” z pp. Fontanówną, Karską, Nochowicz, Folańskim, Sendeckim i Wiśniewskim, kapelmistrz p. Eichstaedt.

„Lucja z Lamermooru”, opera Donizettiego, będzie najbliższą premierą Teatru Wielkiego. Wystąpi w niej gościnnie Józef Woliński, który niebawem wyjeżdża do Ameryki.

Z Teatru Polskiego. Dziś w naszym ciągu efektowna komedia A. Nowaczyńskiego „Wiosna narodów”, która zyskała pełne powodzenie. Jutro „Wiosna narodów”.

W niedzielę po południu po cenach znizowanych raz jeszcze komedia Z. Kaweckiego „Para nie para”. W poniedziałek i wtorek gościnnie występy „teatru premier” pod dyr. Fr. Frącz-

kowskiego. Odegrana będzie głośna komedia B. Shawa „Wielki kram”, w której rolę główną odegra znakomity artysta Kazimierz Junosza-Stępski.

Z Teatru Nowego. Dziś, oraz jutro, w piątek ostatnie dwa razy „Świt, dzień i noc” z gościnnym występem znakomych artystów. Marii Malickiej i Aleksandra Węgierko. Świetna gra tej najbardziej idealnej parą słońcem pary kochanków, od których bije na widownię potężna moc oroku, młodości i wiosny, wywołuje niemiłkające oklaski przy otwartej kurtynie.

Premjera „Trio” w Teatrze Nowym. W sobotę 1. 11. wystąpią na scenie Teatru Nowego w świetnej komedji Lenca p. t. „Trio” znakomita nasza artystka Marija Malicka, bohaterka filmów „Zew morza” i „Dzikuska”, znakomity artysta i reżyser Aleksander Węgierko oraz Zbyszko Sawan.

Zapowiedź gościnnych występów Zbyszka Sawana wywołała w Poznaniu wielkie zainteresowanie.

Umberto Urbano, wszechświatowej sławy śpiewak, pierwszy baryton wszechświatowych oper, wystąpi w nadchodzącą niedzielę, 3 listopada, w Auli Uniwersytetu. Umberto Urbano jest dziś jedną z największych gwiazd śpiewaczych całego świata. Po jednym z koncertów w Paryżu — pisał „Matin”: „Skoro ujrzałem po raz pierwszy fotografję tego pięknego śpiewaka — pomyślałem sobie: gdyby Urbano choć w połowie tak pięknie śpiewał jak wygląda — to już będzie dobrze. Tymczasem rzeczywistość przeszła najsmutniejsze oczekiwania. Urbano śpiewa o wiele, wiele piękniej. Już dziś wszyscy możemy stwierdzić, że ten młody, cz. rujący Włoch jest jedynym następcą Battistiego”. Program złożony z szeregu popisowych aryj i cyklu cudownych pieśni włoskich. Niewątpliwie wszystkie miłośnicy pięknego śpiewaka podążą na koncert znakomitego śpiewaka. Biletu w składzie cygar Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. zw 19 935

KURSY RYTMIKI I PŁASTYKI

Walentyna Wichowiczowej. Lekcje rytmiki i plastyki dla dorosłych grupami. Wpisy i informacje codziennie od 4 do 5 w Wlkp. Szkole Muzycznej, ul. Ratajczaka 36 — w podwórzu, dw 2668

Jan Dahmen, duński największy skrzypek holenderski, koncertmistrz Filharmonji Drezdeńskiej, który przez szereg występów w Warszawie i innych miastach w Polsce zyskał i u nas sławę wielkiego skrzypka, wystąpi po raz pierwszy w Poznaniu z jedynym koncertem w sobotę, dnia 9 listopada wieczorem, o godz. 8, w sali Domu Ewangelickiego. Z okazji występu Dahmena w Paryżu pisze Paris Soir: „Jan Dahmen jest fenomenalnym skrzypkiem; gra jego nacechowana jest rzadko głęboką muzykalnością. Jest on pierwszorzędnym mistrzem swego instrumentu”. Münchener N. Nachrichten pisze: „Dahmena można z zachwytem zaliczyć do najlepszych skrzypków współczesnych... nieskazitelna technika i fascynująca gra, czynią z niego postać rzadko spotykaną”. Współudział w koncercie bierze znakomita pianistka p. Mona Dahmen. Na programie, który zainteresuje naszą publiczność, znajdują się m. in. *Mozarta koncert a-dur i Lalo symfonie Espagnole*. Sprzedaż biletów od czwartku w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, w cenie 2 do 8 zł. zw 19 878

Teatr Wielki

Dziś — „Rigoletto”, opera Verdięgo. Piątek, 1. 11. „Hrabina Marica” — operetka Kalmana. Sobota, 2. 11. „Madame Butterfly” — opereta Pucciniego. Niedziela, 3. 11. o godz. 15 „Polska krew”, operetka Nedbala (Ceny znizowane). Niedziela, 3. 11. wieczorem „Hrabina” — opera Moniuszki. Poniedziałek, 4. 11. „Pan Twardowski” — balet Różyckiego. Wtorek, 5. 11. „Hrabina Marica” — operetka Kalmana. Początek o godzinie 8 wieczorem. Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczonej nie będzie. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Polski

Dziś — „Wiosna narodów”. Piątek, 1. 11. „Wiosna narodów”. Sobota, 2. 11. „Wiosna narodów”. Niedziela, 3. 11. o godz. 15 „Para nie para” (ceny znizowane). Niedziela, 3. 11. wieczorem „Wiosna narodów”. Poniedziałek, 4. 11. „Wielki kram” — Występ Teatru Polskiego z Warszawy z udziałem Kazimierza Junosza-Stępskiego. Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr Nowy

Dziś — „Świt, dzień i noc”. — Gościnnie występ Malickiej i Węgierko. Piątek, 1. 11. „Świt, dzień i noc” po raz ostatni. Występ gościnnie Marii Malickiej i A. Węgierko. Sobota, 2. 11. „Trio”. Gościnnie występ Marii Malickiej, Aleksandra Węgierko i Zbyszka Sawana. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

„PIASTOWIE” ZOFJI STRYJEŃSKIEJ

Królewski temat podjęty przez królewski talent. Oto mniej więcej jak określa G. Warchałowski ostatnie dzieło p. Zofji Stryjeńskiej).

Przed kilku laty krakowski teatr zamierzał wystawić „Skalkę”. Stryjeńskiej powierzono skomponowanie dekoracji: zadanie nabierające szczególniejszej odpowiedzialności przy dramacie który, że tak powiem, ze swej dekoracji się zrodził. Wystawienie sztuki Wyspiańskiego nie doszło do skutku, ale Stryjeńska zapaliła się do wizji, którą tam oddać miała, do tego kręgu Piastów wstającego z wiślanej roztoczy:

A na tym kręgu jak na tęczy coraz się inny Piast w koronie u szczytu zjawia na przełęczy; za kręgiem toczy się i tonie.

Tę wizję, tych pierwszych władców Polski od Piasta do Kazimierza Wielkiego przelała na papier w szeregu fantazyjnych portretów, w śmiałych i pełnych charakteru rysunkach podmalowanych akwarelą. Wydane obecnie w tece przez J. Mortkowicza ze starannością i artystem, które cechują wszystkie jego wydawnictwa, stanowią one doniosłe zdarzenie w ikonografii polskiej.

Jak naprawdę wyglądali Piastowie?

Konjunktury z kronik, pieczęci czy monety żadnych nam nie dają pewnych odpowiedzi. Jedyne wiarogodne dokumenty odnoszą się do Łokietka i Kazimierza Wielkiego: to ich grobowce, powstałe w w. XIV., w wieku wiernych portretów.

Przedstawiano dawnych królów w różnych epokach zgodnie z pojęciami każdej z nich i zupełnie fantazyjnie. Figury Odnowiciela i Ryksy w opactwie tynieckim, mimo że zastąpiły pewno dawniejsze romańskie pomniki, są również anachroniczne w koncepcji jak serja książąt i królów w medaljonach zdobiących orla na rycinie Tretera, nadwornego artysty Zygmunta III.

P. Warchałowski słusznie podnosi małą artystyczną wartość i konwencjonalizm wszystkich późniejszych serj królewskich podobizn: malowideł Bacciarellego, popiersi na Bibliotece Załuskich, rysunków Aleksandra Lessera, nie wyłączając „Pocztu Królów” Matejki, będącego jednym z najpóźniejszych i najsłabszych dzieł mistrza. Gdyby Wyspiański był dłużej żył, zostawiłby zapewne owe dramaty historyczne, które roił:

Jeszcze napiszę, gdy mi się spodoba, Grać w wyobraźni mej zacząć postacie. Jaka to Piastów była pierwsza doba, Jak nie nie warte to co dotąd macie w sferze dramatu, o Mieszku, Rychezie Ottonie trzecim, wielkim Bolesławie, jacy (to wtedy) sprytni byli knezie, jak (ślubowali) Piastowicze Sławie...

A równoległe z temi poematami, tak jak Bolesław Śmiały i Kazimierz Wielki, powstałaby zapewne w malowanym cyklu inni Piastowie, z mistyczną treścią każdego z nich, w okrasie szat, akcesoriów i całej odtworzonej archeologii, której

..... tajemnie pół mroki jasne, bo talent feruje wysoki. I mniejsza o to czyli Akademii dochodzeń moich i badań szczegółów przyjmą, uznają i przyznają premie za to, że dbałem o format infuły...

Pamiętam tę infułę! Na premierze „Bolesława Śmiałego” tłumaczył mi Wyspiański jak jej formę sfalszował krawiec teatralny. Miała być zmieniona, dyskutowano o tem rzeczywiście z uznaniem na komisji Historji Sztuki w Akademji Umiejętności.

Niespełnioną opowieść Wyspiańskiego podjęła dzisiaj Stryjeńska.

Była do tego stworzona. Nikt z takim umiłowaniem, z taką żywiołową fantazją i z taką przekonującą intuicją nie zdołał w sztuce otrzymać syntez o czystym charakterze pra-polskim, pra-słowiańskim, jak artystka, która stworzyła nam tych wszystkich

*) Zofia Stryjeńska: „Piastowie” Wyd. J. Mortkowicza, Warszawa 1929. Druk W. L. Anczyca w Krakowie. J. Warchałowski napisał wstęp i uzupełnił go osobną broszurą.

kmiołków w klechdach, tych organistów, tych Lełów-Polaków, te kolendy, święcone, oberki i kujawiaki. Należało się, by dała również plastyczny kształt owym legendarnym imionom, które wypełniają pierwsze wieki historii polskiej.

Wpatrzyła się w kamienne postacie ostatnich książąt mazowieckich, w ich wydłużone czaszki, silnie zarysowane i jakby przynięcone wargi, i ten rodzimy typ wielokrotnie wprowadziła. Każdemu nadała jednak odrębną indywidualność, z każdego, we wyrazie, w uproszczonym stroju, w ogólnym kolorystyce stworzyła uosobienie tego, czem go w naszych oczach mogła uczynić jego legenda.

Jest więc Piast z kołem w ręku, cały jakby ze słomy i miodu, i lniany Ziemiowit, i świetny oszczepnik leśny w futrzanej świcie: Leszek... Wszyscy pierwotni, puszczańscy. Pierwszy Mieszko z pontyfikalną stulą i romańskobizantyjskim mieczem, przypomina zetknięcie z chrześcijańską kulturą. Potem Chrobry, smukły wilk o stalowym wejrzeniu, w tej czerwieni, którą włożył na barki i którą rozesłał na cesarskiej drodze aż po samo Gniezno; dalej Mieszko II., wielki pan znękany i złamany życiem, i skrzętny Odnowiciel, trzymający w ręku kościół, cały świeżo pomalowany jak wielkanocne jajko.

Bolesław Śmiały, trzymając ogromny miecz, stoi ponury, jak ten sęp, którego Rusaika ujrzała przypadającego do Biskupa. A po nim papierowy, kościelny „królów brat” ten co był „niczem — z tem wybladłym rozumów obliczem”.

Za młodziutkim Krzywoustym o zrosniętych brwiach jak dwaj poprzedni Bolesławowie, uparty, brutalny Władysław II. i namiętny Kędzieważ. Czy mądry, pełen poczucia swej monarszej władzy, Mieszko Stary mógł mieć minę tępego pijaka? Zato doskonale jest Kazimierz Sprawiedliwy, ubrany z wielkim aparatem, zdający się rozważać jakieś subtelnosci prawnicze. Pełen poezji jest znów Leszek o białych włosach i białej szacie, odsuwający koronę od siebie. Potem wysuszony legista Laskonogi, Bolesław Wstydlawy z twarzą zaciętego mnicha, pyszny w kolorze a spontaniczny i gwałtowny Leszek Czarny. Przemysław o oczach okrutnych, wreszcie Łokietek, twardy rzemieślnik o szewskich pasjach. I na końcu Kazimierz Wielki.

Jakże daleko jesteśmy od postaci matejkowskich o jednolitym wyrazie ponurej, tragicznej dymy. Jacy to wszystko ludzie żywi, jacy to „sprytni knezie”! Dodajmy, że dla nas, mówią te rysunki o swym temacie naszą własną współczesną mową. Nie czujemy między tym tematem a sobą osoby trzeciej, zdaje się nam widzieć Piastów wprost, bo nie patrzymy tu na nich przez styl XVIII. wieku, barok Matejki, ani nawet przez zaczynający się już krystalizować jako przeszłość, rysunek Wyspiańskiego. Wartość to oczywiście subiektywna. Ale z tego właśnie powodu trzeba było, aby nasza epoka, od siebie, podobizny królów stworzyła.

A swoją drogą, obiektywnie sądząc, że Stryjeńska, która już wychowała oczy na odrodzonych w Polsce prostych, ludowych motywach, w swym post-kubistycznym rysunku stoi bliżej epoki Bolesławów niż tamte style. Jest jakieś pokrewieństwo między jej świetnym, zdecydowanym konturowaniem a rytowanymi płytami romańskich nagrobków.

Kazimierz W. trzyma znicz. „Jak to wygląda ręka w tym ruchu?” — powiedziała sobie p. Stryjeńska, i wzięła przed lustrem do ręki popielniczkę, trzymając w palcach papierosa. I nie mogła wytrzymać. Wrysowała tego papierosa. Kazimierz Wielki, to przecie już zupełnie nowożytny monarcha... Oj Pani Zofio, pani Zofio!

A może Piastowie, to wielkie teatralne przedstawienie. „Kurtyna! — papieros!”

W każdym razie przedstawienie wspaniałe.

Ludwik Puget.

Poznań,

ŻYCIE KULTURALNE

TEATR

Nowy Molnar w Warszawie. Piszą nam z Warszawy: „Olimpia”, najnowsza sztuka Molnara, wystawiona w Teatrze Polskim, jest poniekąd historyczną, gdyż rozgrywa się za czasów nieboszczki Austrii. Rotmistrz Barna, z pociągłością chłop, lecz gentleman w każdym calu, kocha się w księżnej Olympji, wdowie, która nie jest mu nieprzychylną, lecz nie chce ani wyjść za plebejzusa, ani mieć z nim romansu, chociaż flirtowali na oczach całego świata. Obrażony rotmistrz postanawia dojść do celu przez wymuszenie. Jeżeli Olympja nie zostanie jego kochanką, to on wykryje kim jest właściwie: międzynarodowym włamywaczem. Policja go zaaresztuje i księżna będzie skompromitowana przez flirt ze złodziejem. Olympja poddaje się, wówczas rotmistrz oświadcza, że tylko udawał włamywacza, i księżna wychodzi za niego, bo tymczasem naprawdę jest w pięknym spryciarzu rozkochana. Sztuka jest teatralnie świetna, grają ją koncertowo Leszczyński, jako rotmistrz, Panczewiczowa jako Olympja i Czaplińska jako przezabawna księżnamatka. (tw.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Prof. dr. Kozicki o Szukalskim. Ciekawe a rzeczowe studjum napisał w związku z formie prof. dr. Władysław Kozicki o rzeźbiarzu Stanisławie Szukalskim, który ostatnimi czasy wszczął dookoła siebie amerykańską reklamę, dochodząc w niej aż do skandali, budzących niesmak. Celem tej reklamy było wzmocnienie szerszym sferom, że jej sprawca jest geniuszem i to zapoznanym a nawet gniepiącym. Prof. Kozicki stwierdza przedewszystkiem fałszywość tego założenia. P. Szukalski, przybywszy przed paru laty z Ameryki odrazu otrzymał pierwszą nagrodę na wileńskim konkursie na pomnik Mickiewicza, więc o żadnym „zapoznaniu” mowy być nie może. Jeżeli natomiast p. Szukalski głośno oświadcza, że jest jedynym w ogóle w Polsce rzeźbiarzem, to takich pretensyj nikt na serjo brać nie będzie. Prof. Kozicki analizuje szczegółowo typ twórczości Szukalskiego i stwierdza, że ma on wielki talent. Dzieła jego są mocno przesycone „literackością”, anaturalistyczne, (wileński Mickiewicz, Krak, Bolesław śmiały itp.) Wpływy sztuki Azteków są uderzające, artysta czerpie z niej na każdym kroku pomysły i motywy. P. Szukalski ma niemiernie wszelkie warunki talentu i wyrobionej techniki, aby zająć w sztuce poważne miejsce, zdobywając je bez niesmacznej autoreklamy. (pl.)

„Bazyliśca Teofanu”. Z Warszawy piszą nam: Tadeusza Micińskiego, poetę wysokich lotów i niezwyklej oryginalności przypomniała sobie Warszawa w ciągu ostatnich paru lat po raz drugi. L. S. Schiller wystawił był w swoim czasie „Kniazia Patiomkina”, potężny dramat z czasów rewolucji rosyjskiej 1905 i zyskał mu wielki sukces. Obecnie artysta-malarz z Krakowa, p. Mieszko Jabłoński wystawił w Związku Zawodowym Plastyków projekty dekoracji i kostjumów do tajemniczego dramatu Micińskiego „Bazyliśca Teofanu”, osnutego na tle dziejów Bizancjum. P. Jabłoński wyzyskał kolorystycznie i linearnie bogate możliwości, jakie daje dekoratorowi hieratyczny przepych epoki bizantyjskiej. Oglądamy figury wodzów, wojowników, mężów, kobiet z samą bazyliścą na czele, wszystko nasyczone kolorem i w kształcie egzotyczne. Czy jaka scena pokusi się o „Bazyliśce”? Jest to może najbardziej skończony dzieło Micińskiego, którego tragiczna śmierć z rąk bolszewickich zamknęła przedwcześnie życie wewnętrzne o niezwyklej głębi i mocy przeżyć artystycznych. (pw.)

LITERATURA

Odczyty H. L. Morstina. Z Wilna piszą nam: Jak już donosiłem wybitny pisarz H. L. Morstin wygłosił w Wileńskim Klubie Literackim odczyt p. t.: „Drogi twórcze duszy polskiej”. Prócz tego na „środkie literackiej” miał p. H. L. Morstin pogadankę dyskusyjną — o tłumaczeniu poezji antycznej. (wl.)

OCHRONA ZABYTKÓW

Dom Borchy. Z Warszawy piszą nam: Hr. Krystyn Ostrowski nabył przy ulicy Miodowej Nr. 10 kamienicę, znaną z historii, jako dom Borchy. Nowy właściciel przystąpił do rekonstrukcji i restauracji historycznego zabytku. Usunął pawilon sklepowy, aby przywrócić poprzednie podwórko i widok na fasadę kamienicy Od strony ul. Miodowej podwórko będzie oddzielone żelaznymi sztachetami. / Dom przyjmie taki wygląd, jaki miał w końcu XVIII wieku, gdy mieściła się tu ambasada rosyjska. W r. 1794 podczas powstania warszawskiego pod dowództwem Kilińskiego, ambasador rosyjski, Igelstrom, osaczony przez powstańców, korzystając z tego, że dom wychodził frontami na ul. Miodową i Podwale, ratował się ucieczką, zostawiając kasę, archiwum i całe urządzenie pałacu. W XIX wieku kamienica często zmieniała właścicieli i przechodziła różne rekonstrukcje architektoniczne. (cz.)

KRAJOZNAWSTWO

Nowe wydawnictwa Muzeum Łatzańskiego. Z Zakopanego piszą nam: W najbliższych dniach ukaze się 5-ty numer wydawnictw Muzeum Łatzańskiego w Zakopanem. Zawiera on pracę prof. uniw. w Wilnie dra Teofila Modelskiego p. t. Spory o granice djecezi krakowskiej na Spiszu. (Wiek XIII i XIV z mapą. Autor zajmuje się w rozprawie kilkowiekowym sporem między biskupstwem krakowskim a arcybiskupstwem ostrzyhomskim o granice djecezi na ziemi spiskiej, mianowicie o terytorjum, które w najdawniejszych czasach było częścią ziemi sądeckiej i należało do Polski. Długotrwały ten spór, którego epilogiem były wypadki w 1918-1920 r. na Spiszu, oraz spór o Jaworzynę — przedstawia profesor Modelski dokładnie i stara się ustalić najstarszą polską granicę od południa. Obzernie francuskie streszczenie pracy o naszych prawach do Spisza, oraz mapa spornych terenów są pożądanym uzupełnieniem rozprawy.

Następny tomik wydawnictw muzealnych, będzie zawierać pracę p. Wandy Wasilewskiej-Szymańskiej p. t. „Podhale u Tetmajera i „Itkiewiczza”. Jest to praca z seminarjum prof. Chrzanowskiego. (j.)

GRUZJA I GRUZINI

P. Jan Kawtaradze wydał pod tytułem „Gruzja w zarysie historycznym”, obszerną pracę o Gruzji, uwzględniającą również pokrótce dzieje wszystkich innych narodów Kaukazu, więc Azerbajdżanów (m. Baku), Górali północnego Kaukazu i Ormian.

Gruzja, której największymi miastami są Tyflis i Batum, obejmuje jako jednostka geograficzna i etnograficzna ponad 100 000 kilometrów kwadratowych i przeszło 3 miliony ludności. Wywodzą się Gruzini z tych ludów, które w najdawniejszych czasach zamieszkiwały Mezopotamję i Azję mniejszą, jak starożytni Sumerowie, Chetyci i inni. Nazywamy te ludy jafetyckimi. W ciągu wieków ścierały się na terytorjum Gruzji wpływy rzymskie, greckie, arabskie, perskie, mongolskie, tureckie i rosyjskie. Do największej potęgi doszło to państwo za rządów królowej Tamary Wielkiej (1184—1213), której uroda stała się pierwowzorem piękności Gruzinki; wtedy doszła również do największego rozkwitu literatura gruzińska, z Rusthawelim na czele, porównywanym z Dantem, Tasseem i Miltonem.

Ale wkrótce nastają podboje mongolskie, a następnie tureckie, tak, że Gruzja rozpada się w końcu średnich wieków na cztery państewka i jest w ciągu następných wieków terenem ścierania się wpływów tureckich, perskich i rosyjskich. Obawa przed Turcją i Persją pcha te państewka coraz bardziej w objęcia Rosji, która je pochłania w latach 1801—1830; najostrzejszy kurs rusyfikacyjny rozpoczął się z r. 1864.

Równocześnie jednak rozpoczyna się nowy proces dziejowy; powstawanie i potęgowanie się tężna narodowościowego, komplikującego się kwestjami społecznymi: włościąską i robotniczą. Nadszedł wreszcie rozgrom Rosji w wojnie światowej i rewolucja; 26 maja 1918 r. powstaje samodzielne państwo gruzińskie z socjaldemokratą Noem Ramiszwilem, a następnie z Noem Żordanją na czele. Samodzielność trwała niedługo, bo już w marcu 1921 r. zajmują Sowiety po krwawych walkach Gruzję. Nastaje terror i powstanie przeciw okupacji sowieckiej w r. 1924, krwawo zgniecione. Gruzję włączono do t. zw. „Federacji Zakaukaskiej” i w ten sposób poddano wszechwładnemu Kremlowi.

Książka p. Kawtaradzego ukazała się jako wydawnictwo Instytutu Wschodniego w Warszawie z inicjatywą i z przedmową prof. Marcellego Handelsmanna. Pisana jasno i zajmująco, powinna zainteresować czytelnika polskiego chociażby ze względu na wspólne z nami dzieje Gruzji w XIX i XX wieku pod rosyjskim zarborcą. F. P.

PISMA NADESŁANE

„Ruch Słowiański”. Nr. 7. Treść: Ks. Henryk Cichowski: „Tysiąclecie jubileusz św. Wacława (929—1929)”. — Błażo A. Jowićewicz: „Czarnogórcy w przeszłości i teraźniejszości”. — Józef Gołąbek: „Zadania i cele studjum literatur słowiańskich w Polsce”. — Recenzja. — Kronika. — Zapiski bibliograficzne. — Rocznica. — Nekrologia.

Śmierć

Wierzenia i podania ludu

Najważniejszymi etapami w życiu ludzkim to narodziny, małżeństwo i śmierć. Zwłaszcza śmierć, którą otacza nimb tajemniczości i zagadkowości, ma w sobie moc fascynującą, a umysł prymitywny, doszukujący się w zjawisku śmierci przyczyn jej i źródeł skonstruował całą filozofję wierzeń, przeczuć i przesądów. Znaki, wróżby i przepowiednie nabierają wysokiego znaczenia dla życia ludzkiego, a kto uważnie śledzi otaczające go zjawiska, sam wywróżyć może sobie lub drugim ostatnią chwilę życia i bliski koniec.

Na dnie przepowiedni śmierci leży przekonanie, że jakiś fakt, zanim wystąpi rzeczywistość, rzuca projekcję w teraźniejszość i to albo zupełnie bez pośrednictwa zmysłów zewnętrznych, a tylko z pomocą zmysłu wewnętrznego, lub też za pośrednictwem jednego zmysłu, ale z wyeliminowaniem innych. Zgodnie z tem założeniem, n. p. widzi się, lecz się nie słyszy, nie można też zjawiska pochwycić, słyszy się coś lecz tego się nie widzi, czuje się, w czasie tym wzrok i słuch są nieczynne. W takim nastawieniu psychicznym zjawiska wszelkie nabierają znaczenia nadnaturalnego, zmysły ich nie chwytają, gdyż nie mają one substancji stałej. Zachowanie człowieka jest w chwilach takich odbiorcze tylko, bierno, lecz zapomocą specjalnych zabiegów magicznych może on takie zjawiska wywoływać, choć nie może się do nich zbliżyć, nie może poddać ich badaniu rozumowemu, nie potrafi przytrzymać, nie ma wogóle nad temi zjawiskami żadnej władzy. Tam, gdzie one nie zjawiają się zmysłem zewnętrznym, tylko duszą, tam dzieje się to poza świadomością we śnie. Niema jednak istotnej różnicy między widzeniem a snem, gdyż sen nie uważa się za wysnów ducha ludzkiego, przeciwnie, dusza wtenczas coś ogląda, co jej się przedstawia jako rzeczywistość przedmiotowa. Widzenie otrzymuje duch czuwający, sen — jest udziałem ducha śpiącego. W tem leży różnica. Czem przy tych zjawiskach jest rzecz zjawiająca się, lub działająca to jest najczęściej wątpliwe. Przy t. zw. przeczuciach i zapowiedziach śmierci powodem jest zapewne dusza uchodząca z ciała, lub w każdym razie działająca na odległość, albo też śmierć sama jako istota pojęta nieosobowo. Granica między temi znakami i zapowiedziami i innymi, należącymi do rzeczywistości jest płynna, gdyż wiele z znaków śmierci uważa się za wywołane przez moce nadnaturalne. Większość przepowiedni śmierci, czyli owych znanych powszechnie „kuseń”, odnosi się do ważnych i nieszczęśliwych wydarzeń, jak pożar, choroba, wojna i śmierć. Percypują znak ite z reguły ci, których to bliżej dotyczy, lub też specjalnie w tym kierunku psychicznie predysponowane jednostki.

Powszechnie, w ogólnoeuropejskich wierzeniach ludowych znane są znaki złowrózące jak szelesty i stuki pojedyncze lub miarowe, stawanie zegara, lekkie, ledwie dosłyszalne brzęczenia, lub nagłe i głośnie bicie młotami, płaczu, posuwanie, trzaskanie, zjawiska świetlne i wizje o układzie kompozycyjnym jak orszak pogrzebowy, trumna, cmentarz i t. d.

Gdy w pierwszym dniu adwentu na strychu hałasuje — umrze pan domu. W Austrii Północnej temu, który życie ma zakończyć, ukazują się postaci śmierci lub obraz zimy. Oddalonych znajomych lub krewnych powiadamia o śmierci pęknięcie strun w fortepianie, nawoływanie, lub rzeczywiste zjawianie się zmarłego. Musi umrzeć ten, kogo wołają 3 razy, lub kto czuje, że go dotyka niewidzialna ręka.

Właściwe przeczucia śmierci nie zachodzą w przesądach ludowych. Człowiek natomiast otrzymuje znak, „widzi” zbliżającą się śmierć danej osoby. Przepowiednia przychodzi więc zewnątrz, są ludzie, którzy odczytują śmierć z twarzy drugiego człowieka.

W ogólności śmierć anonsuje się w sposób różnorodny i niezmiernie bogata jest skarbnica wierzeń ludowych kwestyj tej dotyczących. Opowiadają n. p. że pod Gniezmem robotnik powracający od pracy zasłyszal w pobliżu swego domu dziwny hałas. W domu zastał... nieżywe dziecko. W Biskupicach zegar od lat stojący zaczął ebościć na kilka minut przed śmier-

cią pewnej młodej, w okolicy mieszkającej hrabianki. Kilka lat później ten sam zegar o 11 godzinie w nocy znowu zaczął chodzić i tym razem także jako zwiastun śmierci.

Na całym obszarze polskim etnograficznym przepowiada koniec życia kogoś z najbliższych wycie psa. W Malborskiem wierzą, że skoro pies wyje — widzi zbliżającą się śmierć. Trzeba patrzeć między jego uszami, to również śmierć się ujawni. W Kaliskiem zgon zapowiada czarny pies, wyjący na progu chaty, z łbem wieszonym ku dołowi. U ludu nadbrzeskiego natomiast dopiero miarowe, trzykrotne wycie psa wróży nieszczęście. W Białobrzegach pies kopie doły koło domu i tem zwiastuje zgon człowieka. W całej Małopolsce Zachodniej, w Siedleckim i t. d., pies szczególnym swem zachowaniem wróży śmierć. Rzecz to charakterystyczna, że nie tylko lud przypisuje psu

kobiet średniowiecza widnieją wizerunki psów, które przypadają kobietom do stóp, podobnie jak na grobowcach rycerzy czynią to lwy. — Perski poeta Nisami podaje legendę o Chrystusie w związku z psem. Nieżywy pies leży na drodze, ludzie odwracają się od niego ze wstrętem. Chrystus jedynie zatrzymuje się przy nieżywym zwierzęciu i chwali głośno jego piękne, białe zęby.

We wróżbach i przepowiedniach śmierci rolę ważną i znaczenie przypisuje się też koniowi. Znana powszechnie piosenka ludowa „a koń jego wedle niego, grzebie nóżką, żałuje go” i t. d. wyraźnie określa ludzkie jakoby współczucie konia dla zmarłego. To jednak „grzebanie nóżką” w specjalnym momencie może stanowić zapowiedź bliskiego zgonu, a mianowicie, jeśli ksiądz przyjedzie do cnotego a koń grzebie nogą przed podróżą, przed wojną i t. d. Nieszczęście wróży koń, zaglądnący przez okno do chaty, białe konie spotykane w podróży zapowiadają niechybnie śmierć.

Akt grzebania nogą tak bliski i podobny do kopania mogiły stanowi w

Drzeworyt francuskiego, anonima z XVI wieku

możność wyczuwania zbliżającej się śmierci lub widzenia ducha. U szlachty wiara ta była powszechna, jak to wnioskować można z obrazu Grottgera, gdzie duch powstańca poległego w boju zjawia się w chacie właściciela. Widzi go tylko dziecko małeńkie i — pies. Analogiczne wierzenia spotykamy na obszarze całej Słowiańszczyzny i państw ościennych. Podobnie więc lud wierzy w Czechach, na Łużycach, w Bułgarii i t. d. W państwach ościennych, jak na Litwie i w Niemczech i Austrii, gdy pies wyje to znak złowrózny. Bliskie analogie przytoczyćby można z terytorjum francuskiego, z Anglii, Włoch, Irlandji oraz Hebrydów.

Wiara ta pozostaje w związku z dawnym kultem zwierząt. Grecki Cerber, pilnujący świata podziemnego to pies, a lary rzymskie, czczone u ogniska domu występowały ubrane w skóry psie. W egipskiej mitologii znajdujemy również zjawisko ubóstwienia psa. — W chrześcijaństwie pies zajmuje specjalne stanowisko. Dla jego wierności i czujności jest symbolem cnót chrześcijańskich. Psy spełniają sprawiedliwość, okazują litość Łazarzowi, zjadają złą Jezabel, a na starym obrazie z Bruńswiku widzimy cnoty chrześcijańskie jako psy na smyczy prowadzone przez Anioła-strzelca. W pewnym hiszpańskim wierszu ujawniają się cztery cnoty kardynalne jako psy w wojnie z piekielnymi wilkami. (Clarus, span. Lit. II. 323). Niemy pies jest obrazem niewiernego stróża (Izajasz, 56, 10). Stosuje się to niekiedy dla kapłanów, którzy milczą tam, gdzie im należało wystąpić w obronie Boga lub kościoła. (Augustini enarr., in psalm. 67 § 32.) Nawet mnisi posługiwali się obrazem psa. Legenda wspomina o matce św. Bernarda, że śniła o szczeniaku czarno-białym psie. Był to obraz świętego, mającego się narodzić, którego strój zakonny składał się z habitu czarno-białego. Na jednym z obrazów w kościele Santa Maria Novella we Florencji papież i cesarz przedstawieni są jako wierne psy strzegące trzody chrześcijaństwa. — Na kamieniach grobowych znanych

Ks. Kardynał Prymas na wschodnich rubieżach Polski

Pamiętny dzień w historii m. Goniądza

J. Em. Ks. Kardynał Hłond, Prymas Polski, powracając z uroczystości jubileuszowych uniwersytetu wileńskiego, odwiedził Goniądź i Zakład Salezjański Różanostocki, gdzie dnia 12 października dokonał ceremonji obłóczyn 16 nowicjuszek Zgromadzenia N. M. P. Wspomocielki wiernych, oraz poświęcenia sztandaru szkoły salezjańskiej.

Nazajutrz zaszczylił Jego Eminencja swoją obecnością m. Goniądź w woj. Białostockim, starą osadę dawnych Jądźwiniów a obecnie pięciotysięczną parafję archid. wileńskiej. Parafja ta wydała dla Kościoła Katolickiego w ostatnim trydziestoleciu 12 książy, w tem 4 Salezjanów. (Ks. K. Zajkowski, ks. J. Popowski, ks. Kuczewski w Ameryce Pol., ks. J. Wasilewski w Przemysiu, ks. prał. Klimaszewski w Łodzi, ks. prob. Kaczyński w Wysokiem Litewskim, ks. prob. Znosko w Rosji sow., ks. Gibulski w Druskienikach, ks. prof. Ptocki w Wilejce pow., ks. prob. J. Brzozewski w Port Richmond, ks. prob. J. Olszewski w Ameryce Półn. i ks. Fr. Rutkowski w Poznaniu).

Rano dnia 13 października ks. prob. goniądzki Andrukonis wraz z p. starostą białostockim i p. komendantem P. P. wyjechali do Różanogostoku na spotkanie J. Eminencji. Przy wjeździe do miasta, powitali J. Eminencję burmistrz miasta i wójt gminy przy dźwiękach orkiestry straży ogniowej. U wjazdu na rynek witali J. Em. zydzi z rabinem na czele, który wygłosił do ks. Kardynała przemowę po hebrajsku. U trzeciej bramy przy kościele, pięknie ozdobionej przez bractwo różańcowe, oraz opatrzonej herbem J. Em., ustawiła się kompanja honorowa K. O. P., orkiestra 9 p. strzelców i szwadron tychże strzelców. Tu również witała J. Em. działwa szkolna wierszykiem okolicznościowym i piosenką. Przy tej bramie zebrało się duchowieństwo.

Po odebraniu raportu, odegraniu hymnu narodowego, przywitaniu przez dzieci i obrzędem poświęceniu wodą święconą, J. Em. przy biciu dzwonów procesjonalnie pod baldachimem prowadzono do kościoła. Po drodze działwa szkolna ustawiona w dwóch szeregach, rzuciła pod stopy J. Em. kwiaty. Po wejściu do świątyni rozległo się piękne „Ecce sacerdos magnus” Grubera, wykonane chlubnie przez chór kościelny, pod dyrykcją przybyłego na ten dzień p. J. Hawelki.

W presbiterjum po krótkich modłach J. Em. zasiadł na pięknym tronie ozdobionym Jego herbem, wyhaftowanym przez p. Marję Ciszównę, przełożoną miejscowego domu Służek Marij. Ks. prob. Andrukonis przywitał J. Em. serdeczną mową.

Po powitaniu przez ks. proboszcza, J. Em. wygłosił dłuższą przemowę do wierznych, zaznaczając, że o Goniądzu słydział już przed 30 laty i to chlubnie kiedy to napływali synowie Goniądza do Zgromadzenia Salezjańskiego. Pochwalił ich wiarę dawną, zachęcił do gorliwego życia chrześcijańskiego i katolickiego w obecnych czasach, kiedy to mogą przysięć ciężkie dni próby. Mówił, że katolikami mają być gorliwymi nie tylko w kościele i w domu przy pacierzu, ale zawsze i wszędzie. Zakończył, udzielając arcybiskupskiego błogosławieństwa.

Następnie rozpoczęła się Msza św. celebrowana przez ks. prał. Klimaszewskiego w obecności J. Eminencji. Po skończonym nabożeństwie odprowadzono Dostojnego Gościa uroczysto do plebanji. Podczas trwania pochodu na plebanję, orkiestra 9 p. strzelców odegrała hymn Papieski. U progu plebanji chór kościelny powitał J. Em. piękną piosenką, kompozycji ks. Antoniego Hłonda, inspektora Salezjanów. Dziełnie się spisywali chórzyści goniądzcy, to też zasłużyli sobie na szczególną pochwałę Jego Eminencji.

Po wpisaniu się do księgi pamiątkowej o godz. 3.15 J. Em. zegnany przez duchowieństwo, wojsko, orkiestrę i rzeszę wiernych, odjechał do Białogostoku w towarzystwie ks. Fr. Rutkowskiego, osobistego sekretarza, a ludność na drodze witała Drogiego Gościa u bram triumfalnych w Dobrzyniewie, Fastach i Wysokim Stoczku.

O zmierzchu dzwony kościoła farnego w Białymstoku zabrzmiały na znak przybycia J. Em. do miasta. Po zwiedzeniu budującego się kościoła św. Rocha ks. Prymas nadjechał na plac Kościeluski, gdzie przy bramie triumfalnej witał Eminencję w otoczeniu delegatów Samorządu prezydent Białogostoku p. Hermanowski chlebem i solą, składając hold w imieniu miasta. Przemawiała następnie p. M. Białowa im. Nar. Org. Kobiet, p. prezes Izby Skarbowej im. Tow. „Przystań”, oraz delegaci stowarzyszeń. Dalsza uroczystość odbyła się w kościele Farnym, do którego wraz z p. Wojewodą pod baldachimem wprowadzono ks. Prymasa w otoczeniu delegacji. U bramy witalo ks. kardynała duchowieństwo z ks. kan. dziekanem A. Chodyką na czele, poczem Dostojny Gość wygłosił z ambony śliczne przemówienie o obowiązkach obywateli Odrodzonej Polski i udzielił arcybiskupskiego błogosławieństwa.

Wieczorem nastąpił odjazd do Warszawy.

wierzeniach ludu wyraźny symbol śmierci. Przytem koń, podobnie jak pies jest uprzywilejowaną postacią w ludowych podaniach, legendach i wierzeniach, niemałe też znaczenie posiada w mitologii, a nawet w chrześcijaństwie. W objawieniu św. Jana (Cap. 6) występują cztery typy konia z czterema strasliwymi jeźdźcami jako personifikacją boskiego gniewu i egzekutywy sądu bożego. Najpierw więc mamy konia białego, z ukoronowanym jeźdźcą, który dzierży luk, po 2. czerwonego konia z jeźdźcą trzymającym miecz w dłoni, który zabiera pokój ziemi, po 3. czarnego konia i jeźdźcę i po 4. konia z śmiercią jako jeźdźcą. Czwarty symbol przewidziany jest już u proroka Zachariasza (1, 8). Jeździec na białym koniu oznacza Chrystusa, jeździec na czerwonym to symbol wojny, a na czarnym oznacza głód.

Koń jako śmierć występuje w wielu podaniach i pieśniach polskich oraz innych.

A oprócz psa i konia, tych najważniejszych symbolów śmierci w wierzeniach ludu istnieje szereg innych znaków śmierci wróżących, jakie dają ptaki i owady oraz różne zwierzęta. Kukułka, sroka, sójka, jaskółka, dzięciol, wąż, łasica, świerszcz — w swoisty sposób zawiadamiają człowieka o zgonie kogoś z bliskich.

Z pośród innych, niesłychanie obfitych znaków śmierci wymienić jeszcze należy spadanie obrazów ze ściany, blask i dym świecy układający się w kierunku drzwi, zagubienie własnego cienia, żółta plama pokazująca się na ręku człowieka, napiętnowanego przez śmierć, sny, niektóre przejawy zmian atmosferycznych, ubywanie wody ze studni, gwiazdy zbliżające się do rogów księżycy, topnienie kamieni w rzece, giniecie przedmiotów, liczbę nieparzystą osób przy wigilijnym stole, zgubienie pierścienia ślubnego przez jednego z małżonków i wiele innych.

Tak mówi fantazja ludu. A w rzeczywistości... śmierć spada jak grom.
Dr. Bożena Stelmachowska

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Święto październikowe

W pierwszej połowie bieżącego miesiąca odbył się w Londynie 11-gi międzynarodowy kongres oszczędnościowy. Pierwszy kongres odbył się ok. 5 lat temu w Medjolanie. Wówczas to postanowiono uznać dzień 31 października jako święto idei oszczędności.

Kongres londyński potwierdził rezolucję 1-go zjazdu medjolańskiego, rozszerzając je m. in. w kierunku przyznania kasom oszczędności prawa przyjmowania wkładów bez ograniczenia ich wysokości, ochrony prawnej pojęcia oszczędności oraz terminów „wkład oszczędnościowy” i „Kasa Oszczędności”. W dziedzinie propagandy kongres wyraził słuszne życzenie, aby oszczędność stała się przedmiotem programowych wykładów szkolnych i aby nauczycielom dawano odpowiednie przygotowanie do tych wykładów. Dalej kongres uchwalił, aby zakłady oszczędnościowe organizowały biura porad w sprawach lokat, budżetów domowych, rachunkowości domowej itd., co już z powodzeniem prowadzone jest w wielu kasach amerykańskich.

Jak widzimy, propaganda idei oszczędności rozwija się na szerokim świecie, wznosi się i różniczkuje, mimo, iż wydawałoby się, że w państwach zamożnych, o ludności oszczędnej, propaganda ta jest mniej potrzebna, aniżeli w ubogiej Polsce, której ludność daleką jest od ideału społeczeństwa oszczędzającego. Mimo, iż właśnie w Polsce idei oszczędności należałoby poświęcić dużo i to skupionej uwagi, propaganda tej idei jest mało doniosła i nierozległa. Wprawdzie P. K. O. w swoim zakresie dość intensywnie oddziałuje na społeczeństwo, jednak jedna instytucja nie jest w stanie sprostać olbrzymiemu zadaniu wpojenia w ludność polską potrzeby oszczędnego życia. Do tej doniosłej akcji społeczno-wychowawczej dolać winny ręki wszystkie zainteresowane instytucje, nietylko np. banki, spółdzielnie, towarzystwa spóżywców, lecz również izby handlowe i rzemieślnicze, organizacje zawodowe itp.

Musimy uświadomić sobie, że tak znikomego odsetku obywateli oszczędzających, jaki ma Polska (3 proc.) nie notuje prawie żaden kraj kulturowy. Jest to nieomylny dowód, jak małą popularnością idea ta cieszy się wśród szerokiego mas ludności i jak dużo należy jeszcze zdziałać w tym kierunku.

To, że w P. K. O. w ciągu ostatnich 3 lat wkłady oszczędnościowe wzrosły z 24,5 miljonów złotych do 122 miljonów, to, że w kasach komunalnych oszczędności wzrosły z 97 miljonów do 350-ciu nie powinno nas zachwycać nad miarę, bo w takiej np. Czechosłowacji cyfra złożonych w r. 1928 oszczędności wynosi blisko 17 miliardów koron! A Czechosłowacja przecież jest 5 razy mniejsza ludnością od Polski!

Dzień 31 października, dzień propagandy idei oszczędności winien stać się w Polsce świętem społecznym. Zaś w ciągu roku nie należy sprawy zasypiać. Byłoby pięknie, gdyby Poznań wystąpił z inicjatywą zorganizowania wielkiej, trwałej akcji społecznej na rzecz tego hasła. Coś, zdaje się, zaczyna się robić w tym kierunku. Lecz szal! nie uprzędajmy faktów!

Krótkie informacje gospodarcze

— Litewska Izba rolniczo-gospodarcza w Kownie postanowiła zorganizować w r. 1930 wielką ogólnolitewską wystawę rolniczą oraz przemysłową. Wystawa zorganizowana będzie w Kownie.

— Kanclerz skarbu Snowden oświadczył, że w najbliższych dniach opublikuje statut komisji dla spraw bankowych, finansowych i kredytowych.

— Na ostatnim posiedzeniu Komitet Ekonomiczny Ligi Narodów zajmował się opracowaniem projektu, zawarcia zjednoczonego celnego.

— Największy bank Stanów Zjednoczonych National City Bank of New-York podpisał umowę z niemiecką spółką International Zeppelin Transport C-o w celu zorganizowania komunikacji napowietrznej na linii Atlantyk między Europą a Stanami Zjedn.

— „Bohemja” donosi o utworzeniu kartelu czeskosłowackiego handlu chmiele. Kartel zajmą się ma w pierwszym rzędzie zatrzymaniem niżki cen chmielu.

— Wartość przywozu austriackiego we wrześniu rb. wyniosła 291,8 miljonów, zaś wartość wywozu 209,4 milj. szyl.

Ruch oszczędnościowy w Polsce

„Szara” międzynarodówka — Dlaczego w Polsce mało się oszczędza? — P. K. O., kasy komunalne, spółdzielnie kredytowe — Wyniki dotychczasowe

Istnieją różne międzynarodówki i różne święta międzynarodowe; budzą one zachwyt tłumów i koteryj, albo też wstręt i odrazę, zależnie od światopoglądu i stopnia zainteresowania obywateli licznych państw należących do społeczności narodów. Któż nie słyszał o czerwonej międzynarodowce i jej święcie 1-szomajomem! Ileż zainteresowania budzi świetnie zorganizowana i działająca w ukryciu tajemnicza międzynarodówka masonska. Coraz częściej mówi i pisze się o zielonej międzynarodowce, skupiającej w swych szeregach średnią i drobną własność rolną, wszyscy liczą się też z złotą międzynarodówką — światem wielkich finansistów wyciągających swe macki do wszystkich krajów, nawet do zbolszewizowanej Rosji. Prototypem organizacji międzynarodowej — zresztą o tendencjach najwznieślej-szych i najszlachetniejszych — jest wreszcie Kościół katolicki, gromadzący swych wyznawców w myśl hasła: jeden pasterz, jedna trzoda.

Od paru lat przybyła ludzkości nowa międzynarodówka i nowe święto międzynarodowe. Budzi ona zastrzeżenia i niechęć chyba tylko w umysłach destrukcyjnych, wyznających zasadę: im gorzej, tem lepiej. Naogół jednak spotyka się z powszechną sympatią zwłaszcza w kołach pragnących szersze postępu i wzrostu dobrobytu mas.

Mamy tu na myśli międzynarodówkę oszczędnościową, której święto, obchodzone na całym świecie, przypada na dzień dzisiejszy. Może najlepiej byłoby zaopatrzyć tę międzynarodówkę przymiotnikiem „szara”, bo należą do niej rzesze, co szarym, skromnym i pełnym drobnych poświęceń trudem kładą fundamenty pod pomysłość powszechną.

Święto oszczędności datuje od niedawna. Dzień 31 października ma przypominać światu rocznicę pierwszego międzynarodowego kongresu oszczędnościowego, odbytego w 1924 r. w Medjolanie. W Polsce obchodzi się to święto od 1926 r., a posiada ono u nas większe znaczenie niż gdzieindziej.

Obserwujemy bowiem na naszym rodzimym terenie po wojnie dwa zjawiska: ogromne zubożenie i niechęć do oszczędzania. Jedno z drugim idzie w parze, niewątpliwie, jedno drugie wspiera, bo człowiek biedny może oczywiście mniej oszczędzać niż zamożniejszy. A jednak mimo naszego ubóstwa moglibyśmy z pewnością więcej oszczędzać, gdyby istniała po temu silna wola, wynikająca ze zrozumienia potrzeby i pożytku oszczędzania.

Inflacja z wszystkimi krzywdami i rozczarowaniami, jakie pociągnęła za sobą wśród licznych deponentów i wierzyteli, poczyniła groźne спустoszenia w psychologii szerokiego kół społeczeństwa, wywołując niechęć do oszczędzania. Jej skutki są jednak dzisiaj już mniej widoczne, kilka lat stabilizacji walutowej zrobiły bowiem swoje. Społeczeństwo zaczyna znowu oszczędzać, rozumiejąc, że tylko tą drogą można stworzyć sobie lepszą przyszłość. Tylko tempo ruchu oszczędnościowego nie jest bynajmniej żywiołowe, są to zaledwie zaczątki, świadczące o pewnej zmianie nastrojów, ale bynajmniej nie o zasadniczym odwróceniu się od psychologii inflacyjnej.

Ruch oszczędnościowy nie wszedł też jeszcze na normalne tory. Zwłaszcza w kołach włościańskich obserwujemy zjawisko silniejszej niż przed wojną tezauryzacji, tj. gromadzenia pieniędzy, choćby na krótkie okresy, w domu, zamiast oddawania ich do banków. Użyteczność społeczna tej kategorii nagromadzonych oszczędności jest minimalna. I w miastach, jakkolwiek lepiej, nie wszystko jeszcze idzie w tej dziedzinie po linii interesu społecznego.

Jednak niechęć do banków zmniejsza się z każdym rokiem widocznie. Świadczą o tem cyfry złożonych oszczędności.

W Polsce istnieją trzy grupy instytucyj gromadzących oszczędności szerokich warstw; są to: Pocztowa Kasa Oszczędności (P. K. O.), Komunalna Kasa Oszczędności i spółdzielnie kredytowe (Banki Ludowe w zachodnich województwach).

P. K. O. jako instytucja państwowa i dysponująca niezmiernie gęstą siecią urzędów i agencji pocztowych ma możliwość dotarcia do wszystkich zakątków kraju i wydobywania z nich martwych kapitałów oszczędnościowych. Wszak najłatwiej jest składać swe oszczędności w urzędach i agencjach pocztowych, których liczba z 3036 w 1926 r. zwiększyła się do 3227 w 1927 r. a, do 3364 w 1928 r. To też ilość posiadaczy książek oszczędnościowych P. K. O. wzrastała ustawicznie: w 1924 r. było książeczek 57 793, w 1925 r. — 81 628, w 1926 r. — 113 201, w 1927 r. — 179 6443, a w 1928 r. — 298 343. Przeciętny miesięczny przyrost liczby książeczek oszczędnościowych wynosił w 1928 r. przeszło 8 000, gdy w 1927 r. tylko 4 000, z czego wynika, że tempo powiększania się kręgu oszczędzających wzrosło o 100 proc. W szybszym jeszcze tempie wzrastała cyfra oszczędności drobnych deponentów P. K. O. Zaczął się skromnie od 7 i pół miliona zł w 1924 r., poczem następne lata dały wzrost w tys. zł.: w 1925 na 12.612; 1926 — 24.640; 1927 — 67.604; 1928 — 122.292; koniec I półcia 1929 — 141.868. Najsilniej wzrosły wkłady oszczędnościowe w zestawieniu procentowym w 1927 r. Znaczne osłabienie tempa wzrostu obserwujemy w związku z ciężkim położeniem gospodarzem w roku bieżącym.

Przeciętna wysokość wkładu na jedną książeczkę oszczędnościową wycieczają wynosiła z końcem 1928 r. 403 zł (o 27 zł więcej niż w 1927 r.), zaś na premjowaną około 66 zł mamy więc tu do czynienia istotnie z drobnymi oszczędzającymi.

Komunalne Kasy Oszczędności, z których najstarsze liczą już wiek istnienia, pokrywają gęstą siecią obszar województwa poznańskiego i pomorskiego. Na ogólną ilość 123 czynnych Kas Oszczędności w b. dzielnicę pruskiej przypada na wojew. poznańskie 84 (34 powiatowych i 50 miejskich), na wojew. pomorskie 39 (17 powiat. i 22 miejsk.). Ustrój prawny, zakres i formy działalności Kas unormowane zostały jednolicie na całym obszarze Państwa rozporządzeniem Prezyd. Rzplitej z dnia 13. 4. 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. nr. 38, poz. 339) tudzież przepisami wykonawczymi, zawierającymi również statut normalny (Dz. U. nr. 44/1928, poz. 424). Kasy Oszczędności są zakładami komunalnymi o własnej osobowości prawnej, powołanymi do krzewienia zmysłu oszczędności w najszerszych warstwach społecznych przez przyjmowanie i oprocentowywanie wkładów i udzielanie kredytów. Za wszelkie zobowiązania przedewszystkiem z tytułu przyjętych wkładów — ponosi materialną odpowiedzialność związek komunalny (powiat lub miasto). Formalnymi gwarancjami popularnej pewności wkładów są szczegółowe przepisy prawne, dotyczą operacyj czynnych i biernych Kas Oszczędności oraz nadzór wykonywany przez władzę wojewódzką i przez centralną instytucję tychże Kas. Tego rodzaju instytucją rewizyjną i bankową jest dla Kas wojew. poznańskiego i pomorskiego Komunalny Związek Kredytowy oraz Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu.

Stan wkładów, który przed wojną przekroczył w Kasach Księstwa Poznańskiego i Pomorza kwotę pół miljarda Mk., wzrasta stosunkowo szybko, jakkolwiek daleki jest jeszcze od przedwojennego stanu posiadania. Poszczególne etapy rozwoju oszczędności przedstawiają się następująco (cyfry te obejmują również saldo kredytowe na rachunkach bieżących): (w tys. zł) 31. 12. 1925 — 20.352; 31. 12. 1926 — 42.360; 31. 12. 1927 — 60.625; 31. 12. 1928 — 104.000; 31. 8. 1929 — 108.448.

Wyniki rozwoju i działalności Komunalnych Kas Oszczędności obu

województw ilustrują ważniejsze pozycje bilansu zbiorowego netto tychże Kas na koniec 1928 r. (w milionach zł): Pasywa: kapitały własne 14,0; wkłady 104,0; redyskont 10,799; kredyty udzielone Kasom 14,3. Aktywa: wartości płynne 10,4; papiery wartościowe 13,8; weksle 46,5; pożyczki kontokorr. i termin. 37,3; pożyczki hipoteczne i na skrypty dłużne 18,1; pożyczki komunalne 16,2. Ogólna suma bilansu 151,374.

W Małopolsce Komunalne Kasy Oszczędności zrzeszone są w Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie. W dniu 31 grudnia 1928 r. należały do Związku 84 kasy z ogólnym stanem wkładów oszczędnościowych w kwocie 187.457 tys. zł. Do dnia 31 sierpnia przystąpiło do Związku 9 nowych kas, a stan wkładów wzrósł do 222.712 tys. zł na 484 009 książeczek wkładowych. Tempo wzrostu oszczędności zaznacza się więc w kasach małopolskich w stopniu silniejszym, niż na zachodzie Polski.

W województwach centralnych według niekompletnych zestawień Gł. Urzędu Statystycznego stan wkładów wynosił na dzień 31 lipca rb. około 33 i pół miliona zł.

Ogółem cyfra oszczędności ulokowanych w Kasach Komunalnych przekracza obecnie niewątpliwie cyfrę 390 milj. zł, przed trzema laty zaś dochodziła zaledwie do 100 milionów zł. Wprawdzie jesteśmy jeszcze dalecy od stanu przedwojennego, jednak duży postęp jest aż nadto widoczny.

Trzecią wielką grupą instytucyj oszczędnościowych są spółdzielnie kredytowe, które zwłaszcza na terenie zachodniej Polski posiadają piękne i chlubne tradycje. Pamiętajmy, że tym skromnym „Bankom Ludowym” wraz z „Rolnikami” żywił polski w granicach b. Królestwa Pruskiego zawdzięczał swoją siłę gospodarczą, dzięki której potrafił oprzeć się przemocy materialnej i moralnej zaborców.

Niestety nie rozporządzamy kompletnymi materiałami dla całej spółdzielczości za ostatni okres. Najświeższe dane dotyczą końca 1927 r. Wynika z nich, że ogółem w instytucjach spółdzielczych wkłady oszczędnościowe wynosiły wówczas 251,1 milj. zł, z czego na Unję Związków Spółdzielczych, najpoważniejszy zespół w świecie spółdzielczym, wypadło 168,4 milj. zł, czyli 63 proc. Do końca 1928 r. suma wkładów w Unji wzrosła do 224,7 milj. zł, z czego na spółdzielnie wypadła 116,2, a na centralę finansową Unji (Bank Związku) 108,5 milj. zł (por. broszurę ks. prał. Adamskiego — Unja Związków Spółdzielczych w Polsce — Poznań 1929).

W Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu, operującym na terenie wojew. poznańskiego i pomorskiego stan wkładów w spółdzielniach kredytowych wzrósł w roku bieżącym z 42,5 na 54,2 milj. zł w dniu 31 sierpnia rb., czyli przeciętny miesięczny przyrost wynosi ściśle 1 i pół milj. zł.

Według danych Gł. Urzędu Statystycznego stan wkładów we wszystkich instytucjach zajmujących się operacjami bankowymi, a więc zarówno w Banku Polskim, bankach państwowych, bankach akcyjnych i poprzednio omówionych instytucjach, wynosił pod koniec 1925 r. — 595,5 milj. zł, wzrósł do końca 1926 r. na — 1.219,2, 1927 r. — 1.900,5, 1928 r. — 2.541,6, a do 30. 6. 1929 r. na 2.634,1 milj. zł.

Chociaż ruch oszczędnościowy rozwija się, to jednak zarówno tempo jego wzrostu, które ostatnio znacznie osłabło, jak i cyfry absolutne, przedstawiające jego obecny stan i wyniki, nie nastajają zbyt optymistycznie. Wytłumaczenie tych braków znajdujemy w warunkach moralnych i organizacyjnych, w jakich pracuje na polu gospodarzem społeczeństwo polskie.

To też najważniejszym może problemem gospodarzem doby obecnej staje się zapewnienie kapitalizacji wewnętrznej zdrowych warunków rozwojowych. Istnieją dane, że zrozumienie tej kapitalnej potrzeby toruje sobie drogę również w decydujących sferach. Chodzi jednak o to, by możliwie spiesznie, lecz gruntownie urzeczywistnić ten ważny postulat życia gospodarczego.

Plenarne zebranie Izby przem.-handlowej w Poznaniu

Wczoraj toczyły się obrady plenarnego zebrania Izby przemysłowo-handlowej. Obradom przewodniczył wiceprezes p. Fr. Maciejewski. Podniósł on na wstępie zasługi, jakie dla dobra Izby położył prezes dr. Pernaczyński, obecnie złożony chorobą, poczem omówił cały szereg aktualnych zagadnień m. in. sprawę niezależnienia się od pośredników, sprawę postępu w racjonalizacji, nastroju przyszłej izby gospodarczej itd.

Dyr. Izby dr. Waschko przypomniał kwestię pobudowania w Gdyni na morzu pomnika wolności, jako widocznego znaku naszego zwycięstwa. Dotąd zebrano na ten cel 240 tys. zł. I. P. H. zwraca się z apelem do członków, by akcją tę intensywnie popierali. W dalszym ciągu obrad dyr. dr. Waschko przedstawił sprawę utworzenia stacji kontrolnych dla eksporterów masła w Poznaniu i Lesznie, udziału Izby oraz poparcie udziału Polski w Międzynarod. Wystawie w Liège i udziału Izby w narodow. Komitecie Międzynarod. Izby Handlowej. Następnie dr. Waschko przedkłada obszernie sprawozdanie z działalności wydziału podatkowego. M. i. mając na uwadze trudne położenie gospodarstwa oraz fakt przejścia akcji egzekucyjnej przez urzędy skarbowe do dotychczasowych organów egzekucyjnych, t. j. miejskich, zwróciła się Izba do prezesa Izby Skarbowej o natychmiastowe wstrzymanie egzekucji w tych wypadkach, w których bezwzględne ściąganie zagraża egzystencji gospodarczej podatnika. I. P. H. zapytana przez województwo w sprawie zmiany granic województwa poznańskiego — odłączenia 4 powiatów połudn. poznańskich i przyłączenia 3 powiatów z województwa łódzkiego, wypowiedziała się narazie negatywnie.

Jeżeli chodzi o działalność biura kolejowego przy I. P. H., to zbadało ono od lipca do 30 bm. 15101 listów przewozowych, stwierdziło 2020 dyferencyj i uzyskało 11892,63 zł prowizji od kwot wyreklamowanych, zaś w dyrekcyjach kolei zalegają reklamacje na 14 839,84 zł.

Izba przeprowadziła ankiety w sprawie tranzytu towarów polskich przez Rumunję oraz w sprawie taryf związkowych polsko - szwajcarskiej i polsko - francusko - belgijsko - luksemburskiej. Istnieją także pewne trudności w eksporcie jaj i gęsi ze względu na nieodpowiednie urządzenie wagonów. Izba stara się także o urządzenie odprawy przesyłek eksportowych na tut. dworcu zachodnim. Izba wystąpiła do minist. poczt i telegrafów z wnioskiem o zniesienie przepisów — według których poczta przyjmuje przesyłki pocztowe jedynie po uprzednim uiszczeniu opłaty poczt.

Dyr. Waschko w dalszym ciągu referował sprawę reglamentacji przywozu. Wydział zagraniczny b. intensywnie pracował — zajmował się rozwojem eksportu artykułów produkowanych w okręgu Izby, odbyto kilka konferencyj z przedstawicielami handlu zagranicznego jak z przemysłowcami i przedstawicielami syndykatów francuskich z Lyonu. Firmy lyońskie nawiązują już kontakt z polskimi firmami. Dalej poruszył p. dyr. konieczność w roku przyszłym spisu ludności również według podziału zawodowego.

Po przerwie uchwalono budżet w wysokości 545 139,96 zł, na Dom Kupiectwa przyznano 5 tys. zł. oraz połączono komisję polit. handl. i komisję handlu zagran. w jedną komisję polityki handlowej. Dokonano także wyboru względnie uzupełnienia członków w różnych komisjach. (z)

Rawicz

Agencja „Kurjera Poznańskiego”
znajduje się tylko u p.

I. Mrówczyńskiego

księgarnia
Rawicz, Rynek 38.

Zamówienia oraz przedpłatę na listopad i dalsze miesiące uskutecznić prosimy tylko u p. Mrówczyńskiego. Powyższa nowa agencja przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat. Dostawa gazety odbywa się jeszcze tego samego dnia.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Mosina.** (Z L. O. P. P.) Z okazji tygodnia L. O. P. P. odbył się tu wykład urządzony przez niedawno założone Koło miejscowe L. O. P. P., który wygłosił nauczyciel p. Kiełczewski, instruktor na powiat Śrem.

— (Dzień Katolicki.) Dnia 27 bm. w południe odbyła się akademja w sali p. Hoffmanna. Słowo wstępne wygłosił ks. prob. Kałkowski, podnosząc zasługi Ojca Świętego. Dalszą część programu wypełnił śpiew dzieci szkolnych, deklamacje i dwa odczyty, jeden radnego p. Stefana Cieślewicza o misji wewnętrznej, drugi nauczycielki p. Maczyńskiej o akcji katolickiej. (sc)

— * **Stęszew.** (Renowacja fary.) Starożytna fara tutejsza została w roku bieżącym wewnątrz odnowiona (zewnątrznie odnowienie nastąpiło przed rokiem). Po odnowieniu dopiero okazuje się w całej pełni, jak wspaniała świątynię posiadamy. Szczerze uznanie należy się ks. radcy Suchowiakowi, proboszczowi miejscowemu, który myśl renowacji podjął i mimo wielkich trudności przeprowadził. Renowacja, ustalona podług planu ks. prof. dr. Dettloffa, kierował artysta malarz pan St. Wróblewski z Poznania; prace murarskie, stolarskie, kowalskie i ślusarskie wykonali rzemieślnicy tutejsi.

— (Osobiste.) Stanowisko kierownika tutejszej szkoły powszechnej obejmuje, po emerytowaniu p. rektora Kromczyńskiego, p. Kurdydyk z Mrowina, pow. poznańskiego.

— * **Gniezno.** („Wielki kram“.) Zespół teatru lwowskiego wystąpi dnia 6 listopada na scenie kinoteatru „Apollo“ ze sztuką Bernarda Shaw'a „Wielki kram“ („The apple - cart“), graną w lecie bieżącego roku w Warszawie. Zespół lwowski wystąpi pod kierownictwem p. Franciszka Frąckowskiego, b. dyr. scen stołecznych i obecnego lektora Uniwersytetu Lwowskiego. Role naczelné wykonają Junosza - Stępowski i Mazerakówna. (br)

— * **Zduń.** (Z kroniki żałobnej.) Dnia 24 b. m. zmarł śp. Józef Czerniewski, dobrodziej i gospodarz klasztoru w Zdunach. Zmarły był znany jako bardzo zasłużony działacz społeczny i zacny obywatel naszego miasteczka. Wychowany w czasach walki kulturalnej, jako gorliwy Polak i katolik, położył niemałe zasługi dla miejscowej parafji i miasta. — Obywatelstwo czcząc zasługi Zmarłego, wzięło liczny udział w jego pogrzebie, na którym ks. prob. Michalski w pięknym przemówieniu pożałował zacnego obywatela. Cześć jego pamięci. (zp)

— * **Wronki.** (Z Rady miejskiej.) Na ostatniem posiedzeniu Rady miejskiej uchwalono zamienić część krótkoterminowej pożyczki w wysokości 100 000 zł, zaciągniętej w Komunalnym Banku Kredytowym w Poznaniu na długoterminową 8-proc. pożyczkę amortyzacyjną tegoż banku. Poza tem przyjęto do wiadomości sprawozdanie z wykonania budżetu inwestycyjnego a mianowicie skanalizowania oraz wybrukowania kilku ulic. Uchwalono również nowy statut o podatku miejskim od zabaw, rozrywek i widowisk. Przyjęto także do wiadomości zawiadomienie Dyrekcji Kolei Państw. w Poznaniu o rozbudowaniu wiaduktu kolejowego przy ul. Sierakowskiej. Poza tem wybrano specjalną komisję do oszacowania majątku miasta w związku ze sprawą sporządzenia księgi inwentarzewej. — W wolnych głosach omawiano różne aktualne sprawy, między innymi także sprawę budowy szkoły powszechnej we Wronkach.

— (VI Dzień Katolicki.) Urządzony w tut. mieście VI Dzień Katolicki był wspaniałą manifestacją uczuć katolickich. — O godzinie 10 przed południem odbyła się przy udziale miejscowych władz i towarzystw procesja do pomnika Serca Jezusowego, gdzie wygłosił bardzo podniosłe kazanie ks. Matuszak. Następnie odbyła się uroczysta msza św. w kościele farnym. — O godzinie 5 po południu odbyła się uroczysta akademja na sali hotelu p. Koczorowskiego, podczas której wygłoszono odczyty o znaczeniu przemówienia i deklamacje. Pieśnią „My chcemy Boga“ zakończono te wspaniałe uroczystości.

— (Kradzież.) W nocy z dnia 20 na 21 bm. dokonano zuchwałej kradzieży na probostwie w Biedzdrowie. Złoczyńcy wkradli się do budynku mieszkalnego, skąd zabrali ubrania i różne inne przedmioty. Wszczęto natychmiast dochodze-

nia policyjne nie ujawniły dotychczas sprawców kradzieży. (wr)

— * **Ujście.** (Dzień Katolicki.) Ostatnio obchodzono tutaj nader uroczyste święto Chrystusa Króla. Miejsceowe jak i okoliczne towarzystwa zebrały się na Nowym Rynku, skąd ruszono w pochodzie z orkiestrą Sokola na czele do kościoła na uroczyste nabożeństwo. Tutaj wygłosił ks. prob. Dudziński odpowiednie kazanie, a chór kościelny odśpiewał szereg pięknych utworów. Po nabożeństwie udano się do pięknie ozdobionej sali pań Stroińskich, gdzie odbyła się akademja. Słowo wstępne wygłosił ks. proboszcz, poczem odbyły się śpiewy i deklamacje. P. Walenty Grus wygłosił bardzo obszerny odczyt, który wysłuchano z wielką uwagą. W końcu przemówił jeszcze p. burmistrz. Pieśnią „Kto się w opiekę“ zakończono uroczystości.

— (Z straży granicznej.) Jak wiadomo, przeniesiono swego czasu komisariat straży granicznej z Ujścia do Kruszewa. Obecnie przeniesiono komisariat z powrotem do Ujścia przy ul. Celnej 227. (um)

Z POMORZA

— * **Świecie.** (Z Tow. Czyteln. Lud.) W sali Sejmiku Powiatowego odbyło się walne zebranie Tow. Czyteln. Ludowej powiatu świeckiego. Na przewodniczącego zebrania wybrano p. Kowalskiego. — Nastąpiły sprawozdania członków zarządu powiatowego. Do nowego Zarządu wybrano: pp. Władysława Ludwiczaka, prof. Ecksteina, Piekarszównę, Zakrzewskiego i Balińskiego. Do komisji rewizyjnej wybrano p. Donarskiego i p. Brauna; jako delegatów zaś na sejmik oświatowy do Poznania wybrano pp. Ludwiczaka, Balińskiego i Cichowskiego.

— (Kurs pszczelniczy.) Miejsceowe Towarzystwo Pszczelnicze urzędują w listopadzie jednodzienny kurs pszczelnicy i to bezpłatny, za wyjątkiem wpisowego w wysokości 5 zł. (tt)

SPORT

Boks

Na atrakcyjny mecz Poznań — Praga, który odbędzie się w niedzielę punktualnie o godz. 12 w sali kina „Słońce“ nasza reprezentacja wystąpi w tym samym składzie co na Lipsk, zatem (według kolejności wag): Kokociński, Stepiak, Forlański, Anioła, Arski, Majchrzycki i Wiśniewski. Sędznią w ringu będą p. Sadowski na punkty pp.: Löffler i Suszczyński. Komisję odwoławczą wyznaczono w składzie pp.: Löffler, Ermanowicz i Suszczyński. Mierz czas pp.: Mateczak i Kolasiński. Dla zwycięskiego zespołu ofiarował p. in. Czechostawski konsul w Poznaniu artystyczny wieniec laurowy. Zainteresowanie meczem jest ogromne, należy zatem wcześniej zapatrywać się w bilety w firmie „Camera“ (ul. Fr. Ratajczaka).

Walne zebranie W. O. Z. B. wybrało nowy zarząd w składzie następującym pp.: prezes — St. Derda, (ponownie), skarbnik — Sobiecki, sekretarz — Rojek, przewodniczący wydziału sportowego — Cendrowski. Z ważniejszych uchwał, na uwagę zasługują darowanie Varsovi pozostałej dyskwalifikacji.

Piłka nożna

W związku ze słynnym już meczem „Turyści“ — „Warta“ w Łodzi otrzymaliśmy odpis listu „Ostrovii“, wyslanego do P. Z. P. N. W liście tym czytamy p. i.:

- „Roman Zurkowski jest do tego czasu naszym członkiem“, przyczem nadmieniam „Ostrovia“, że podczas zawodów towarzyskich z „Turystami“ prosili oni o zwolnienie Zurkowskiego i „oświadczono im, że sprawę tę rozpatrzy zarząd“; jednak żaden wniosek o zwolnienie nie wpłynął.
- W dalszym ciągu „Ostrovia“ stwierdza, że przybył do Ostrowa jakiś pan przedstawiający się za prezesa „Turystów“ i porozumiewał się w sprawie Zurkowskiego nie z zarządem, lecz ze zwykłymi członkami klubu i od nich też odebrał pismo, zwalniające Zurkowskiego, nie podpisane jednak ani przez prezesa, ani przez sekretarza „Ostrovii“ których nazwiska były znane „Turystom“. Dlatego też owego pisma „Ostrovia“ nie przesłała P. Z. P. N.
- Czytamy dalej: „Zurkowski był aż do meczu „Turyści“ z „Wartą“ stałym mieszkańcem Ostrowa wzgl. odslugiwał powinność wojskową w 25 pap. w Kaliszu. Ostatni raz grał w naszych barwach 15. 9. 1929 na meczu z O. K. S. Ostrow w dniu P. Z. O. P. N. (t. j. 15 sierpnia).

Jeżeli powyższe dane są ścisłe, w co nie mamy podstaw wątpić zatem „Warta“, powinna otrzymać w. o. z „Turystami“, których należy ponadto surowo ukarać.

Rozgrywki o wejście do ligi weszły w stadium decydujące. W piątek odbędzie się ostatni mecz grupowy pomiędzy „Marymontem“ a „LTSG“ w Warszawie. Pełny terminarz walk o wejście do ligi przedstawia się następująco: 1. 11. „Ognisko“ (Wilno) — „Naprzód“ (Lipiny); 2. 11. mistrz I gr. — „Lechja“ (Lwów), termin ten odpadnie na później w razie przegranej w piątek „LTSG“; 10. 11. „Naprzód“ — mistrz I grupy, „Lechja“ — „Ognisko“; 17. 11. „Ognisko“ — mistrz I grupy, „Lechja“ — „Naprzód“; 24. 11. mistrz I grupy — „Ognisko“, „Naprzód“ — „Lechja“; 1. 12. „Lechja“ — mistrz I grupy, „Naprzód“ — „Ognisko“ i 8. 12. mistrz I grupy — „Naprzód“, „Ognisko“ — „Lechja“.

Z rynków nabiału

Ogólna sytuacja rynkowa nie polepszyła się bynajmniej w ciągu minionego tygodnia sprawozdawczego od 23. do 29. 10.

Szczególnie na rynku niemieckim panował kompletny spokój, gdyż konsumpcja smalcu wzrosła, a i przejściowe objawy końca miesiąca zmusiły szerokie masy drobnej klienteli do pewnej wstrzemięźliwości przy zakupach. Daje się na rynku niemieckim zresztą zauważyć ogólny brak gotówki, dowodem czego jest dalszy powolny wzrost liczby bezrobotnych na blisko dwa miliony. Import masła ogranicza się nadal do najlepszych jakości w szczególności z Danji i Estonji. Polskie masło nie znajduje prawie wogóle kupców, co się tłumaczy między innymi ujemnymi wpływami paszy buharzanej. Notowania berlińskie pozostały bez zmiany i wynoszą za I. gatunek mk. niem. 185,— per 50 kg franco stacja odbiorcza, za II. gatunek mk. niem. 168,— per 50 kg — za III. gatunek mk. niem. 155,— per 50 kg.

Rynek angielski nieco osłabł na skutek nadejścia w ub. tygodniu ca. 53 000 skrzyń masła z Australji i Nowej Zelandji. Odprężenie odbiło się również na cenach duńskich, które obniżyły się o sh 4,— per cwt.

Masło polskie w znacznych ilościach wysła się nadal do Londynu, gdzie je notowano na oficjalnej giełdzie towarowej w dniu 26 bm. po sh 156—170 per cwt loco Londyn. (Informacje Zw. Gosp. Spódz. Mlecz.).

PODATKI I OPŁATY

(p) **Opłata stemplowa od umów o przyjęcie futer na przechowanie.** Składy futer wyszczególniają klientom, oddającym, futra na przechowanie dowody składowe dwójakiego rodzaju. 1) dowody, stwierdzające przyjęcie futra na przechowanie, jego wartość oraz uiszczenie dwóch należności, a mianowicie za przechowanie i za ubezpieczenie. 2) dowody zawierające prócz treści podanej pod p. 1) także określenia reparacji, która ma być dokonana oraz uiszczenie należności za reparację. Min. skarbu okólnikiem L. D. V. 8715/6 ustaliło, że dowód pierwszego rodzaju podlega opłacie, przewidzianej w art. 95 ustawy o opłatach stemplowych, t. j. 50 gr. — gdy wartość rzeczy przyjętych na przechowanie nie przewyższa 1.000 zł, oraz 1 zł — gdy wartość rzeczy jest wyższa; dowód drugiego rodzaju podlega zarówno opłacie wyżej wymienionej, jak również opłacie przewidzianej w art. 70 (punkt a) i art. 90 (ustęp drugi) ustawy w wysokości 0,2 proc. od należności za reparację. Należność za ubezpieczenie, jako stanowiąca zwrot wydatku, który ponosi właściciel składki futer, nie ma znaczenia przy obliczeniu opłat stemplowych. (c.)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Ulepszenia nawigacyjne w porcie Gdyni.** W tych dniach założona została w odległości półtorej mili morskiej (mila morska — 1609,3 mtr.) na wschód od portu gdyńskiego t. zw. hucząca pława świetlna, czyli boja, zapalająca się i wydająca syreni gwizd w parosekundowych odstępach czasu. Pława ta oznaczać będzie początek redy gdyńskiej, ponadto stanowić będzie punkt ostrzegawczy dla statków, wjeżdżających do portu.

(k) **Sprzedaż soli potasowych.** W związku z zakończeniem jesiennej sezonu sprzedaży nawozów potasowych, wysyłka soli potasowych podobnie jak w poprzednich latach we wrześniu zmniejszyła się bardzo znacznie. Z kopalni w Kaluszu i Stebniku wysłano w ostatnim miesiącu na rynek krajowy niecałe 14 000 tonn nawozów, wobec 30,4 tys. tonn w sierpniu r. b. W porównaniu z r. ub. zużycie krajowych soli potasowych w pierwszych 3-ch kwartałach rb. zmniejszyło się o 48 tys. do 194 tys. tonn.

(k) **O powszechny spis ludności i spis przemysłowy w r. 1930.** Wobec pojawienia się wiadomości, iż przewidziane ustawą z 21 października 1919 r. przeprowadzenie powszechnego spisu ludności w dn. 31 grudnia 1930 r. ma być zaniechane, Izba przem.-handlowa w Warszawie, jako Izba urzędująca Związku Izb przem.-handlowych R. P. zwróciła się z memorjałem do p. prezesa rady ministrów, przedstawiając swą opinię w tej sprawie. Związek Izb wyraził zdanie, że odłożenie powszechnego spisu ludności i operowanie cyframi z 1921 r. wobec konieczności dostarczenia na okres następnego dziesięciolecia nowych materiałów, niezbędnych do wszelkich prac naukowych i badań statystycznych w zakresie gospodarstwa narodowego — byłoby rzeczą wysoce niewskazaną, a z punktu widzenia gospodarstwa nawet szkodliwą. Równocześnie Związek Izb zwrócił uwagę na konieczność przeprowadzenia specjalnego spisu przemysłowego, który zobrazowałby cyfrowo stan naszego przemysłu, handlu i pokrewnych dziedzin gospodarczych, reprezentowanych przez Izby. Spis przemysłowy należałoby przeprowadzić po raz pierwszy w roku przyszłym jednocześnie z powszechnym spisem ludności, z tem że w przyszłości spis taki byłby przeprowadzany perjodycznie częściej niż spis ludności, mianowicie co pięć lat a nie co lat 10.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urządowe sprawozdanie targowe
Komisji Notowania Cen.

Poznań dnia 31. 10. 1929.

Spędzono wołów —, buhajów —, krów 4.
bydła 4, świń 135, cieląt 42, owiec 82.
kóz —, prosiąt —, Razem zwierząt 263.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

**Oszczędnością i pracą
Narody się bogacą!**

Z wycieczki do Jugosławii

Pięciodobny ekwipunek mój spakowany w plecaku i trochę złotych — niedużo, 400 na osobę — w kieszeni, wycieczka nasza z 23 osobą — prof. dr. Stan. Pawłowski na czele wyruszyła z Poznania, by przez Czechosłowację i Austrię dostać się do Jugosławii. Bardziej ciekawa i pełna emocyj była droga przez Semering i malownicze góry oraz doliny Salckammergut, ale nas tym razem przede wszystkim pociągała Jugosławia.

Zaczynamy wędrować po Jugosławii od jej najpiękniejszej krainy, od Dalmacji. Wyróżnienie Dalmacji jako specjalnej krainy stwierdzić trzeba naocznie, by je zrozumieć. Piętno specyficzne nadają nietylko formy terenu, ale ludzie i morze. Miasteczka takich jak Sibenik, Trogir, nie spotykaliśmy dotąd nigdzie i nie spotykaliśmy dalej w Jugosławii.

Wysokie budowle, kamienne, pałace stojące w zwartej, szarej masie, poprzerzynane siecią bardzo wąskich, często pod górę schodami pnących się uliczek — noszą na sobie piętno starości. Gdzieś tam podpadnie pięknie zachowane okno weneckie, miniaturowy balkonik, renesansowe odrzwia. Na każdej prawie uliczce odkrywa się nowe wspaniałości.

W obrębie tych pięknych choć czerniałych ram toczy się życie bardzo ubogie. Ludność trudni się głównie drobnym handlem, przyczem najważniejszą rolę odgrywa handel owocami. Arbuzy, melony, winogrona, figi — to raj dla ludzi, jak my, z północy. To też używamy sobie nie mało.

Bogactwem strojów dalmatyńskich, złotem tkanych, purpurowych aksamiatów, nie widać nigdzie — może leżą jeszcze pochowane na pamiętkę w skrzyniach — stroje spotykamy bezbarwne, przeważnie modny miejski. Świeżo i barwnie wyróżniają się jedynie stroje okolicznych wieśniaczków.

W wąskich uliczkach życie gwarne i tłumne, ledwo się może pomieścić, zwłaszcza wieczorem, gdy wszystko co żyje wylega na ulicę. Niepohamowana wesołość, odgłos niedalekiej muzyki, stwarza specjalną atmosferę beztrudności i radości.

Split jest największym miastem Dalmacji, liczy 35 000 mieszkańców. Najstarsza dzielnica tego miasta wbudowana jest w mury pślachu Dioklejana, które najlepiej zachowały się od strony zatoki. Zwiedzając w okolicy położone ruiny miasta rzymskiego Salone, wsiadamy na statek, który, płynąc w labiryncie małych i większych wysp, wiezie nas do Dubrownika, czyli słynnej Raguzy. Morze spokojne, ma barwę wybitnie błękitną, na dziobie statku ukazuje się stadko delfinów. Śledzimy je z ciekawością.

W Dubrowniku zęgamy się z Adriatykiem i krajem tysiąca wysp, cyprysów i palm. Przed nami ciężka

droga, skwarny i bezwodny kras. W krasie, dzięki rozpuszczalności wapienia w wodzie, wytworzyły się specjalne formy morfologiczne, z którymi chcemy się zapoznać. W tym celu wędrujemy od Zawali do Mostaru pieszo 160 km w ciągu 6 dni. Przy stacji Zawala uchodzi do Popowego Polja suche łóżyisko dawniej płynącej podziemnej rzeki, a długi na 5 km korytarz podziemny kończy się jeziorem także podziemnym. Wejście do „Wietrniczy” (nazwa tego systemu groń) znajduje się około 20 m ponad poziomem dna polja. Popowe Polje jest jednym z najpiękniej wykształconych polji krasowych równe, urodzajne dno stoi przez pół roku pod wodą — w drugiej połowie bywa uprawiane. Gleba jest tu urodzajna, z zwietrzałego wapienia powstała czerwona „terra rossa”. Dalej oglądane polja Dabar — i Newesinje — są mniej charakterystyczne — choć większe.

Między poljami ciągną się pasma lub ostro ścięte płyty wapienne, pokryte gruzem skalnym; droga po nich jest uciążliwa. Jedynym środkiem komunikacyjnym jest osioł i mól. W strojach ludności wiejskiej, zwłaszcza kobiet, przejawia się wybitny wpływ turecki — wszystkie noszą spodnie. Im więcej zbliżamy się do Mostaru i Sarajewa tem częściej spotykamy obrazki z życia tureckiego, a raczej mużulmańskiego. Nie są to bowiem Turcy, lecz rodowici Serbowie — mówią językiem serbskim — religia ich jednak narzuciła im zupełnie odrębny sposób życia. Zakwefione niewiasty, jak cienie lub domina maskaradowe przesuwają się milcząc po ulicach i drogach. Mężczyźni zato przesiadują godzinami nad czarnecką wspaniałej czarnej kawy w kawanach, które w wioskach zastępują nasze restauracje.

Koło Geografów im. Cojica w Beogradzie starano się ułatwić nam pobyt w Jugosławii, zawiadamiając odpowiednie władze o naszym przybyciu. Stąd też wszędzie doznaliśmy nadzwyczaj przychylnego przyjęcia, czy to w okolicach pustych i ubogich w stacjach żandarmerji, czy w miastach przez dyrektorów gimnazjów i urzędników. W Beogradzie podejmowali nas koleżanki i koledzy — jugosłowiańscy, a profesor Milejević, profesor geografji przy uniwersytecie w Beogradzie — objaśnił na wspólnej wycieczce zamiejscowej morfologję najbliższej okolicy.

Stąd po wycieczce statkiem wdół Dunaju do Żelaznej Bramy udajemy się przez Węgry w drogę powrotną i zwiedzamy przy tej sposobności Budapeszt. A wreszcie po sześciogodniowej blisko nieobecności powitaliśmy znowu granice Polski, trochę zmęczeni, ale radośni i pełni przeżytych wrażeń. M. K.

Od 1850 roku, t. j. od czasu istnienia rektoratu godność rektora w Edyńskim Uniwersytecie piastowały osobistości tak wybitne, jak: Carlyle, Gladstone, Lloyd George i Stanley Baldwin.

Tajemnice Afryki

Jeden z dziennikarzy włoskich, nazwiskiem Pollini, opisuje w „Corriere della Sera” przegody swe, jakie przeszedł w belgijskim Kongo, na rzece Semliki, wypływającej z jeziora Alberta Edwarda. Miejscość ta jest wogóle dla ludzi niebezpieczna. Panuje tam straszna mucha „tse-tse” której ukłucie powoduje śpiączkę, zakończoną zwykle śmiercią. Ludzie też unikają tej miejscowości, co sprzyja w znacznej mierze rozmnażaniu się królówstwa zwierząt.

Pollini, doczepiwszy do płaskiej pirogi motor, udał się w górę rzeki Semliki w towarzystwie kilku Europejczyków i murzynów. Podróżując tak, spostrzegli olbrzymiego krokodyla, długości 6 metrów, kiedy przebudzony z drzemki turkotem motoru śpieszył do wody. Krokodyl o mało nie wyrzucił pirogi. Europejczycy chwycili za strzelbę, chcąc zastrzelić potwora, gdy nagle spostrzegli z przerażeniem setki krokodyli, rzucających się do rzeki. I oto przed podróżnikami stała ściana zielonkawych skór, niezliczone paszcze czyhają na ich życie. Sytuacja stała się krytyczna. Myśliwi europejscy strzelają bez przerwy, lecz bez widocznych skutków. Na każdego zabitego potwora rzuca się cała chmara jego towarzyszy i pożera go w jednej chwili. Lecz mimo to ściana nie zmniejsza się wcale. Nagle nowe niebezpieczeństwo poczyna zagrażać podróżnikom. Na widowni pojawiają się słonie, które w nurtach rzeki pragną zażyć chłodnej kąpieli. Cała ich gromada zagradza drogę pirodze. Należy się cofnąć. Lecz z tyłu ściana krokodyli. Trzeba się przesuwać przez nią, bo

inaczej grozi wszystkim niechybna śmierć. Na domiar wszystkiego, pojawiają się hipopotamy.

W takich warunkach płynęli podróżni od godz. 8 rano do 4 popoł. Gdy wydostali się wreszcie na brzeg, wielu poupadło na ziemię bez przytomności z wyczerpania i strachu. Jedynie murzyni zachowali się spokojnie i obojętnie. Oni przywykli do takich podróży. Patrzyli nawet na Europejczyków z pewnym zadowoleniem, jakby uważając, że biali nie powinni zbliżać się do okolic, gdzie znajdują się święte i tajemnicze źródła Nilu, w pobliżu Gór Księżycowych. S. F.

Piorun — matematyk

W miejscowości Malga Razor w dolinie Trydentu miało miejsce niezwykle zdarzenie, w którym ogólną rolę odgrywał piorun, wykazujący niepospolite... zdolności matematyczne. Powracające górska ścieżką z pastwiska stado krów zaskoczyła gwałtowna burza. Krowy szły długim szeregiem jedna za drugą, gdy nagle w stado uderzył piorun i pozabijał z matematyczną ścisłością co czwartą krowę. Ogółem 23 krowy padło ofiarą pioruna-matematyka.

400-setna rocznica odkrycia Kanady

(KAP) Ludność Kanady przygotowuje na rok 1934 uroczysty obchód 400 rocznicy oficjalnego odkrycia tego kraju. W roku tym mija 400 lat od chwili, jak Jacques Cartier, wypełniając rozkaz królewski, wypłynął z Saint Malo na dwóch małych okrętach w pierwszą daleką podróż do Kanady i jak w głębi wybrzeża Gaspé zatknął „rzy” Chrystusowy, pod którego przemożną opiekę oddał nowo odkryte lądy. Tu byli też zdumieniem patrzyli, jak obcy wódz z marynarzami swymi klękał przed nieznanym tu jeszcze znakiem. Chrześcijaństwo obejmowało wówczas władanie nad nowym światem.

Ażby godnie uczcić pamięć tego wielkiego wydarzenia szereg wybitnych osobistości kanadyjskich z ks. Omerem Héroux z Montrealu na czele wyraził życzenie powtórzenia aktu wiary, podobnego do tego, jakiego przed czterema wiekami dokonał Jacques Cartier.

Ponieważ w mieście Gaspé spalili się kościół, rzuceno myśl wybudowania tam nowej świątyni ze składek całej katolickiej Kanady. Ma to być świątynia narodowa, znak wdzięczności ludu kanadyjskiego wobec Boga. Myśl ta w całym kraju spotkała się z najżywcizszym przyjęciem. Diecezja Gaspé w prow. Quebec jest pięknym i żywym krajem, którego nieszkaficy są ogromnie przywiązani do wiary ojców. Na czele diecezji stoi biskup Mgr. Ross.

Z różnych stron Po'ski

Zajście przed główną komendą policji państwowej w Warszawie

W Warszawie któregoś dnia w południe zwróciła uwagę przechodzącej licznicy Krakowskiej Przedmieście publiczności — grupa kobiet otoczonych policjantami, którzy wypychali je z bramy domu, w którym mieści się główna komenda policji państwowej.

Okazało się, że kobiety te — to żony policjantów. Przyszły one do gł. kom. z prośbą o audjencję u pik. Małeszewskiego, nietylko nie zostały jednak przyjęte, lecz usunięto je z lokalu, a później i z gmachu. Prośba ich tyczyła się częstych przenosin ich mężów, co powoduje ciągłe niepewności i koszty materialne.

Jedna z rozgoryczonych kobiet chciała napić się trucizny, zamiar ten jednak w porę udaremniono.

Całe to zajście zgromadziło przed gmachem komendy liczną publiczność, na której wywarło ono silne wrażenie. Jak skrawo malując stosunki, panujące w policji. Kobiety zwały się głośno na traktowanie jako żony tych, którzy stoją i giną na posterunku w obronie życia i mienia ludności.

Skazani za szpiegostwo na rzecz Niemiec

W sądzie okręgowym w Królewskiej Hucie po trzydniowym rozprawie zapadł wyrok w sprawie 4 oskarżonych o szpiegostwo na rzecz Niemiec. W wyniku rozprawy został skazany oskarżony Piosek na 5 lat więzienia Sokal na 4 i pół roku. Schneider na 18 miesięcy i Kulig na 15 miesięcy z zaliczeniem aresztu śledczego, w którym przebywali oni od października 1928 roku.

Anglicy interesują się Gdynią

Jak donosi Agencja Wschodnia, w Gdyni bawi obecnie przedstawiciel „Timesa”, p. Wennep, który zwiedza port oraz urządzenia techniczne. Zamierza on w związku ze swym pobytem w Gdyni poświęcić uwagę naszemu portowi w swych sprawozdaniach. Według oświadczenia p. Wennepa „Times” wydać ma drugi specjalny numer, poświęcony sprawom polskim ze szczególnem uwzględnieniem Gdyni.

Na tropie fałszerzy pieniądze

W ostatnich czasach na terenie całej Rzplitej a przedewszystkiem na Górnym Śląsku ukazała się większa ilość fałszywych 5 złotych. W związku z tem funkcjonariusze śląskiej straży policznej

wpadli na trop szajki fałszerzy, przyczem nici śledztwa prowadziły do Łodzi. W wyniku dalszego dochodzenia przeprowadzono tam rewizję przy ul. Zielonej w mieszkaniu niejakiego Bednarskiego. Czastka i Jarmusa, w czasie której ujawniono formy do odlewów monet oraz 100 sztuk fałszywych 5 złotych. Fałszerzy aresztowano i pociągnięto do odpowiedzialności sądowej, znalezione zaś przyrządy i fałszyfikaty skonfiskowano.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Chór im. „Chopina”.** Ze względu na krótki termin do wystawienia koncertu w Poznaniu i Warszawie, uprasza się wszystkich członków o regularne uczęszczanie na lekcje, które odbywają się pod dyktando p. prof. St. Wiechowicza. Najbliższa lekcja chóru mieszanego w czwartek 31 bm. o godzinie 20 w Seminarjum Nauczycielskiem przy ulicy Franciszka Ratajczaka

— **Sokół Poznań II — Jeżyce.** Celem udziału w procesji na cmentarz dnia 1 listopada zbiórka wszystkich członków o godzinie 3,15 po poł. na cmentarzu kościelnym.

— **I Wilk. Tow. Hodowli Kanarków.** Zebranie odbędzie się dnia 2 listopada o godzinie 7 wieczorem w lokalu p. Światłowskiego ul. Podgórna 13

— **Klub Atletyczny - Sportowy „Złotyko”.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę dnia 2 listopada w sali zebrania p. Koniecznego, ul. Maszalska 2 o godzinie 20.

— **Tow. Cech. Czeladzi Kowalskiej.** W sobotę, dnia 2 listopada o godzinie 19,30 odbędzie się zebranie nadzwyczajne przy ul. Ślusarskiej 6 (pod „Ulem”).

— **Tow. Sportowe „Jutrznia”.** Nadzw. walne zebranie odbędzie się w sobotę dnia 2 listopada o godz. 20 w lokalu p. Olszewskiego, ul. Koscińskiego 17 a.

— **Związek Chrześc. Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych.** Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 2 listopada r. o godz. 19,30 na sali posiedzeń w Bazarze.

— **Tow. Marynarzy w Poznaniu.** Zebranie członków dnia 2 listopada o godzinie 20 w małej sali Królowej Jadwigi przy Al. Marcinkowskiego 1.

— **Związek Tapicerów Dekoratorów.** Zebranie plenarne odbędzie się 2 listopada w lokalu p. Pohla przy moście Bolesława Chrobrego.

— **Zw. Wermistrzów Polskich.** Plenarne zebranie przypadające na sobotę, d. 2 listopada, odbędzie się dopiero w niedzielę dnia 3 listopada o godz. 11 w lokalu p. Tomczyka, ul. Wronecka.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Anna Czyżewska z d. Sterszula 54 l.
Wanda Fechnerówna, nauczycielka prywatna. 57 l. Stanisław Sitek, murarz. 34 lata. Fryderyk Adler, muzyk. 54 l. Maria Kuhnertowa z d. Kolpowska. 67 l. Anna Jurdzińska, uczennica szkolna 9 l. Irena Schmierłówna 4 m. 15 dni. Irena Szajkowska z d. Maciaszykówna. 75 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: J. Michalikiewiczowa z podziękowaniem za wysłaną łaskę 10 zł; — Kozirowska. Kierzo 20 zł; — Chranowscy, Danków za miast wieńca na trumnę s. p. Marjana Suchozwerskiego 10 zł; — razem z poprzedni pokwitowaniami 526,60 zł.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **A. M. Gdynia.** Oddziały chirurgiczne Szpitala Miejskiego (prof. dr. Nowakowski); Szpitala SS. Elżbietanek (dr. Mieczkowski); Szpitala Przemienienia Pańskiego (prof. dr. Jurasz). (K)

— **Dz. Dz. Państwowe Seminarjum Gospodarcze w Krakowie, ul. Pędzichów nr. 13.** (K)

— **P. Stranz, Bydgoszcz.** 1) Według okólnika Min. Skarbu nr. 40 z dnia 7. 4. 1924 odwołania, przesyłane pocztą za receptem, uważa się za wniesione w tym dniu, w którym nadano je na pocztę. Jako dowód może służyć data stempla pocztowego. W razie niemożności ustalenia daty z powodu niewyraźnej odbitki stempla, obowiązek ustalenia daty ciąży na płatniku. — Zdaniem naszym tasama zasada winna być stosowana przy przesłaniu odwołania listem zwykłym. 2) Urząd Skarbowy powinien być żądać uiszczenia należnej opłaty stemplowej (art. 152 ustawy z 1. 7. 1926 o opłatach stemplowych). 3) Przy fabrykacji ręcznej ponad 9—15 robotników; przy użyciu siłników mechanicznych ponad 7—10 robotników. Pracowników do lat 17 i ponad 55 lat liczy się dwóch za jednego (rozp. wykon. Min. Skarbu z 8. 8. 1925). Wciagu pięciu lat może być wymierzony dodatkowy podatek, jeżeli na skutek później ujawnionych konkretnych okoliczności pierwotny wymiar okaże się za niski (art. 84 ustawy o państw. pod. przem.). 4) W art. 89 ustawy o państw. podatku przemysłowym przewidziany jest termin 6 miesięczny dla rozstrzygnięcia odwołań; o ile przed upływem tego terminu zażądano od płatnika dodatkowych wyjaśnień, termin ten przedłuża się o dalsze 3 mies. (K)

Kobieta kandydatką na rektora uniwersytetu

W uniwersytecie Edyńskim odbyć się mają 2 listopada wybory na godność rektora. Trzy osoby upatrzone zostały i przedstawione na kandydaturę. Grupa Labourystów wysunęła kandydatkę, która, o ile przejdzie — a ma duże szanse po temu — będzie sensacją nielada, jako, że jest nią pierwsza kandydatka kobieta na wysoką godność Jego Magnificencji. Mrs. Sidney Weeb, znana socjolożka i ekonomistka angielska, jest ową kandydatką Labour Party, której konserwatyści przeciwstawiają kandydatkę Winstona Churchilla, a liberalowie G. K. Chesterton. Osoby tych obu kontrandydatów podnoszą jeszcze walory pani Sydney Weeb. Elekcja zapowiada się niesłychanie interesującą, jako że uniwersytet Edyński, należy, narówni z Glasgowskim, a także Aberdeńskim do rzędu wyższych uczelni, w których wybór rektora dokonywany jest wedle klucza czysto politycznego. Dotychczasowa praktyka czyniła wybór kandydata konserwatywnego rzeczą niemal pewną, tym razem jednak rezultat ostateczny nie jest najmiej tak muirowany. Winston Churchill, który, mówiąc nawiasem, był w 1908 odpalonym kandydatem stronnictwa Liberalów, przyjmowany jest przez bardziej skrajnych Konserwatystów uniwersyteckich z pewną nieufnością.

Osobistość tak popularna, jak G. K. Chesterton, wysunięty przez liberalów, wpłynie również na zmniejszenie szans Churchilla. Kandydatką Chestertonu popierać będą wyborcy, należący do wysuwającego jego osobę stronnictwa, wielce jest jednak wątpliwe, czy i on znajdzie potrzebną większość studentów, a także licznych przedstawicieli stronnictwa Pracy.

RADJO

Programy radijofoniczne

Sobota, dnia 2 listopada 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gimnastyka poranna (prof. Waxman); godz. 8.45 nabożeństwo z Katedry poznańskiej (Dzień Zaśnuty). Kazanie wygl. ks. radca Jęsiak; chór katedralny śpiewa pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego; godz. 13.00 sygnał czasu; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 notowania giełdy pien.; godz. 14.15 komunikaty: gospodarczo-rolniczy, PAT. sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 15.40 kurs wyższy języka angielskiego (wykłada dr. Arend, lektor U. P.); godz. 17.00 transmisja nabożeństwa z Ostrej Bramy w Wilnie; godz. 18.00 gawęda harcerska (wygłosi ks. prałat Józef Prądzyński); godz. 18.20 odczyt p. t. „Obrzędy i zwyczaje żałobne ludu wielkopolskiego” (wygl. prof. Jerzy Soplica); godz. 18.45 nadprogram; godz. 19.05 odczyt p. t. „Teoria komunikatów” (wygl. J. E. Skiński); godz. *) 19.30 interludjum muzyczne w wykonaniu orkiestry klubu mandolinistów „Lira” pod batutą p. Henryka Schliemana; godz. 20.00 gawęda reporterska (wygl. p. redaktor Wieniewicz); godz. 20.15 „Ze świata kobiecego” (wygl. p. Sabina Kazanowska); godz. 23.30 koncert wieczorny. (Transmisja z Warszawy); godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. *) 22.15 radiografia; godz. *) 22.45 audycja organowa prof. Feliksa Nowowiejskiego z sali reprez. P. W. K.; godz. *) 23.15—24.00 koncert gramofonowy.

Stacja krótkofalowa „Radio Poznań” (31,8 m) nada z powyższego programu audycje oznaczone gwiazdką.

Katowice (416 m) godz. 8.45 transmisja nabożeństwa z Katedry Poznańskiej; godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.00 komunikaty gospodarcze; godz. 17.00 nabożeństwo z Ostrej Bramy w Wilnie; godz. 18.00 audycja dla dzieci: „Jasna dola” — M. Reuttówny z Krakowa; godzina 19.25 Marja L. Krobicka: „Marja Konopnicka — miłośniczka polskiego ludu”; godz. 20.00 prof. dr. Kazimierz Simm, doc. U. J.: „Ze świata przyrody — Gałasy i galasówki”; godz. 20.30 transmisja koncertu wieczornego z Warszawy; godz. 22.00 komunikaty.

Niedziela, dnia 3 listopada 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 10.15 transmisja z Bazyliki Wileńskiej; godz. 12.00 sygnał czasu; godz. 12.05 odczyt rolniczy p. t. „Mleczarstwo Wielkopolski w roku 1928 (inż. Stan. Włodek); godz. 12.25 odczyt rolniczy p. t. „O kulturach owoców i warzyw pod szkłem” (doc. dr. K. Moldenhaver);

godz. 12.45 wykład dla gospodyń p. t. „Czystczenie różnych przedmiotów” (p. G. Żółtowska); godz. 17.00 koncert gramofonowy; godz. 17.45 audycja dla dzieci w wyk. p. Z. Noskowskiego; godz. 18.15 biuletyn Stowarzyszenia Mł. Pol.; godz. 18.30 nadprogram; godz. 18.50 koncert popołudniowy. O Karpacka (fort.), A. Karpacki art. op. pozn. (baryton). I. pieśni i arje włoskie. II. muzyka fortepianowa francuska; godz. 19.35 „Silva rerum”; godz. 20.00 słuchowisko pogodnie; godz. 20.30 koncert wiecz. Transmisja do Krakowa i Katowic. W. Gogojewiczowa (mezzosopran), prof. J. Pawlak (organ), prof. Franciszek Łukasiewicz (akompanjament). 1. Widar: Symphonie Romano (wyk. prof. Pawlak), 2. Bizet: Dwie arje z op. „Carmen”, Saint-Saens: Arja z op. „Samson i Dalila”. Moniuszko: Dwie pieśni. Karłowicz: Trzy pieśni (odsłiewa p. Gogojewiczowa). W przerwach — program teatrów pozn., program radiostacji na dzień następny, oraz od godz. 21.10—21.25 transmisja z Warszawy; godz. 22.00 sygnał czasu komunikaty sportowe; godz. 22.30 radiografia; godz. 23.00 muzyka taneczna z winiarni „Carlton”.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 nabożeństwo z Bazyliki Wileńskiej; godz. 12.10 poranek symfoniczny z Filharm. Warsz. W programie utwory Edwarda Griega: orkiestra filharmoniczna pod dyr. J. Ozimińskiego i Z. Rabczewicza (fort.); godz. 14.00, 14.30 i 15.00 wykłady rolnicze; godz. 15.20 muzyka; godz. 16.00 „O wrażeniach z podróży do Ameryki Południowej” — p. M. Ascherówna; godz. 16.20 muzyka gramofonowa; godz. 16.40 Z pobytu w Czechosłowacji — red. Z. Kleszczyński; godz. 16.55 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „Prawdy i bajki w historii” — prof. H. Mościcki; godz. 17.40 muzyka włoska w wyk. Reprez. Ork. P. P. pod dyr. Al. Sielskiego; godz. 19.25 feljton p. t. „Kwadran w puszczy poleskiej” — p. J. Ejsmond; godzina 20.30 koncert popularny: Orkiestra P. R. pod dyr. J. Ozimińskiego, M. Polińska-Lewicka (sopran), i prof. L. Urstein (akomp.) godz. 21.10 kwadran literacki: Urywek z powieści „Nagan” St. Rembeka — odczyta p. T. Bocheński; godz. 22.15 komunikaty; godz. 22.00 feljton p. t. „Jak zdobyć własne mieszkanie” — p. H. Walił; godz. 22.15 komunikaty; godz. 22.25 feljton p. t. „Ostatnia fala” — red. J. Piotrowski; godz. 22.35 komunikaty PAT; g. 23.00 muzyka taneczna.

Katowice (416 m) godz. 12.10 transmisja z Warszawy; godz. 14.00 ks. dr. Rosiński: Z cyklu wykładów religijnych — „O opiece religijnej rodziców nad młodzieżą”; godz. 14.30 prof. J. Golachowski, lek. wet. „Nowa ustawa o rewizji mięsa”; godz. 14.50 transmisja z Warszawy; godz. 16.20 koncert po-

pularny z udziałem zespołu instrumentalnego P. R. w Katowicach; godz. 17.20 Moskowski: „Na szachownicy”; godz. 17.40 muzyka włoska w wykonaniu Reprez. Ork. w Warszawie; godz. 19.20 Boccherini: Sonata

I. G-dur (prof. Szalewski — altówka); godzina 19.30 „Bery i bojki śląskie” — Karlik z Kocyna (prof. St. Ligoń); godz. 19.50 — 24.00 transmisja z Warszawy i Poznania.

Dzień Oszczędności

Pamiętaj, ażebyś odtąd oszczędzał i kupował tylko znane najoszczędniejsze wyroby

Do nabycia wszędzie.

Wyroby marki „BLASK” nagrodzone zostały na P.W.K. złotym medalem.

Dnia 30 października o godz. 14.30 zmarł po dłuższej, bolesnej chorobie, w wieku lat 57, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., nasz nieodżałowany dziekan, ś. p.

ks. Paweł Gerntke

proboszcz nowomiejski

Eksportacja zwłok nastąpi w niedzielę, 3 listopada o godz. 16. Nabożeństwo żałobne i pogrzeb nazajutrz o godz. 10. Z prośbą o memento Konfratrów.

dw 2683

**Duchowieństwo
Dekanatu Nowomiejskiego.**

W czwartek, dnia 31 października 1929, o godz. 1.40 rano, zasnęła w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, zaopatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najukochańsza córka, siostra i ciocia, ś. p. zw 19 933

Zofja z Łączkowskich Bogajewiczowa

przeżywszy lat 29 Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 3 listopada, o godzinie 3 po poł., z domu żałoby w Międzychodzie przy ul. Skwierzyńskiej 5.

W ciężkim smutku pograżeni
mąż, rodzice i rodzeństwo.

Międzychód, Szamotuły. Poznań. Pniewy, Bydgoszcz, Piątkowo.

Msza żałobna z egzekwiami odbędzie się w poniedziałek, dnia 4 listopada, o godz. 9, w kościele parafjalnym w Międzychodzie.

Dnia 29 października, zmarła nagle i niespodzianie, po krótkiej lecz ciężkiej chorobie, wierna i nigdy niezapomniana przyjaciółka naszego domu, ś. p. zw 19 939

Wanda Fechner

nauczycielka prywatna.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 2 listopada, o godzinie 15, z kaplicy św. Józefa, na nowy cmentarz św. Wojciecha. Msza św za duszę Zmarłej odprawi się w poniedziałek, w kościele św. Wojciecha, o godzinie 8.

W serdecznym żalu
Aptekarstwo Rydlewscy.

Poznań, Mickiewicza 34.

Dnia 31 b. m., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza córka i siostra, ś. p.

Leokadja Portalówna

przeżywszy lat 20 Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 3 b. m., o godz. 4 po poł., z domu żałoby, ul. Spokojna 24a, na cmentarz parafjalny w Górczynie, o czym donoszą zw 19 946

ciężko strapieni
rodzice i rodzeństwo.

Poznań, dnia 31. 10 1929 r.

Podziękowanie.

Za tak liczne, serdeczne i miłe życzenia w dniu 70 rocznicy moich urodzin, wyrażam na tej drodze wszystkim mi zyczliwym osobom, a zwłaszcza miłym dawnym współpracownikom pracy narodowej w Berlinie, moje najserdeczniejsze podziękowanie i Bóg zapłać za pamięć. zw 19 937

Szanownej Redakcji i autorowi notatki w nr. 498 Kurjera Poznańskiego, specjalnie Bóg zapłać

Do głębi wzruszony
Stanisław Konatkowski

Piece żelazne
Kuchnie westańskie
Rury i kolana
Łózka żelazne
Łózka wyściełane
Magle domowe
Wagi decymalne
Karnisze do okien
Drot do rasowania siomy
polecą korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza Poznań, ul. Szkolna 3
Tel. 35-18 i 35-43
P w 8545-41,89

Staraniem Okregu I. Zw. Tow. Uczestników Powstania Wlkp 1918-19 odbędzie się ku uczczeniu poległych i Zmarłych Uczestników Powstania Wlkp 1918-19 w Poznaniu dnia 1 listopada 1929 r., o godz. 12 w południe

Akademja Żałobna

w Studio Radja Poznańskiego, zw 19884/5

Tego samego dnia po południu o godz. 5 na cmentarzu Farnym ul. Bukowska

Uroczyste Kazanie

przy Krzyżu Pamiątkowym Powstania Wlkp.

Dnia 2 listopada o godz. 9-jej przed południem w kościele Farnym współdziałal w parafjalnem

Nabożeństwie Żałobnem

W środę, dnia 30 października 1929 r., o godzinie 11 przed poł., zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzone Sakramentami św., nasz najukochańszy syn, mąż i dobry troskliwy tatuś, s. p.

Marjan Waldowski

w 28 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 3 listopada, o godz. 2 po poł., z Nowej dzielnicy na stary cmentarz.

W ciężkim smutku pogrążeni
rodzice, żona i dzieci.

Ostrów.

Dnia 30 października 1929 r., rozstał się z tym światem, po długich i ciężkich cierpieniach, nasz najdroższy brat, szwagier i wujek, s. p.

ks. dziekan Paweł Gerntke

z Nowego Miasta n/Warta.

Przeprowadzenie zwłok do kościoła parafjalnego odbędzie się w niedzielę, dnia 3. 11., o godzinie 16, nazajutrz msza św. o godz. 10, poczem pogrzeb.

W ciężkim smutku pogrążona

zw 19 934

rodzina.

FUTRA

Męskie sportowe od 150.— zł
Błamy pod futra „ 45.— „
Skórki tchórze „ 16.— „
„ sealowe „ 7.50 „
„ karakulowe „ 125.— „
„ krecie już „ 1.— „
czarne wydry „ 175.— „

Skórki, błamy wszelkiego rodzaju po dotąd niemyślanych niskich cenach.

Specjalność:

Fachowe poszycie futer!

B. HANKIEWICZ

Poznań, Wielka 9
(wchód z ul. Szewskiej)
telefon 29-11.

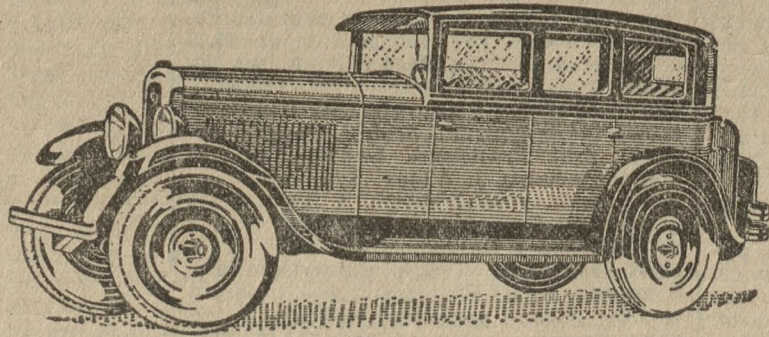
Dla P. P. hurtowników specjalne ceny.

Wypożyczalnia książek

bogato zaopatrzona we wszelkie nowości beletrystyczne i naukowe.
Dla dzieci i młodzieży wielki wybór zastosowany do wieku i rozwoju.
Pomocy szkolne. — Otwarte cały dzień bez przerwy.
B-cia NITECCY, ul. Ślusarska 7
(między Woźną i Wodną). Pw 6566/44,46

— Na wyprawy —
szkło, kryształy, porcelana,
sprzęty kuchenne
najlepszy towar, tanio
W. JANASZEK, Poznań,
ul. Jezuicka 1. Pw 6599-44,165

PEUGEOT 12/45 H. P.

„Peugeot“ 6 cyl. wzbudza zachwyt swą konstrukcją, gdyż każdy najmniejszy szczegół wypielegnowany jest przez specjalistów.
„Peugeot“ 6 cyl. tym samym jest samochodem bezkonkurencyjnym, tak pod względem technicznym jak i ekonomicznym.
„Peugeot“ 6 cyl. jest niebywale tani, bo kosztuje tylko 20.750 zł — 4 cyl. już od 7.750 zł.

Warszawa, Hoża 9. Zastępstwo na Poznańskie:
M. Maciejewski, Poznań, Dąbrowskiego 40.
Biuro i warsztaty. Tel. 6846.

bpw 878

HALLO! Najtańsze ceny. HALLO!

Płaszcz zimowych damskich, dziecięcych
Sukien, sukienek, pulawerów damskich,
Męskich, trykotaży, pończoch, rękawiczek itd.

Tylko w firmie

„Tani Bazar“

wl. Bolesław Stankiewicz
Poznań, St. Rynek 84.

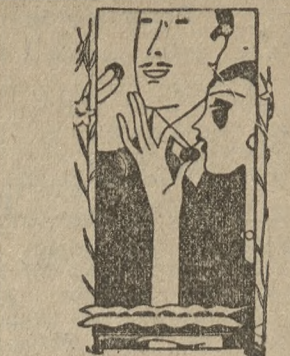
Róg Zamkowej. Róg Zamkowej.

FILJA: ul. Wroniecka, róg Kramarskiej.

Płaszcz rypсовy z obszyciem	od 49,00
„ „ kóln. Sealowy	70,00
„ „ modelowe	115,00
„ pluszowe	95,00
„ kremerkowe	80,00
Płaszczki dziecięce	16,50
Sukienki	3,50
Sukie damskie	12,00
Sweterki wełn dziecięce	2,50
Kamizelki dziecięce	2,90
Garsonki	18,00
Golfy	10,00
Sukienki wełn.	5,00
Ubranka wełn.	6,50
Swetry męskie	5,90
Pulawery męskie	8,90

Trykoty kalesony 3,90 Kombinacje trykot. 1,90.
Koszule trykot. 3,90. nw 5119

Z działu konfekcji sprzedaż również na raty.

Czekoladki

tylko z firmy

W Patyk

Al. Marcinkowskiego 6
(przy poczcie).
Pw 4748,183

PATENTY

wzory i znaki ochronne w
Polsce i zagranicą

MARCELI ZOCH,
inżynier dyplomowany
rzecznik patentowy
Poznań, Przecznicza 9.
Pw 4040-99,115

Zakup Sprzedaż
znaczków pocztowych
Dom Filatelistyczny
Jan Witkowski,
św. Marcin 62, II. p.
Dom tylny.
Pw 661-50,118

Dzierżawa

1200 mrg. ziemi pазemno żytniej, bonit. 2, 0 mk., 10 0 mrg. nod pług, 22 konie, 50 sztuk bydła, martwy kom. lętny, garnitur parowy — traktor Behring, dzierżawa wprost od właściciela na 12 lat, 1200 mrg. 120 łunów z morgi, zabudowania w dobrym stanie, dom mieszkalny na utrzymanie 8 pokoi, objętość 180.000 zł. Zgłoszenia: W. NETTER, W.zeńsła, ul. Górczewska 5, II p. (willa).
nw 5115

Centralna Restauracja P. W. K.

Poznań, Sniadeckich 12

sprzeda z powodu likwidacji:

kompletną pralnię motorową
agregat do gorącej wody
kotły gazowe pojemności od 100—300 ltr.
maszyny do kawy
maszyny do strugania ziemniaków
maszyny do czyszczenia noży
maszyny do mycia talerzy
porcelanę, szkło, stoły kuchenne
bieliznę restauracyjną i t. p. dw 2680

Płaszcz

Damskie

Podłotkowe. Dziewczece

skromne, wykwintne, gólowe
miarowe, poleca matronie

JOZEF SZUSTER
Stary Rynek 76, I. ptr.

Fabryka Musztardy w Poznaniu posiada zarządzenie, sumiennego i w branży kolonialnej dobrze zaprowadzonego, władającego językiem polskim i niemieckim
podróżującego

Zgłoszenia z świadectwami, referencjami i podaniem wymaganej pensji skierować do „PAR“, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 43,87
Pw 4119-18,87

Oczy sztuczne
wykonuje w obecności pacjenta

Arno Müller
zstał siedziba Wrocław 15
Augustastrasse 132.
W Poznaniu przyjmować będzie dnia 415 listopada 1929 u p. Dr. Tad. Kleczkowskiego, św. Marcin 6, tel. 18-42 op 479.

Drzewo opałowe

sosnowe szczapy I. kl.
z Kresów dostarcza
„Arbor“, Wronki.
Pw 6617-16,119

Skład

przy Starym Rynku w Poznaniu wraz z przyległymi obszernymi ubikacjami **sprzedam** lub przyjmę przedstawicielstwo poważnej fabryki wraz z sprzedażą detaliczną od L. 1931. — Propozycje i oferty Kurjer Pozn. pod rw 7526

MIOD

prawdziwy pszczelny, czysty naturalny, z pasieki własnej wysła za pobraniem w zapломbowanych blaszankach franco. 5 kg. 18,50 zł, 10 kg. 35.— zł
Jan Kulmatycki,
Nierodyszcze, poczt. Kozłów, k. Tarnopola.
Pw 6554,119

30 000 zł

na pierwszą hipotekę **poszukuje** na duży młyn parowy przy Poznaniu. Wartość sądownie 28.000 zł, przemiał dzienny ca 300 centn. Procenty i zyski według umowy Zgł.
Edward Adamkiewicz,
Poznań, Wierzbicice nr. 13.
sw 19220

Kokos i Manila.

Chodniki, dywany i wycieraczki z włókna roślinnego niezwykle trwałości.

Maty chinskie

znajdzie kupujący w największym wyborze do cenach niezwykle niskich tylko w Centrali Dywanów

KAZIMIERZ KUŻAJ

Poznań, ul. 27 Grudnia 9.
Pw 6621-22-44 145,151

Zał. 1899 **Dachy** Zał. 1899

rozmaite nowo pokrywa, stare naprawia i smoli. Wykonanie izolacji, murów i posadzek asfaltowych. Dogodne warunki spłaty. Kw 981

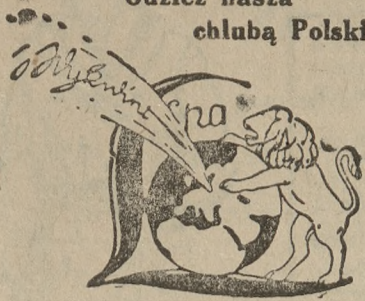
Przedsiębiorstwo pokrywania dachów. Skład Materiałów Budowlanych.

JAN SOBECKI - Poznań

Fabryka papy na dachy i asfaltu,
plac Wolności 17 — Tel. 32-50

Trudne warunki — a jeszcze trudniejsza gotówka

Odzież nasza
chlubą Polski.

Materiały

w najwyższych
gatunkach
w olbrzymim wyborze.

Specjalny dział miarowy
pod kierownictwem wybitnych sił fachowych

Nakazem chwili dla każdego kupującego jest zdobycie
prawdziwie korzystnego źródła zakupu.

Bezspornie zakupuje się według ustalonej opinii znawców we firmie naszej wykwintną odzież męską i dla chłopców **najkorzystniej.**

Olbrzymi wybór. najlepsze wypróbowane gatunki, nainowsze fasony i najniższa kalkulacja umożliwiają klientom każdej sfery **łatwy zakup.**

Jedyny **ZŁOTY MEDAL**

wydany w Pawilonie Konfekcyjnym na Poznań, który przez P. W. K. przyznano firmie naszej
mówi za wszystko

W. Lewandowski & Ska

Mech. fabryka i magazyny wykwintnej odzieży męskiej, sukna i podszepek.
ulica Wielka 11. **POZNAŃ** Stary Rynek 55.

Poznańskie Stowarzyszenie Bacha
wykona w piątek, dnia 1. 11. w uroczystość Wszystkich Świętych o godz. 15,30 w ewangelickim Kościele św. Krzyża

mszę H-moll

Jana Seb. Bacha.

dw 2678

Ceny wstępu po 15, 12, 10, 8, 5, 2,50 zł i podatek, do nabycia w Evangel. Vereinsbuchhandlung.

Wielkie zainteresowanie wzbudzi w Poznaniu
nowy program artystyczny w kawiarni

„Nowy Świat“

Telefon 33-69 ul. Kantaka 8-9 Telefon 33-69
w którym występują od 1 listopada 1929 r.
pierwszorzędne siły, a mianowicie:

KAY WITH

miedzynarodowa humorystka — u'ubienica publiczności.

LES TROIS RONNE'S

pierwszorzędne trio taneczne
z paryskiego „Folies-Bergere”, pierwszy raz w Poznaniu.

Karol Trojanowski

? monologista, pierwszy raz w Poznaniu ?

Basia Barska

primabaleryna

Popesca

? atrakcja ?

RIA D'OV

tańce modernistyczne

MODZEWSKA

doskonała kupieckitka

JERONSKA

tańce charakterystyczne

ADORS

tańce klasyczne

Dancing! **Wstęp wolny** Dancing!
Początek punktualnie o godzinie 8.15 wieczorem.

UWAGA! W niedziele i święta Five o'clock Tea
z całkowitym programem artystycznym
przy znacznie niższych cenach.
Pw 65-44-111

Restauracyjno - Kabaretowy duży umeblowany lokal w Łodzi

w najlepszym punkcie miasta, bezkonkurencyjny
do wynajęcia.

Wiadomość w restauracji „TIVOLI”, Poznań,
ul. Wrocławska 38 u właściciela. nw 5100

OBJEKT FABRYCZNY

nowocześnie urządzony, z budynkiem własnym z domem mieszkalnym dla robotników i t. d. oraz tereny dla ewentl. rozbudowy jak najkorzystniej położony we Lwowie, z powodu likwidacji przedsiębiorstwa do sprzedania. Zgłoszenia piśmienne pod „Zaraz” do Biura Ogłoszeń „Nowa Reklama”, Lwów, Bato rego 26. np 4806

Nowocześnie urządzony zakład zapewni dobre wykonanie. — Filje i agentury w większych miastach Wielkopolski. — Fabryka Gulezao.

FILJE W POZNANIU: ul. Podgórna 10 — ul. Fr. Ratajczaka 34 — ul. Strzelecka 1 — ul. Pocztowa 27 — ul. Kraszewskiego 17.

Biura nasze załatwiają ubezpieczenia ogniowe, kradzieżowe i szybowe znajdują się teraz przy
ulicy 27. Grudnia nr. 19, I. p.
w gmachu Banku Miasta Poznania.

„VESTA“

Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia i Gradobicia
Oddział Poznański.

Pw 6605-44,171

Dbajcie
o swoje zdrowie.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola” (z marką „Kogut”) są stosowane przy chorobach: żołądka, kiszki, obstrukcji i kamieni żółciowych.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola” są naturalnym łagodnym środkiem przeczyszczającym, ułatwiającym funkcje organów trawienia i działającym przeciwko nadmiernej otyłości.

Ostrzeżenie! Przy zakupie żądajcie oryginalnych „Szwajcarskich Ziół” Gąseckiego z marką fabryczną „Kogut” gdyż są już naśladownictwa w podobnym do naszego opakowaniu, a nie mających nic wspólnego ze „Szwajcarskimi Ziolami” naszego wyrobu. Cena za pud. 2,— złote. nw 10882

Kryte samochody

używane, w dobrym stanie, gotowe do wyjazdu,
okazyjnie na sprzedaż:

FIAT 9/30, coupé 6 osob.
PEUGEOT 9/28, cond. int. 4 osob.
BOUTON 9/30, coupé, 6 osob.
CHEVROLET — dorożka 6 osob.

Także kilka otwartych samochodów, dobrze utrzymanych. Spłaty dogodne.

„PRAGA” AUTOMOBILE, Pl. Wolności 11.
(Samochody do obejrzenia w garażu „Praga”, przy ul. Przemysłowej 23, narożnik pl. prez. Drwęskiego)
Pw 6440-43,125

Poszukuje się zaraz, najpóźniej
od stycznia 1930

składu w śródmieściu możliwie o 2 oknach.

Zgłoszenia przyjmuje „Par”,
Poznań, 27 Grudnia 18 pod
nr. 44,88

Pw 6578-44,88

2-3 pokojowego mieszkania

z kuchnią poszukuję możliwie wprost od gospodarza. Zapłacę czynsz zgóry według porozumienia. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19870

Dzierżawa

Interes zbożowy z dwu piętrowym śpiżarnią, stajniami, obszernym podwórkiem i mieszkaniem, wprost od właściciela. Zgłoszenia Kurjer pod zw 19891

Pw 6604-44,171

Na sezon JESIENNO-ZIMOWY

są nasze składy fabryczne zaopatrzone w największy wybór ostatnich nowości. — Nasze ceny są najniżej kalkulowane dlatego mamy tysiące odbiorców.

Ulstry najmodniejsze desenie i fasony z paskiem

Seria reklamowa materiały w kratę zł 38,— la Veloury tylko zł 65,—

Gatunki czysto wełniane zł 88,— zł 105,— zł 140,—

Palta z aksamitnym kołnierzem, surdutowe i gładkie.

Seria reklamowa II rzęd. na wataelinie zł 42,— surdutowe na wateł. zł 53,—

Gatunki wyższe zł 90,— zł 115,— zł 130,—

Raglany z obojczykami lub bez obojczyków

Ostatni krzyk mody **Seria reklamowa** Najnowsze desenie zł 49,— la Veloury tylko zł 78,—

Gatunki czysto wełniane zł 98,— zł 138,— zł 165,—

Płaszcz czarne z kołnierkami i szalowymi

Seria reklamowa Póki zapas starczy zł 68,— la materiał Eskimo cały na wataelinie zł 78,—

Gatunki wyższe zł 95,— zł 115,— zł 140,—

Płaszcz kolorowe z kołnierzem oposowym

Seria reklamowa Póki zapas starczy zł 87,— Najmodniejsze materiały la cały na wateł. zł 105,—

Gatunki czysto wełniane zł 130,— zł 148,— zł 170,—

Odzież chłopięca i burszowska w olbrzymim wyborze!

Uwaga! W razie przepelnienia w naszym składzie detalicznym na parterze, upraszamy skutecznie zakupy w naszych oddziałach fabrycznych na I. piętrze (wejście przez bramę).

CENTRALA ODZIEŻY, wł. D-cia Tilgnerowie **Poznań** ul. Wodna 27 przy Starym Rynku, parter oraz I. piętro
Mech. Fabryka Konfekcji

RESTAURACJE i HOTELE
Bieliznę w 24 godzinach
dostarczyć na życzenie

wypraną i wyprasowaną w dom
umożliwiają nam nasze najnowsze urządzenia maszynowe

Parowa Pralnia „POLONIA“

ulica Grunwaldzka 18. — Telefon 79-56. Kw 1109

PRZEBÓJ PARYŻA
QUI... ES-TU?
PERFUMY
Rosine
PARIS

DRUKI
wszelkiego rodzaju szybko, gwarantujemy i tanio.
PILNE
już w kilku godzinach
Drukarnia Pospieszna
św. Marcin 77. — Tel. 56-32.
b. w. 514

Patenty
rzecznik patentowy, F. Winnicki,
inż. dypl. wzory, znaki towarowe w Polsce i zagranicą.
Poznań, Konopnickiej 7,
tel. 7222 Kw 990

2 pary koni kasztany
na dogodnych warunkach na sprzedaż.
Hurtownia Olejów Skalnych
L. Ruciński & St. Jankowski, Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 7. kw 1990

Nie mogą się poprostu doczekać,

aż podadzą na stół ten znakomity napój i pokój napelni się jego aromatem. Ale kawa powinna być smaczna i zarazem nieszkodliwa dla zdrowia. Obydwie te własności posiada kawa Hag. Bardzo smakuje, gdyż jest mieszanką najlepszych gatunków kawy; zupełnie nie szkodzi zdrowiu, ponieważ nie zawiera kofeiny

Już czas **zakupić**

Śniegowce i Kalosze

dla Pań — dla Panów — dla Dzieci
NAJNOWSZE FASONY

Buty damskie obszyte sybirskim kremerkiem.
Śniegowce damskie obszyte futerkiem i z ciepłą podszewką.
Eleganckie męskie śniegowce. Kw 1059

The Gentleman
właśc. Stefan Schaefer

ul. Nowa 1. POZNAŃ ul. 27. Grudnia 4.
TELEFON 31-62. Dla pp Urzędników dogodne warunki spłaty na asygn. f-y Kredyt, Poczta 30, II p.

MAGAZYN FUTER

E. Lehmann

Zal. 1875. Poznań, ul. Wrocławska 18. Zal. 1875.

Wszelkiego rodzaju futra wykonuje we własnej pracowni pierwszorzędnie i solidnie.
Stale wielki wybór z każdego rodzaju gotowych futer oraz skórek od najtańszych do najwykwintniejszych
Ceny umiarkowane! Ceny umiarkowane!
Przyjmuje się wszelkiego rodzaju skóry do garbowania

PIEKARNIA PAROWA

urządzenie mechaniczne nowe, dwa składy detaliczne, dwa mieszkania po 3 pokoje i kuchnia, kompletne urządzenie piekarni i składów, zapęd elektryczny, prąd, woda, światło wolne, do wydzierżawienia z powodu niefachowości, na lat 15—20, w większym mieście powiatowym. Objęcie całego urządzenia, piekarni i składów ca 15 000 zł. Zgłoszenia W. Netter, Września, ul. Gnieźnieńska 5, II. p. willa. nw 5114

OKUCIA BUDOWLANE

Wszelkie zamki i zawiasy do drzwi, balkon, krat i bram Antaby spiżowe i gięte „Regnery“ zamki „Wolne Zajęte“ Warsztaty stolarskie, drut kółczasty, piece żelazne po cenach hurtowych poleca Pw 6021-59,85
„PRZEWODNIK“, św. Marcin 30 skład żelaza i artykuły techniczne.

SREBRO

Stuńce
Półmiski
Zastawy itd.
poleca

W. KRUK

JUBILER
Poznań, ul. 27 Grudnia 6.
Zal. 1840. Kw 1116

Poważny dochód

zapewniony przez przejęcie zastępstwa (rekomendacje stosowne dla pań i panów wszystkich sfer (dystyngowanych) w każdej miejscowości kraju. Zgłoszenia w języku niemieckim kierować do

A. Knopper Reklamebüro, Amsterdam (Holandia), Postbox 887.
Pw 6521-14,18

Drzewka

morwy (Morus-Alba) 1 i 2 letnie, szpalerowe, korzystnie odda

Maj. BEDNARY
st. Pobiedziska, pow. Poznań.
Kw 1116

Bardzo korzystny zakup najnowszych modeli i fasonów

pozwala mi sprzedawać po cenach niebywale niskich. Poniżej kilka cen, które mówią za siebie:

Żempry damskie (cena normalna 24,50 zł) 16,50 zł <small>welna z jedwabiem</small>	Kostjumy damsk. (cena normalna 90,- zł) 54,- zł <small>czysta welna</small>	Kamizelki dziecięce piękne tzesenie już od 7,75 zł
Żempry damskie (cena normalna 49,50 zł) 29,50 zł <small>jedwabne</small>	Kostjumy damsk. (cena normalna 95,- zł) 57,- zł <small>elegancko przybrane</small>	Pajacyki czysta welna już od 9,75 zł
Żempry damskie (cena normalna 52,50 zł) 39,50 zł <small>fason ukraiński</small>	Kostjumy damsk. (cena normalna 105,- zł) 67,50 zł <small>najlepszy gatunek</small>	Eskimosy (cena normalna 19,50 zł) 15,50 zł <small>czysta welna</small>
Kamizelki dam. (cena normalna 52,50 zł) 29,50 zł <small>czysta welna</small>	Pulowery męskie (cena normalna 44,- zł) 28,50 zł <small>czysta welna</small>	Sukienki (cena normalna 16,50 zł) 10,90 zł <small>czysta welna</small>
Żakiety damskie (cena normalna 65,- zł) 48,- zł <small>czysta welna, piękne fasony</small>	Pulowery męskie (cena normalna 49,50 zł) 29,50 zł <small>1-a gatunek</small>	Pulowery dziec. (cena normalna 22,50 zł) 15,75 zł <small>welna z jedwabiem</small>
Kostjumy 3 części. (cena normalna 95,- zł) 63,- zł <small>czysta welna</small>	Pulowery dziec. (cena normalna 26,50 zł) 16,- zł <small>czysta welna</small>	Kamizelki dziec. (cena normalna 24,- zł) 16,50 zł <small>czysta welna</small>

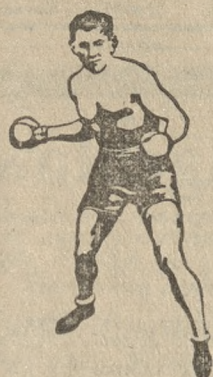
Proszę przed poczynieniem zakupów o zwiedzenie moich magazynów bez przymusu kupna.

ZYGMUNT WIZA

Poznań, ul. 27 Grudnia 5

Bydgoszcz, pl. Teatralny 3

Kto u mnie kupi zaoszczędzi dużo pieniędzy - gdyż kubi **tanio!**

Kaloszki śniegowce swetry

przybory do gimnastyki i artykuły sportowe najtaniej w firmie

„Start“, św. Marcin 45.

Tel. 59-47 (narożnik Gwarnej).

Pw 6601-11,110

Nasze Poznanianki

zyczą sobie jak dotąd tak i nadal

CZEKOLADKI

z firmy

WALERJA PAZYK

Aleje Marcinkowskiego 6 (przy poczcie).

ponieważ zawsze świeże i niedoścignione w dobroci

- Mieszanka reklamowa 6,- zł
- „ deserowa 8,- zł
- „ wykwintna 9,- zł

Pw 5939-42 367 za funt 500 gram.

Firma istnieje lat 30. Telef. 38-33.

Wykonuję

wykroje (sznyty)

na blachę i papierze, jak również wszelkie części precyzyjno-mechaniczne, wedle wzorów i rysunków, oraz tachometry.

BERNARD ROHOWSKI,

Poznań, ul. 3 Maja 4.

Fabryka maszyn do pisania i warszaty reparacyjne

Tel. 21-52, 52-52, 51-02.

Pw 6659-14 117

LOSY

Do I. Klasy Polskiej Loterii Państwowej są do nabycia w kolekturze mojej. Spróbuj szczęścia u mnie a fortuna ci się uśmiechnie.

Pocztą załatwiam odwrotnie.

Żadna loteria nie daje tyle uczciwej gwarancji i ogromnych szans, co Polska Loteria Klasowa. Kw 10 91/92

Stefan Centowski,

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5. Telefon 24-94. P. K. O. 203154.

POZNAŃ

BACZNOŚĆ! PILNE!

Wszystkich byłych ubezpieczonych w Tow. ubezpieczeń

„Friedrich Wilhelm“

oraz Sterbekasse des Deutschen Kriegerbundes, którzy chcą już teraz wypłaty z starych polis tychże towarzystw wzywamy do natychmiastowego zgłoszenia się osobiście, z polisami i t. d. u naszego zastępcy p.

F. HAŁADYŃSKI, Poznań, ul. Fabryczna 9, II.

Kto się nie zgłosi na czas, ten nie może liczyć na załatwienie później p-zez nas. zw 19931

Zgłoszenia tylko osobiście.

PARTJA PRAWA LUDU

Abt. Versicherungsaufwertung

MYSŁOWICE (sl.), ulica Powstańców nr. 15.

Stodoły drewniane

każdej wielkości dostarcza szybko G. WILKE, handel drzewem Poznań. Sew. Mielżyńskiego 6. dw 234

LOSY

do I. kl. Państwowej Loterii najszczęśliwsze numery naberziesz tylko w mojej kolekturze

E. Linette

Poznań, plac Wolności 2.

Rok zał 1920 Konto P. K. O. 212517

Na prowincje i załatwiam odwrotnie. zw 199115

Komplety aluminiowe

oraz inne sprzęty gospodarstwa domowego wyprzedaje po cenach znizonych Pw 651117-44,172/78

J. BORYS (dawn. Hempel) skład żelaza ulica Wielka 20. Tel. 31-05 ulica Wielka 20.

Moje konie

2 klacze, angielskiej rasy, sprzedam li tylko na majątek do elowu.

JAN EBERTOWSKI,

Poznań, Wroniecka 68. Pw 6616-44,185

NA ZIMĘ!

KOŁDRY puchowe i watawe, MATERACE włosienne, welniane i z trawy morskiej poleca po najniższych cenach:

Nowa Wytwórnia Pościeli

Marja Guciońska, Poznań, pl. Św. Łęckiego nr. 1. Tel. 5988.

Surowy wiosien oraz używane kołdry i materace przyjmuje do przeróbki i pokrycia. zw 19927

Zamowienia z prowincji załatwia odwrotnie.

1 Klasa 20 Loterii Państwowej.

Polecam moje szczęśliwe losy. Ostatnio padło w mej kolekturze ogromnie dużo wyższych wygranych.

GŁÓWNA WYGRANA 750 000 ZŁ.

Cena 1/4 losu tylko 1 zł, 1/2 losu 20 zł, całego losu 40 zł.

Ciągnienie 1 klasy 14 i 15 listopada r. b.

STANISŁAW JANKOWSKI

Kolektura Loterii Państwowej.

Długa 1. Bydgoszcz Konto P. K. O. 209 580.

Zamowienia listownie załatwiam odwrotnie, załączając blankiet wpłaty na P. K. O.

SKŁAD

w Ostrowie (Wlkp.), przy ruchliwej ulicy, duże okno wystawowe, przyległy duży pokój, elektryczność, bez odstępnego, natychmiast do wynajęcia. Zgłoszenia do zw 19923

Singer Sewing Machine Company — Poznań ul. Rzeczypospolitej 9.

OKUCIA BUDOWLANE

specj. ol.wy i zakreśli mosiężne, autaby mosiężne i czarne, baszkiwe zamki itd. po najniższych cenach hurtowych poleca Pw 66-8 10-41,174/77

J. BORYS (dawniej Hempel) Poznań, ul. Wielka 20 skład żelaza i narzędzi.

Instalacje wodociągowe gazowe, kanalizacyjne i t. p.

przeprowadza, reparacje uskutecznia solidnie po cenach konkurencyjnych Pw 6606-56,418

Ignacy Mandowski

egzaminowany mistrz blacharski

Poznań, Grobla 3. Telefon 34-69.

Ze względu na reorganizacyjne sprzedam większą

PARTJĘ PILNIKÓW

oraz inne narzędzia rzemieślnicze po najniższych cenach hurtowych

J. Borys (dawn. Hempel) skład żelaza ul. Wielka 20. Tel. 31-05 ul. Wielka 20. Pw 66 7-11,176

Parowa Cegielnia w Krotoszynie

z niewyczerpanym pokładem gliny na obszarze ca 50 mórg, zaraz na sprzedaż. Do tego należą odpowiednie zabudowania gospodarcze oraz dom mieszkalny o 10 pokojach, z światłem elektrycznym w 3-morgowym parku. Cegielnia zaopatrzona w najnowsze maszyny oraz dość duży zapas cegły i drenów. Zgłoszenia przyjmuje Z. Zakrzewski, Koszutka, p. Sroda. Pw 6602-59,58

Ubikacje

handlowe około 75 m², położone w centrum m. Poznania, przy principalnej ulicy, na pierwszym piętrze, z centralnym ogrzewaniem, oświetleniem elektrycznym, na biura wzgl. hurtową sprzedaż białawotów lub każdej innej branży, natychmiast wprost od gospodarza do wydzierżawienia. Spieszne zgłoszenia reflektantów uprasza się do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 19932

Szumna reklama zbyteczna

Nasze niskie ceny każdy zna.

Prosimy się przekonać. Polecamy

PLASZCZE DAMSKIE, PODLOTKOWE

SUKNIE-FUTRA

Konfektja Damska Bracia Kozłowscy

Wroniecka 1-2 Poznań Kramarska 21-22.

NA RATY NA RATY

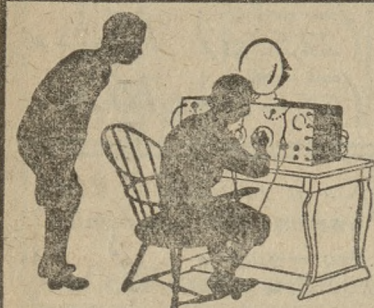
**Konfekcja damska, męska
bławaty, jedwabie - Materiały na ubrania
płaszczce, bielizna, obuwie.**

bpw 697/98

ROMAN PIOTROWSKI,

Poznań, ul. Wodna 22, 1.

Telefon 52-60.

Obowiązek rodziców!

Nie będą przebywać dzieci poza domem, jeśli w domu znajdują radjo, które pochlōnie je całkowicie!

Jeśli nie możesz dać dziecku swemu odpowiedniego wychowania, kup radjo a uzupełnisz jego wykształcenie!

Od 9 zł aparaty detektorowe, od 55,50 zł aparaty lampowe poleca Pw 6593-44,99

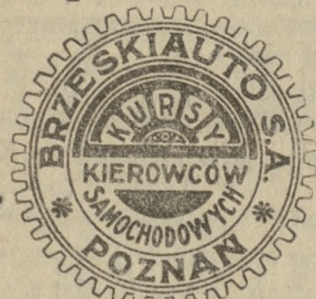
POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW

Poznań, ul. Jasna 9 oraz Franciszka Ratajczaka 39. Filja w Bydgoszczy: ul. Jagiellońska 65/66, tel. 738.

Zatw. przez Minist. R. P. oraz W. R. i O. P.

KURSY KIEROWCÓW SAMOCHODOWYCH

Spółki Akcyjnej „Brzeskiauto“ w Poznaniu na specjalne życzenie urządziliśmy **KURSY WIECZOROWE** w godz. od 20 — 22.

Telef. 40-57

Telef. 40-57

Dla ułatwienia nauki jest bogate muzeum modeli w tem kompletnej samochód w przekroju dający pogląd jak funkcjonują poszczególne mechanizmy podczas biegu.

Nowoczesne samochody do nauki jazdy Zapisy przyjmuje i informację udziela BIURO, przy ulicy Jakóba Wujka 8 (przy placu Drweskiego) od 9 do 18 godz. dw 2687

KAZDY MOŻE ZDOBYĆ FORTUNE, GRAJĄC NA LOTERJI PAŃSTWOWEJ.

Skorzystaj z okazji i nadeślij do Kolektury Loterii Państwowej nr. 184 w WARSZAWIE, ul. NALEWKI 33, swoje imię, rok i miesiąc urodzenia, otrzymasz los po cenie nominalnej do 1-ej klasy 20-ej Polskiej Państwowej Loterii, wybrany zupełnie bezinteresownie przez słynnego astrologa Szyllera-Szkolnika, na zasadzie obliczeń kabalistycznych i astrologii, po uprzednim wpłaceniu do P. K. O. za nr. 16.301 lub też przekazem pocztowym należności za 1/4 losu 10, — zł, 1/2 losu 20, — zł, 3/4 losu 30, — zł, cały los 40, — zł oraz na koszt pocztowe 75 gr. na list polecony. Życzącym wysyłamy za zaliczeniem.

Losy wysyłamy natychmiast po otrzymaniu gotówki.

Główna wygrana 750.000 zł.

Co drugi los wygrywa!!! Ciągnienie odbędzie się 14 listopada i 15 listopada r. b. O każdej wygranej i stawce zawiadamiamy natychmiast. Uwaga: Do każdego losu Kolektura dołącza podobiznę p. Szyllera-Szkolnika z własnoręcznym potwierdzeniem wybranego przezeń numeru. Na losy wybrane przez p. Szyllera-Szkolnika do poprzedniej Loterii padła procentowo wielka ilość wygranych!!! Listy dziękczynne do sprawdzenia w naszej Kolekturze.

Wylącnego zastępcy

Województwo Poznańskie i Pomorze poszukuje czołowa wiedeńska firma przemysłowa na bezkonkurencyjny i niezbędny artykuł dla każdego przemysłu i rzemiosła. Reflektujemy na panów albo firmy, którzy sa dobrze zaprowadzeni w przemyśle (z branży technicznej mają pierwszeństwo). Zgłoszenia osobiste w piątek, sobotę i niedzielę od godz. 10 — 1 i od 3 — 5 w Hotelu „Monopol“, pokój 29. nw 5118

Poszukuje się możliwie zaraz poważnego

Przedstawiciela - Podróżującego

do podróży na prowincję przez przedsiębiorstwo naftowe. Wymagane są znajomości branży, znajomości techniczne i zdolności kupieckie. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19938

Korespondentki

dobrej, polsko-niemieckiej, piszącej biegle na maszynie obojętnej z pracami biurowymi, ładnym charakterem pisma poszukuje poważna firma. Oferty z życiorysem i odpisami świadectw uprasza się adresować do Kurjera Poznańskiego pod zw 19902

Urzędnik lub pisarz

kawaler, syn włościanina, dobrze polecony, z dobrymi świadectwami, poszukuje posady. Ma 4 lata praktyki, w tem 2 lata w większym majątku niemieckim, 4 klasy Państw Gimnaz. Matem. - Przyrodnicz. im. Bergera w Poznaniu i szkole rolniczą. Zgłoszenia M. Dega, Pacholewo, poczta Długa-Goślina, pow. Obornicki. rw 7520

Poszukuję do mego składu bielizny i wypraw

samodzielnej ekspedjentki

li tylko pierwszej siły. Oferty ze świadectwem i fotografią do:

Poznańskiej Fabryki - Bielizny Jan Ebertowski. Poznań, Wroniecka 6/8.

OGŁOSZENIE SPRZEDAŻY. Dyrekcja Poczty i Telegrafów w Poznaniu ogłasza niniejszem sprzedaż pawilonu Ministerstwa Poczty i Telegrafów na Powszechną Wystawie Krajowej w Poznaniu. Nr. 35 o płaszczyźnie zabudowanej ca 1900 m². Budynek jest w całości pobudowany z drzewa na fundamentach murowanych, obity płytami budowlanymi „Celotex“ o ca. 7000 m². Bliższych informacji udziela Dyrekcja Poczty i Telegrafów, Oddział lokalowy, w Poznaniu, przy ul. Wały Zygmunta Augusta 8, I p., pokój 158, w godzinach od 10 do 13. Prezes: wz. Inż. St. Dębicki, Naczelnik Wydziału. nw 4916

W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy Dom Maszyn Warta, właśc. Jadwiga Pletsch w Poznaniu, ulica Wielka 25, na wniosek dłużniczki uchyla się odroczenie wypłat oraz postępowanie układowe po myśli art. 28 i 29 rozporządzenia z dnia 6. 3. 1928. Poznań, dnia 25 października 1929 r. Sąd Grodzki 2a. nw 4915

2. F. 1/29. WYWOŁANIE. Wnioskodawcy rolnik Jakób Bloch i żona jego Agnieszka z domu Sottek primo voto Piątek w Wrzeszczynie, powiat Czarnków, wnieśli o wywołanie celem wykluczenia wierzycieli hipotek, zapisanych w księdze wieczystej Wrzeszczyna, tom IV, wykaz 118, w dziale III, pod nr. 1, w kwotach 5 talarów 7 srb. 3 fen. wzgl. 10 talarów 7 srb. 3 fen. wzgl. 57 talarów 16 srb. 6 fen. z działu spadkowego z dnia 27 października 1824 na rzecz Małgorzaty, Marianny i Józefa rodzeństwa Chulków w Wrzeszczynie, powiat Czarnków. Wzywa się wierzycieli, aby najpóźniej w terminie wywoławczym, wyznaczonym na dzień 21 stycznia 1930 r., godzina 10, przed niżej podpisanym sądem prawa swoje zgłosili, gdyż w przeciwnym razie zostaną ze swymi prawami wykluczeni. Wieleń n/Not., dnia 18 października 1929 r. Sąd Grodzki. nw 4917

7 N 10/29.

UCHWAŁA

Firmie Telesfor Górny, skład bławatów i towarów krótkich w Kruszowicy, udziela się odroczenia wypłat na przeciąg trzech miesięcy po myśli Rozp. Prez. Rzpl. z dnia 6. 3. 1928 (Dz. U. Rz. P. nr. 27, poz. 249). Nadzorcą sądowym nad przedsiębiorstwem dłużnika mianuje się zaprzysiężonego rewizora ksiąg handl. Wincentego Kołodzieja w Inowrocławiu. Inowrocław, dnia 26 października 1929 r. nw 4914 Sąd Grodzki

Dobre i tanie Śniadania Obiady Kolacje

wydaje staropolska kuchnia Restauracji Obywatelskiej „TIVOLI“ Szkolna 3 — Wrocławska 33 Telefon 25-63 abnety! bpw 877 Koncert!

Agentów

sumiennych, pilnych do sprzedaży maszyn do szycia za wysoką prowizją poszukuje

E. Kromczyński, Poznań Al. Marcinkowskiego 5 bpw 842/43

Parowniki

do centralnego ogrzewania dostarcza w każdej ilości loco fabryka, lub składnica Poznań, ul. Składowa

M. Perkiewicz, Ludwiko, p. Mosina. Pw 6590-44.104

Kupiec rutynowany

lat 29, ukończony ekonomista, of. rez., po 7-letnim doświadczeniu w handlu zagr. w Paryżu, Londynie i w kraju, poszukuje samodzielnej stanowiska w poważnym przedsiębiorstwie. Zna doskonale rynki handlowe Francji, Anglii, Belgji, Holandji i Niemiec. Władza płynnie i poprawnie w słowie i piśmie polsk., niem., franc. i ang. (Również pisze biegle na maszynie). Dobry organizator zakupu i sprzedaży oraz dobry propagandzista. Oferty do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 19929

Unieważniam

Weksel na zł 100,— płatny dnia 15. 11. 1929 r., akceptant M. Rewers, Września, z powodu zatrzymania takowego przez p. Ig. Sarnowskiiego. zw 19936

M. Krzymański, Poznań.

OGŁOSZENIE.

Osiągnięta nadwyżkę z licytacji przedmiotów zastawionych pod nr. 74 239 do nr. 82 100, w dniu 10 do 19 października 1929 w Lombardzie Miejskim w Poznaniu, wyplacąd będziemy za przedłożeniem kwitu zastawnego od 15 listopada do 14 grudnia 1929 r. nw 5116/7 Po upływie wyznaczonego terminu tracą interesenci wszelkie pretensje.

Lombard Miejski w Poznaniu.

Magistrat miasta Ostrzeszowa rozpisuje niniejszem PRZETARG OFERTOWY

na wykonanie i dostawy: 1. Prace stolarskie (okna i drzwi zewnętrzne). 2. Dostawę potrzebnych okien do prac ad 1. 3. Okucie okien i drzwi zewnętrznych. 4. Prace szklarskie i dostawę szkła przy rozbudowie Szkoły powszechnej w Ostrzeszowie, ulica Krakowska. dw 2684

Oferty na powyższe prace i dostawy przyjmującej Magistrat m. Ostrzeszowa w zamkniętych i opieczętowanych kopertach, zaopatrzonej w napis: „Oferta na..... przy rozbudowie Szkoły Powszechnej w Ostrzeszowie“, do dnia 14 listopada r. b., godziny 12 w południe, Ratusz, pokój 8, w którym to dniu o godzinie 17, przy udziale ewentualnie obecnych oferentów nastąpi otwarcie ofert. Do oferty należy dołączyć dowód na złożenie w Kasie Miejskiej w Ostrzeszowie wadium w wysokości 5% oferowanych sum ofertowych. Formularze ofertowe (ślepe kosztorysy) względnie potrzebne rysunki otrzymać można w Magistracie — Wydział Budownictwa w Ostrzeszowie, za opłatą:

ad 1. 20,— zł. ad 2, 3, 14. 10,— zł.

Tamże można również przejrzeć rysunki i otrzymać bliższych informacji co do warunków ogólnych, szczegółowych i technicznych, jak również warunków obowiązujących przy ubieganiu się o roboty i dostawy miejskie. Magistrat zastrzega sobie prawo dowolnego wyboru oferenta względnie podziału prac na kilku oferentów, lub odrzucenie wszystkich ofert bez podania powodów. Oferty złożone po upływie oznaczonego terminu i nie odpowiadające wymogom niniejszego ogłoszenia warunkom, obowiązującym przy ubieganiu się o roboty miejskie rozpatrywane nie będą.

Ostrzeszów, dnia 29 października 1929 r. Magistrat m. Ostrzeszowa. L. dz. I. 5916/29.

Kino „ODEON“, ul. 27 Grudnia 14.
 Od dziś jak zwykle wyświetla najlepszy film w Poznaniu p. t. Pw 6600/44,168
„MIASTO MILJONA POLEGŁYCH“
 W niedzielę i święta początek o godz. 3-ej.
 Następnym programem:
„Kochanka Rozwolskiego“ z Brygidą Helm.

Leśniczy
 lat 22, żonaty, z rządowym egzaminem i 9 letnią praktyką lasową, we większym majątku, poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera pod dw 2610

Do biura
 poszukuje posady inteligentna panią sierota z znajomością stenografii. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 608

Pan
 który pracował przez 5 lat społecznie, głównie na polu organizowania czystości, kawaler szuka posady w bibliotece, szkole, biurze. Oferty Kurjer zdw 68 604

Panienska
 znająca szycie poszukuje posady do dzieci w Poznaniu lub na wsi od 1. 11. 29. lub później. Oferty Kurjer zdw 68 576

Młodszy
 ksiązkowy-bilansista znający dokładnie swój zawód, obeznany z ksiązkowością każdej branży, także gospodarczą, piszący na maszynie poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 68 577

Rutynowany
 energiczny oficer rezerwy przyjmie posadę dyrektora restauracji kawarni Poznania lub prowincji. Zgłoszenia osobiste 31, między 4-7, 27 Grudnia 9, III. p. tr. Stacje. Pisemne podania warunków Warszawa, Poste restante, Grzesiaki 7. Oferty Kurjer zdw 68 643

Panienska
 lat 18, inteligentna, muzykalna, 4 kl. gimnazjum, poszukuje posady w dobrym domu do towarzyszenia młodszej pani. Udział również lekcyj. Zgłoszenia do Kurjera zdw 68 589

Sekretarz adwokacki
 rutynowany z kilkunastoletnią praktyką z powodu stosunków rodzinnych poszukuje posady w Poznaniu. Jan Jarosz, Grudziądź biuro adv. Kisielskiego, zdw 68 588

Cukiernik
 laborant na wyroby cukru dez. i karmelki wszelkiego rodzaju, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 68 695

Czeladnik
 kowalski dzielny poszukuje pracy najchętniej samodzielnie. Oferty Kurjer zdw 68 700

Młoda
 biuralistka szuka posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 68 707

Panienska
 młoda z porządnej rodziny, pisze biegle na maszynie, zna stenografię polską, ukończyła szkołę handlową, szuka posady początkującej biuralistki. Łaskawe oferty Kurjer zdw 68 706

Uzdolniona
 wychowawczyni, emerytowana nauczycielka szkół powszechnych, poszukuje odpowiedniej posady w kulturalnym, chrześcijańskim domu ewentualnie zarząd lub pomoc pani domu, najchętniej na prowincji. Adresować: Szarkowa, Warszawa, Chłodna 40, mieszkanie 27.

Starszy pomocnik fryzjerski
 biegły w swym zawodzie, jak również w strzyżeniu pań poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 092

Maszynistka
 znająca prace biurowe poszukuje posady. Kurjer zdw 68 429

Stolarz
 szuka pracy W wykonie polewane mebli oraz wszelkie naprawy po cenach przystępnych A. Szulte-Noelle Mate Garbary 8. zdw 66 088

Posługaczka
 starsza zaufana poleca się do sprzątania biur. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 231

Syn
 dobrej rodziny chce się wyuczyć za kucharza, lub za kelnera. Oferty Kurjera zdw 67 735

Krawcowa
 dzielna poleca się w domu do niskiej ceny, miejscowość obojetna. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 564

Szofer - ślusarz masz.
 poszukuje posady obojetna miejscowość, najchętniej na autobus. Łaskawe zgłoszenia uprasza się do Kurjera zdw 68 560

Dziewczyna
 wiejska szuka posady do pierwszego. Oferty Kurjer zdw 68 747

Początkująca
 biurowa poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 506

Posługaczka
 młoda prosy o posadę po południu lub biura. Oferty Kurjer zdw 68 551

Kucharka
 służąca szuka posady u lepszych państwa. Możliwie do samotnej osoby lub pokojową. Oferty Kurjer zdw 68 545

Panienska
 inteligentna (z prowincji) szuka miejsca do dzieci lub innego możliwie zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 68 540

Pomocnik
 biurowy przyjmie posadę zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 538

Kowal
 maszynista z kilkoletnią praktyką szuka posady w młynie lub w młeczarni jako maszynista. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 512

Panienska
 z ukończoną szkołą handlową, znająca stenografię i pisanie na maszynie poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 68 645

Syn
 lepszych rodziców, pragnie się wyuczyć cukiernictwa Frankus, Poznań, Zapańskiego 7. zdw 68 679

Pracznia
 przyjmuje pranie w domu. Kolejowa 39. III. p. tr., boczny dom prawo. zdw 68 678

Panienska
 z szkołą handlową, znajdującą się w krytycznym położeniu poszukuje początkującej posady biuralistki, ekspedientki lub innej. Oferty Kurjer zdw 68 650

Panna
 przyjmie posadę do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa u samotnego pana zaraz. Oferty Kurjer zdw 68 647

Siostra pielęgniarka
 doświadczona, Niemka, przyjmie opiekę nad niemowlęciem. Bezdziesięć wolna z początkiem listopada. Łaskawe zgłoszenia uprasza się skierować do adwokatowej Borkowskiej w Rawiczu. dw 2677

Posady
 za wyrecyzowane domy poszukuje panna z prasowaniem i gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 68 566

Służąca
 do wszystkiego z cościolką gotowaniem i praniem szuka miejsca zaraz. Oferty Kurjer zdw 68 559

Poszukuje
 posady portiera w restauracji, cukierni lub obojmej garderobe za kaucją. Oferty do Kurjera zdw 68 558

Młody
 silny mężczyzna, mający kurs kszycowości poza sobą, poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 68 768

Osoba
 starsza poleca się w domu do naprawy bielizny, wymagania skromne. Kurjer zdw 68 765

Z kaucją 2.000 zł
 poszukuje posady inkasenta, podróżującego lub innego. Łaskawe oferty upraszam do Kurjera Poznańskiego zdw 68 790

Kasjerka - maszynistka
 biegle z 5 letnią praktyką, znająca wszelka prace biurowe poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 68 888

Księgowość - Podatkil
 Buchalter bilansista zakłada i prowadzi księgowość w abonamencie włącznie zestawienia bilansów, załatwia reklamacje podatkowe, wywiązuje na prowincje wyznaczania przystępne, referencje noważnych kunców do dyspozycji. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 144

Dziewczyna
 samodzielna poszukuje posady z gotowaniem ewentl. pokojowej z szyciem. Telefon 65 28. zdw 68 899

Do
 dziec lub lekkich prac domowych oddam siostrze 14 letnią, zdrową, czystą i chętną. Zgłoszenia Wierzbicice 17, Grzesiak. zdw 68 897

Młoda
 dziewczyna ze wsi przyjmie posadę do wszystkiego. Oferty proszę złożyć do Kurjera zdw 68 898

Służący
 inwalida woj. poniżej 15%, znający się na ogrodnictwie szuka jakiegokolwiek pracy w majątku, willi, restauracji, ewtl. za włodarza podwózkowego zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 509

Pani
 zamilowaniem do gospodarstwa domowego przyjmie posadę gospodyni. Oferty Kurjer zdw 68 497

Dziewczyna
 poszukuje do prac domowych, i dziecka, najchętniej bez spania. Ługiewska, 27 Grudnia 16, I. piętro, dom tylny. zdw 68 749

Bławatnik
 zdolny ekspedjent z dobrymi świadectwami i referencjami poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjera zdw 68 620

Wdowa
 lat 29, inteligentna, znająca wszelkie prace domowe, trochę szycia, prasowanie sztywnej bielizny poszukuje samodzielnego zarządu domem. Oferty Kurjer zdw 68 610

Dwie
 dzielne szwaczki do pracowni trykotaży. Wskaże Kurjer zdw 68 750

Dziewczyna
 poszukuje do prac domowych, przychodnia, ucziwa czysta, skromna może się zgłosić. Dąbrowskiego 82 II. lewo. zdw 68 530

Nowość w Polsce
 Akwizatory - akwizytorki poszukiwani. Zgłoszenia Sniadeckich 30 II pietro prawo 4-7 Tw 431

Ekspedjentka
 młoda, przystojna ewentl. początkująca potrzebna. Adres wskazuje Kurjer zdw 68 735

Posługaczka
 potrzebna. Wierzbicice 27, IV. p. tr. zdw 68 746

Potrzebny
 energiczny podróżujący na cukierki. Oferty Kurjer zdw 68 754

Potrzebne
 na małe miasto 2 dziewczyny do kuchni i dzieci i lżejszych prac domowych. Zgłoszenia od 10-12 dnia 2. 11. Male Garbary 8, parter, prawo. zdw 68 737

Dentysta - asystent
 dzielny w operatywie poszukiwany zaraz. Oferty z życiorysem i odpisami świadectw uścłać do Kurjera Poznańskiego dw 2 679

Młodsza
 kasjerka z kaucją do 1000 zł potrzebna zaraz. Oferty do Kurjera zdw 68 903

Dziewczyna
 do posługi potrzebna. Szwałcowa, Łukaszczyca 10. zdw 68 752

Cukiernik
 zaraz potrzebny. - Dąbrowskiego 3. zdw 68 770

Cukiernik
 piekarski potrzebny. Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer rw 7 511

Potrzebna
 natychmiast stenotypistka biegle pisząca na „Underwood“. Zgłoszenia osobiste do próbnej pracy w godzinach 11-12. Bank Ziemiański, Seweryna Mielżyńskiego 5. zdw 68 803

Służąca
 uczciwa, czysta do wszystkiego, cościolką gotowaniem zaraz. - Kreta 24, III. prawo zdw 68 873

Bławatnik - Podróżujący

rzutki, dzielny fachowiec, do odwiedzania klienteli w Poznaniu i na Prowincji, najchętniej który dłuższy czas podróżował dla hurtowni bławatów, **potrzebny od 1. 1. lub 1. 2. 1930 r.** Reflektuje się tylko na pierwszorzędną silę, mogącą wykazać się dobrymi referencjami. Zgłoszenia z odpisem świadectw, życiorysem i podaniem warunków, uprasza się skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19 928

Korespondentka
 z znajomością stenografii polskiej i niemieckiej z własną maszyną poszukuje pracy w domu. Łaskawe zgłoszenia zdw 68 531

Posługaczka
 z znajomością stenografii polskiej i niemieckiej z własną maszyną poszukuje pracy w domu. Łaskawe zgłoszenia zdw 68 531

Posługaczka
 poszukuje posługi na przed lub po południu. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 893

Panienska
 poszukuje posady do szycia. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 68 837

Służąca
 do wszystkiego z gotowaniem, z 10 letnimi świadectwami szuka posady od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 856

Cukiernik
 młodszy, samodzielny poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. dw 2481 a.

Dziewczyna
 poszukuje posady od 1. 11. do pracy domowej Kurjer zdw 68 630

Panienska
 poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 626

Poszukuje posady
 podróżującego itp. w kraju lub zagr. kupiec lat 27, znajomość język. polski, niemiecki i francuski, dobrze prezent. Oferty z podaniem branży i warunków nadsyłać Kurjer Poznański zdw 68 624

Bławatnik
 zdolny ekspedjent z dobrymi świadectwami i referencjami poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjera zdw 68 620

Wdowa
 lat 29, inteligentna, znająca wszelkie prace domowe, trochę szycia, prasowanie sztywnej bielizny poszukuje samodzielnego zarządu domem. Oferty Kurjer zdw 68 610

Dwie
 dzielne szwaczki do pracowni trykotaży. Wskaże Kurjer zdw 68 750

Dziewczyna
 poszukuje do prac domowych, przychodnia, ucziwa czysta, skromna może się zgłosić. Dąbrowskiego 82 II. lewo. zdw 68 530

Fryzjerka
 wzgl. wolontariuszka. Matejki 7. zdw 68 486

Wychowawczyni
 nauczycielka samodzielna potrzebna od 15. 11. lub 1. 12. na stałą posadę do 2 chłopców. Zgłoszenia z fotografią do Kurjera zdw 67 720.

Fryzjer
 poszukuje 1-2 pokoi z kuchnią na Jeżykach. Placi 2 lata zgóry. Zgłoszenia: Kraszewskiego 8, fryzjerna. jw 2028

Apteka
 na Nowem Mieście w Teczewie dzieki za liczne oferty Posada zajęta. dw 2676

Ucznia
 ślusarskiego przyjmie K. Stein, mistrz ślusarski Wenecjańska 3. zdw 68 556

Dziewczyna
 z gotowaniem i praniem potrzebna od zaraz. Solacz, Małopolska 6. zdw 68 543

Przymie
 się do biura budowlanego zaraz energiczna i zdolna starsza pania, pisząca biegle na maszynie jako ksiązkowa. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 525

Poszukuje
 się porządnej dziewczyny do dziecka z dobrymi świadectwami od 1 listopada. Zgłoszenia osobiste, ulica Działwiłskich 6. II. zdw 68 955

Posadę
 dobrze płatną, procent ewentl. udział w zyskach dam osobie porządkującej 10 tysięcy do zaprowadzonego interesu. Oferty Kurjer zdw 68 814

Dziewczyna
 młodsza potrzebna natychmiast. Dobry. Szwajcarska 16. zdw 68 819

Służąca
 uczciwa do wszystkiego może się zgłosić. Podrzycka, Ratajecka 13. skład. zdw 68 895

Posadę
 dam osobie meskiej, która udzieli pożyczki za gwarancją od 8-10 000 zł przemysłowcowi w Poznaniu. Procent wedle umowy. Spieszne zgłoszenia uprasza się do Kurjera zdw 68 904

Służąca
 potrzebna. Kroll, Łukaszczyca 37. zdw 68 916

Potrzebna
 dziewczyna do wszystkiego na cały dzień, bez spania, zaraz. Wielka 14, II., prawo. zdw 68 841

Służąca
 potrzebna zaraz. Szwaska 14, II., prawo. zdw 68 850

Stenotypistka
 polsko-niemiecka, biegle, potrzebna natychmiast. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 847

Posada
 ksiązkowej i elewa zajęta. - Skrzynka pocztowa 187. zdw 68 857

Potrzebna
 zaraz nauczycielka bona z pozwoleniem nauczania początków dzieciom 5-8 lat na wies. Zgłoszenia odpisy świadectw do Kurjera zdw 68 901

Poszukuje
 Angielki do konwersacji na wies do dziec. (Cherche anglaise pour conversation aux enfants 4 la campagne). Zgłoszenia Kurjer zdw 68 900

Służąca
 młoda do wszystkiego z pościelą zaraz potrzebna. Nowicka, Poznań, ul. Kozia 4, I. lewo. zdw 68 911

Inteligentnych
 silnych pań poszukujemy Rybaki 7, II., prawo. 4-7. zdw 68 865

Młoda
 silna dziewczyna potrzebna zaraz. Liedke, Półwiejska 7, III. zdw 68 870

Humor zagraniczny

Angielki do konwersacji na wies do dziec. (Cherche anglaise pour conversation aux enfants 4 la campagne). Zgłoszenia Kurjer zdw 68 900

2 pomocników
 fryzjerskich meskich biegłych w strzyżeniu pań, znających język polski i niemiecki poszukuje na stałą posadę zaraz lub później. Wysoka pensja i dobre utrzymanie. Ryszard Biemek, salon dla pań i panów. Król, Huta ul. Katowicka 11. zdw 68 591

Służąca
 z gotowaniem do wszystkiego może się zaraz zgłosić dobre świadectwa wymagane. Grunwaldzka 22b. zdw 68 634

Służąca
 z gotowaniem do wszystkiego potrzebna od 1. 11. Zgłoszenia Rejmiński 7, od 1-3. zdw 68 636

Panienskę
 sprytna, sumienna do ekspedycji i pisania na maszynie poszukuje hurtownia gazet. Oferty życiorys i podaniem pensji Kurjer zdw 68 725

Potrzebna
 służąca do wszelkich prac domowych w wieku do lat 20 od 1. 11. 29. Zgłoszenia kier. szkoły W. Bednarek, Grochowska Ks., poczta Rogowo pow Znin. zdw 68 717

— Proszę o funt mięsa — tylko nie zbyt kruchego.
 — Lubisz twarde mięso?
 — Nie — lecz gdy jest kruche, tatuś je sam zjada.
 (Judge N. Jork) S. F.

Przedpłata
 na listopad 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4 00 w agencjach w mieście zł 4 50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4 70 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesiąc: je zł 4,86 kwartalnie zł 14,58 pod opaską w Polsce zł 9,00 pod opaską w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkod w wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia
 na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 240 gr. od 1-lamowego miliona porannego przyjmujemy od godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w przedświat do godz. 9 przed połudn. Drobne ogłoszenia sowa napis w (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawian a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.